

GLAS

ANTIFAŠISTA

Broj 98 - Zagreb, 1. srpnja 2015. godine

Brezovica

**ANTIFAŠIZAM JE JEDNA OD NAJVEĆIH VREDNOTA HRVATSKE
POVIJESTI**

Zagreb

**Hrvatski i
europski
antifašizam
izborili su mir i
slobodu**

Istra

Predsjednicu RH svečano dočekali s Titovom bistom

Kumrovec

**Tito je bio
svjetski
velikan
u ratu i miru**

Akcije među mladima

Prvi online kviz o Drugom svjetskom ratu

SABA RH

o rehabilitaciji Draže Mihailovića

**SRAMNI
POKUŠAJ
REVIZIJE
POVIJESTI**

IZASLANSTVO SABA RH KOD PREDSJEDNICE REPUBLIKE

• Predsjednica Republike Kolinda Grabar-Kitarović primila je u utorak 9. lipnja članove izaslanstva Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske (SABA RH), koji su je upoznali s radom udruge i statusnim problemima s kojima se susreću

Predsjednica Republika Kolinda Grabar-Kitarović primila je u utorak 9. lipnja članove izaslanstva Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske (SABA RH), koji su je upoznali s radom udruge i statusnim problemima s kojima se susreću

Prilikom susreta čelnici udruge, predsjednik Franjo Habulin i zamjenici Josip Milat i Tomislav Ravnić, izrazili su nezadovoljstvo micanjem biste Josipa Broza Tita iz Ureda predsjednice, istaknuvši kako su Tito i antifašizam nedjeljivi, a Grabar-Kitarović ponovila je čelnicima udruge svoje razloge za premještanje biste iz Ureda predsjednice u muzej.

Predsjednica je "izrazila zadovoljstvo otvorenim i konstruktivnim razgovorom, naglasivši kako je antifašizam civilizacijska vrijednost, te kako je on u temeljima suvremene hrvatske države".

"Pritom je neprihvatljivo izjednačavati antifašizam i komunizam", kazala je hrvatska Predsjednica, s čime se složilo i izaslanstvo udruge, navodi se u priopćenju.

Grabar-Kitarović je posebno naglasila potrebu jednakog komemoriranja svih žrtava, te nužnost dijaloga i onda kada na neke povijesne procese ne gledamo na isti način, stoji u priopćenju Ureda Predsjednice.

U priopćenju SABA RH o sastanku navodi se da su članovi izaslanstva Predsjednici Republike ukazali na potrebu "da se antifašizam na državnoj i društvenoj razini prihvati kao civilizacijska vrijednost na kojoj je utemeljena hrvatska država i novi svjetski demokratski poredak".

Izaslanstvo je Predsjednici Republike ukazalo na to da odnos prema antifašizmu u Hrvatskoj već više od dva desetljeća karakterizira minimaliziranje, pa čak i kriminaliziranje antifašističke Narodnooslobodilačke borbe (NOB) i antifašizma

uopće, a borci Narodnooslobodilačkog rata se "nerijetko prikazuju kao zločinačka komunistička vojska" i tretiraju kao građani drugog reda.

"Ekstremno desne stranke, pojedinci, grupe i dio katoličkog klera nastoje revidirati povijest, što se odnosi na Drugi svjetski rat i NOB, te time nastoje svrstati Hrvatsku na stranu poraženih snaga NDH. Pri tome se minimalizira uloga Narodnooslobodilačke vojske i Josipa Broza Tita u NOB-u i konačnoj pobjedi nad fašizmom", navodi SABA, upozoravajući da se umanjuju i civilne žrtve ustaškog režima.

"Odnos vlasti prema hrvatskom antifašizmu i udrugama koje baštine antifašizam, karakteriziraju obećanja i oportunitizam, a nerijetko i politikantstvo. To potvrđuje i činjenica da ni poslije gotovo 10 godina od donošenja saborske Deklaracije o antifašizmu, institucije vlasti nisu ništa poduzele u

njenom provođenju u praksi i životu. Posebno se to odnosi na dio u kojem se pozivaju 'državna tijela da zakonskim sredstvima i djelatnošću čuvaju i unapređuju antifašističke stećevine, vrijednosti i opredjeljenja hrvatskog društva i Republike Hrvatske te rade na očuvanju dostojanstva i skrbi nad sudionicima antifašističke borbe na očuvanju antifašističke spomeničke baštine kao općeg kulturnog dobra i na ukupnoj zaštiti i afirmaciji temeljnih vrijednosti antifašizma kao zaloga civilizacijske budućnosti i demokratskog europskog opredjeljenja."

SABA očekuje potporu predsjednice Republike u "poticanju zakonodavne i izvršne vlasti na poduzimanje konkretnih akcija, kako bi udruge, zajednice i Savez, koji baštine hrvatski antifašizam, dobili društveni status koji im kao civilizacijskim vrijednostima i pripada, navodi se u priopćenju.

H-

Fotografije na prvoj stranici: Svečanost povodom Dana pobjede i Dana Europe / Kumrovec - Dan mladosti - radosti

GLAS ANTIFAŠISTA – glasilo Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske
Izdavač: Savez antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske, 10000 Zagreb, Pavla Hatza 16, Tel/fax: (01) 48 39 996 i 48 39 998, <http://www.sabhr.hr>, e-mail: sabhr@sabhr.hr
IBAN: HR3223600001101546344 (Zagrebačka banka); **OIB:** 78328494160; **MB:** 03212220-000. **Za izdavača:** Franjo HABULIN. **Uredništvo:** Katica SEDMAK (glavna urednica), Bojan MIROSAVLJEV, Savan TOMASEVIĆ, Zvonko PETRINJAK (tehnički urednik)
e-mail: glas.antifasista@sabhr.hr - Glas antifašista se tiska uz potporu Ministarstva branitelja.

Hrvatski i europski antifašisti izborili su mir i slobodu

•U povodu 70. obljetnice pobjede nad fašizmom i Dana Europe, u Koncertnoj dvorani „Vatroslav Lisinski“ u Zagrebu održana je 9. svibnja svečana akademija koju je, pod pokroviteljstvom Hrvatskoga sabora i Vlade, organizirao Savez antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske. Svečanoj akademiji u Zagrebu, uz brojne antifašiste, preživjele borce NOB-a, prisustvovali su i predsjednik Hrvatskoga sabora Josip Leko, predsjednik Vlade RH Zoran Milanović, ministar pravosuda Orsat Miljenić, ministar poduzetništva i obrta Gordan Maras, ministar zaštite okoliša i prirode Mihael Zmajlović, ministar kulture Berislav Šipuš, bivši hrvatski predsjednik i počasni predsjednik SABA RH Stjepan Mesić, saborski zastupnici, generali i admirali Oružanih snaga RH, župani i gradonačelnici, predstavnici HAZU-a, vjerskih zajednica te diplomatskog zbora u RH

To je bila središnja svečanost u Republici Hrvatskoj kojom se u Europi i svijetu obilježava 9. Svibnja, dan kada je 1945. godine nacistička Njemačka potpisala bezuvjetnu kapitulaciju čime je okončan Drugi svjetski rat, koji je odnio više od 50 milijuna života i ostavio iza sebe razorene gradove i sela. Antifašistička koalicija predvođena velikom trojkom – Sjedinjenim Američkim Državama, Sovjetskim Savezom i Velikom Britanijom, slomila je nacističko-fašističku silu osvine i donijela mir napačenom narodu u Europi. Ali i ostatku svijeta, nekoliko mjeseci kasnije, nakon kapitulacije Japana. Hrvatska je dala svoj obol u tom ratu - Narodnooslobodilačkom borbom te je predvođena Josipom Brozom Titom bila važan faktor u konačnoj pobjedi. Republika Hrvatska je u izvorišnim osnovama svog Ustava jasno naznačila da svoju državnost iz vremena Drugog svjetskog rata

temeli na Narodnooslobodilačkoj borbi i odlukama ZAVNOH-a, a nasuprot proglašenju marionetske tvorevine „Nezavisne Države Hrvatske“. U toj borbi za oslobođenje od okupatora, živote je dalo više od 60.000 hrvatskih boraca i nebrojeno veći broj civila. Svima njima na Svečanosti odana je počast minutom šutnje.

Program je započeo izvođenjem himne Lijepa Naša. Nakon toga se skupu, u prepunoj dvorani „Vatroslav Lisinski“, u ime organizatora Svečane akademije obratio predsjednik Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske **Franjo Habulin**.

Franjo Habulin:
Ovdje nije bio pokret otpora nego općenarodni oružani ustank

„Zadovoljstvo mi je što vas mogu pozdraviti na današnjoj svečanosti povodom 70. obljetnice pobjede nad fašizmom. S posebnom zadovoljstvom pozdravljam preživjele borce, sudionike NOB-a. Danas s ponosom slavimo obljetnicu pobjede nad fašizmom, jer se na prostoru Kraljevine Jugoslavije, nakon nacifašističke okupacije 1941. godine nije dogodio pokret otpora, nego općenarodni oružani ustank. To je bitno i to je potrebno uvijek naglašavati. Naije, Drugi svjetski rat počeo je u Europi napadom nacističke Njemačke na Poljsku 1. rujna 1939. godine. Vihor svjetskog rata nije zaobišao ni Kraljevinu Jugoslaviju, koju su 1941. okupirali talijanski fašisti i njemački nacisti. U travnju 1941., uz suglasnost okupatora, proglašena je „Nezavisna Država Hrvatska“. Ustaški režim donio je rasne zakone i, po ugledu na svoje nalogodavce, odmah je započeo s progonom i hapšenjem drugih i drugaćijih: Židova, Srba, Roma i antifašista. Narod nije prihvatio takvu budućnost. Odazvao se na poziv tada jedine organizirane antifašističke snage KPJ-u, koju je vodio Josip Broz Tito, na oružani ustank protiv nacifašističkih okupatora i domaćih kvislinških snaga svih boja. Tito je poveo narod u borbu protiv oružane sile koja do tada nije bila naviknuta na poraze, pred kojom su se do tada raspadale države i armije, u vrijeme kada je Europa bila u mraku nacifašističke okupacije. Od mladića i djevojaka, radnika, intelektualaca i seljaka stvorena je općenarodna oružana snaga brigade i divizije - Narodnooslobodilačka vojska koja je bila spremna da kroz tešku borbu i ogromne žrtve ostvari pobjedu i oslobođi zemlju. Paralelno s razvojem NOB-a stvaraju se organi nove narodne vlasti. Trećim za-

Franjo Habulin

sjedanjem ZAVNOH se konstituira u državni Sabor Hrvatske i postaje nosilac najviše zakonodavne i izvršne vlasti.

U travnju 1945. formirana je prva Narodna Vlada Hrvatske. Narodnooslobodilačka borba je iznjedrila tekovine i demokratske vrijednosti koje su aktualne i danas. No, danas nakon 70 godina imamo i onih koji ističu samo vjeru, naciju i obitelj kao jedine vrijednosti. Pojedinci i grupacije brane zločince i njihove zločine, iako o vremenu i zločinima vjerojatno znaju samo iz priča svojih rođaka. Oni napadaju antifašiste kao komunističke zločince. No, moraju znati da nije bilo narodnooslobodilačke antifašističke borbe, sudska Hrvata i drugih naroda izgledala bi bitno drugačije. I antifašizam nije komunistički, nije stranački. Antifašizam je civilizacijsko opredjeljenje koje ne poznaje ni stranice ni granice. I da nije bilo NOB-a pitanje je kako bi danas izgledala Hrvatska i da li bi joj bili vraćeni oteti dijelovi - Istra, Primorje, Dalmacija, otoci, Međimurje i Baranja.

Iako živimo u demokratskoj državi očekivalo bi se da se snažno osudi širenje rasne, vjerske i nacionalne mržnje, isticanje fašističkih simbola, ali to se ne događa ili barem ne u dovoljnoj mjeri. Zato i ne čudi što slušamo nevjerojatne izjave kojima se veliča ustaški poredak i brane njihova zlodjela. Ne bi trebalo posjećivati Bleiburg i tamo žaliti za poraženom NDH. Trebalo bi obilaziti mjesta stradanja ljudi, zapaliti svjeću, položiti cvijeće i pokloniti se stradalima s pjetetom, iako su bili na pogrešnoj strani. No, bili su žrtve rata.

Pozivamo cijelokupnu hrvatsku javnost da osudi izazivanje podjela, netrpeljivosti i mržnje i dokaže da je dijelom europskog civilizacijskog društva koje njeguje najviše demokratske tekovine. Takvu državu zasluzuju naši mladi načrtaji.

Dragi prijatelji, drugarice i drugovi, danas slavimo! Čestitam vam 70. obljetnicu pobjede nad fašizmom“, rekao je na kraju Habulin.

Zoran Milanović: Naša priča iz Drugog svjetskog rata je jedinstvena, kakvu nema go- tovo niti jedan europski narod

Na središnjoj svečanosti u Koncertnoj dvorani „Vatroslav Lisinski“ potom je govorio predsjednik Vlade

Zoran Milanović

Republike Hrvatske **Zoran Milanović**.

„Jučer sam bio u Pazinu u Istri. I da nije hrvatskih partizana, Istra ne bi bila dio Hrvatske. Kom krivo, kom pravo! To su činjenice, to je istina. I onaj koji to ne razumije, ne razumije Hrvatsku. To je moje duboko uvjerenje i spoznaja. I ne shvaća koliko je ljudima u toj najzapadnijoj pokrajini Hrvatske to važno, koliko s tim žive i koliko su u toj borbi bili jedinstveni i hrvatsko svećenstvo, i moj slavni prezimenjak, i partizani i narod koji je čuvao tu vojsku. To je narodna vojska. I to je bila narodna vlast. Kom krivo, a kom pravo!

Mi smo danas u Zagrebu, glavnem gradu Hrvatske, glavnem gradu hrvatske nacije, gradu koji je točka svih želja velike većine Hrvata, u koji svi žele doći i od kojega svi s pravom puno očekuju. Mi smo danas u Hrvatskoj, nismo u Moskvi, nismo ni u Parizu ni u Londonu ni u Gdansku, nego baš ovdje, gdje naša priča iz Drugog svjetskog rata predstavlja jedinstvenu priču, s kakvom se ne može pohvaliti skoro niti jedan europski narod. Mi imamo svoju autentičnu priču. Bolnu priču koja je u crno zavila mnoge obitelji, mnoge kraljeve, mnoge narode, mnoge vjere, Hrvate, Srbe, Židove, proganjane, Rome, sve one koji su mislili drugčije, koji su imali krivu vjeru ili krivu boju očiju. Tristo tisuća ljudi je bilo u toj narodnoj vojsci sastavljenoj od Hrvata, Srba, razmjerno najviše na prostorima bivše Jugoslavije i neusporedivo više od bilo koje druge europske države. Svi su pali pod Hitlerom i Mussolinijem i praktički nisu pružali nikakav otpor. Jedino se ovdje vodio pravi rat. Rat iz uvjerenja, iz osjećaja pravde, rat za slobodu.

Tristo tisuća ljudi u Hrvatskoj na-

spram 100.000 partizana u sjevernoj Italiji, pripadnika tamošnjeg pokreta otpora. Jedna ogromna nacija i jedna mala nacija s ove istočne strane Jadra na koja je ustala, koja nije mogla trpjeti nepravdu, koja je ustala za svoju pravicu.

Najveći broj ljudi nije znao ni što je Komunistička partija, nisu znali, naročito 1941. godine, što je i tko je na čelu tog pokreta, znali su samo da su njihova braća u Dalmaciji prodana i porobljena, da nepravdu trpjeti ne mogu, da se proganjaju manjine - njihovi susedi druge vjere i naprsto im je proradio osjećaj za pravdu. To je jedna od najvećih snaga našeg naroda i naših naroda. To je osjećaj za pravdu koji je jači od svake napisane ideologije, od svakog pisma od svake knjige. To osjećaš ili ne osjećaš.

Kada se kaže da su bili na pravoj strani, da smo bili na pobjedičkoj strani, time se, na neki način, umanjuje dubina i značaj tog pokreta, jer što da je pobijedila druga strana, da su pobijedili nacisti? Koja bi onda bila pobjedička strana? Naši ljudi nisu bili kalkulanti, nisu birali matematički stranu koja bi mogla pobijediti. Ponavljam još jednom, to je bio visoko riskantan, povijesni potez iz nutrine čovjeka, iz duše da se priključiš pravoj strani i borbi dobra. To dobro je moglo i izgubiti. Ali nije izgubilo, zato jer je dobro. Nešto tu nije „valjalo“ od samog početka. Nije „normalno“ da se toliki broj Hrvata, Katolika, običnih ljudi, van stranaka, van ideologije podigne na oružje protiv države koja uzurpira njegovo ime. To nije uobičajeno, to nije „normalno“. To daje odgovor na pitanje na koje se ponovno vraćam da je to bila borba

dobra, borba pravde protiv nepravde i zla. Jedino tako se može objasniti taj masovni pokret koji je išao samo za ljudskim vrijednostima. To nije pitanje kalkulacije, to nije pitanje odabira prave strane, koja je pobijedila pa sad od toga imamo koristi. Naprosto na drugoj strani se nije moglo i nije smjelo biti. To je bila hrvatska vojska u kojoj je bilo jako puno Hrvata i od prvih dana rata, naročito nakon pada Italije 1943. godine. To je bila vojska u kojoj su bili sve ljudi koji su živjeli na ovim prostorima. To je bila vojska u kojoj je bilo i jako puno Zagrepčana. Ovog našeg Zagreba, koji je Jeruzalem Hrvata, ako se tako mogu izraziti. Koji je to postao kroz povijest. Tu je bilo Srba, tu je bilo Talijana, tu je bilo Židova koji su spašavali živu glavu, oni koji su to uspjeli. To je bila vojska u kojoj se nije prebrojavalo i u koju su ljudi odlazili zato jer su to naprosto osjećali. Tu matematike i kalkulacije nije bilo. Govorim o narodu. Spomenici koji na to podsjećaju su diljem Hrvatske.

Nama je prijetila opasnost da nestanemo kao i nekim drugim narodima

Gubici su bili ogromni. U svakom malom hrvatskom mjestu, na našim otocima, u Dalmaciji, u Istri, i u Zagorju, u svim krajevima i tamo gdje žive Srbi i tamo gdje su većina Hrvati. Bili su ogromni demografski gubici. Čitava sela su nestajala. U maloj Makarskoj, gradiću u Makarskom primorju koji je 1941. godine imao znatno manje stanovnika, nego danas, na spomeniku u centru grada, koji je danas dobro očuvan, je skoro tisuću imena, uglavnom mladih muškaraca samo s tog područja koji su poginuli ili nestali u borbama u Drugom svjetskom ratu. Koliko mladih ljudi zbog tih gubitaka nije stvoreno, koliko radnika, ribara, liječnika, pravnika, inženjera, znanstvenika, običnih naših ljudi nije nastalo zbog tih gubitaka. Takve gubitke hrvatski narod u svojoj povijesti nikada nije imao. To treba pamtit. To treba poštivati. I to nema veze s ideologijom. To je naprosto naš supstrat. Nama je prijetila opasnost da nestanemo kao i nekim drugim narodima.

I te spomenike treba čuvati i treba stalno podsjećati mlade generacije što je bilo, jer godine prolaze, iza nas je 70 godina i danas mlad čovjek, čiju pozornost i koncentraciju privlače stotinu drugih stvari, o stvarima prije 70 godina uglavnom ne razmišlja i ne zanima ju ga. I zato je na nama, ne na starijima, ne na onima koji su prošli taj rat, nego na onima koji su sad u srednjim godi-

nama koji mogu dati sve od sebe, koji trebaju dati sve od sebe, od njih Hrvatska to očekuje, samo da kažu što je bilo dobro, a što nije bilo dobro.

Mi živimo danas u državi koja je stvorena u ovom zadnjem ratu, teškom ratu. Ratu u kojem nam je također prijetilo, možda ne uništenje, ali porobljenje u kojem smo platili ogromne gubitke.

Ljudi koji su dali svoje živote, zdravlje, koji su ih riskirali, zasluzuju naše najdublje poštovanje. Kao i oni koji su prije 70 godina išli u nevjerojatne avanture. Radi osjećaja pravde. Oni koji ne razumiju hrvatsku povijest i koji ne shvaćaju koja je bila uloga Tita prije 70 godina, narodnog pokreta i koja je bila uloga hrvatskog ratnog predsjednika Franje Tuđmana desetljećima kasnije, ne razumiju u kakvim se teškim situacijama, prijeporima i zavrzlama nalaze državnici u tako teškim vremenima. Te ljudi treba razumjeti, to su naši lideri i takvi su, kakvi su - kom krije kom pravo, boljih od njih nemamo i s njima moramo živjeti. To je hrvatska povijest.

To su vrijednosti hrvatske zastave, hrvatskog duha, bez obzira kojoj političkoj stranci pripadali. I zato 70 godina kasnije i sa zločinima koji su se dogodili nakon 1945. godine treba jasno razlučiti žal i nostalgiju za propalom državom, koja je ukrala hrvatsko ime, i žal za žrtvama, koje su stradale, a to se nije smjelo dogoditi.

To su mladi ljudi koji su žrtvovani i pokloniti će im se ponovno opet i ove godine u Teznom i neću to propustiti. Ali razlikujem te dvije stvari.

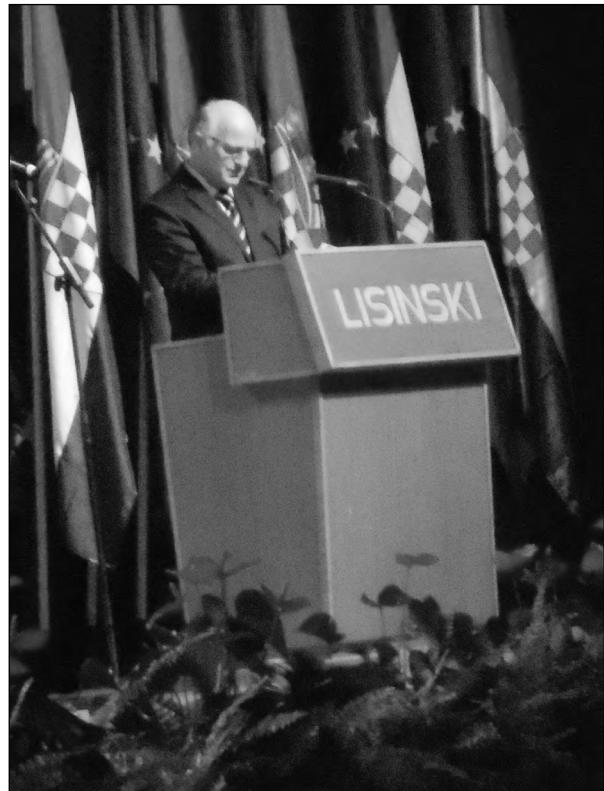
Sve je već rečeno i ja nemam ništa više za reći ovoga puta. Drago mi je da smo ovdje, moramo ponavljati neke stvari cijelo vrijeme, biti uporni i dobromanjerni, biti svjesni da se u Europi danas ponovno pokušavaju neke stvari izbrisati, da ponovno jačaju snage ksenofobije, neprijateljstva, isključivosti koji ljudi mijere, sortiraju i rubriciraju samo po tome koje su vjere i kako su rođeni i kojem plemenu pripadaju. To ne valja. Hrvati su u velikom broju, u uspored-

bi s drugim većim nacijama, osjetili zov i 1936. i 1937. godine kada su se tko zna iz kojih motiva, očito onih najobičnijih ljudskih motiva, priključili borbi republikanaca u Španjolskoj - osjetili su da nešto ne valja. Otišli su daleko i borili se. Danas to novim generacijama izgleda možda malo neobično. Ali taj poklic iz tog vremena vrijedi i danas - i aktualan je i danas. A to je poruka - Neće proći! - No pasaran!"

Josip Leko: Deveti svibanj je dan koji označava pobjedu dobra nad zlom

Nakon premijera Milanović na skupu je govorio predsjednik Hrvatskog sabora Josip Leko:

„Posebno mi je zadovoljstvo, posebna mi je čast, s vama, pripadnicima antifašističkog pokreta danas ovdje proslaviti jedan od najznačajnijih događaja u europskoj povijesti - 70. obljetnicu pobjede nad fašizmom. Deveti svibanj je dan koji označava pobjedu dobra nad zlom. Označava završetak jednog od najkravljih i najtragičnijih povijesnih razdoblja na europskom tlu. Označava kraj brutalne osvajačke i rušilačke, rano-ideološke nacifašističke politike krví i tla. Kraj genocida kojim su užasnim metodama ubijani Židovi i drugi

Josip Leko

pripadnici takozvanih manje vrijednih, nearijevskega nacija ili protivnika nacizma i fašizma. To je razlog da se o Drugom svjetskom ratu, o uzrocima toga rata, prije svega o nacizmu i fašizmu nikada ne prestane govoriti. Ta povijesna lekcija se ne smije preskakati. Europski narodi, među njima i hrvatski narod, i građani Hrvatske ujedinili su se u antifašističkom otporu, protiv zločinačke ideje, zločinačke politike, zločinačke ideologije koja se protivi ljudskom razumu i ljudskom dostojanstvu, politike koja ruši, uništava vrijednosti na kojima počiva i zasniva se čovječanstvo. A najveća snaga antifašističkog partizanskog pokreta u Hrvatskoj, koji je bio među najmasovnjim u Europi, kao što reče predsjednik Vlade, upravo je njegovo domoljublje i slobodoumlje, nasuprotni protuhrvatskom karakteru ustaškog režima. Režima mržnje, neslobode, režima smrti za mnoge narode, mnoge ljudе, posebno Židove, Srbe, Rome i Hrvate koji se nisu slagali s njegovom ideologijom.

Hrvatski antifašisti, zajedno s europskim narodima i antifašistima donijeli su mir i slobodu. Sačuvali su slobodarsko lice hrvatskog narodu. Osigurali su državnost i objedinili Hrvatsku u granicama utvrđenim ZAVNOH-om.

Sve to potvrdili smo u Domovinskom ratu u obrani od velikosrpske agresije, obranili smo slobodu, osigurali samostalnost, obranili cjelebitost te osigurali demokratski razvitak Hrvatske. Na antifašističkim vrijednostima, jednakosti, ravnopravnosti i poštivanju drugih i drugaćijih, za koje su se borili narodi na tlu Europe nasuprot fašističkim i nacističkim silama, izrastao je moderni međunarodni politički sustav u čijem središtu su temeljna ljudska prava i zaštita tih prava čovjeka i njegovog dostojanstva.

I demokratska Hrvatska je devedesetih godina prošlog stoljeća pokazala u Domovinskom ratu da pripada tom krugu antifašističkih država i naroda te smo to i potvrdili ulaskom u Europsku uniju 1. srpnja 2013. godine.

Opet ću naglasiti Republika Hrvatska smogla je demokratske snage da preispita svoju političku prošlost. Učinili smo to demokratski, svjesni i povijesno odgovorni i kao nacionalno razboriti. Zato i možemo s nacionalnim ponosom sjećati se i obilježavati datum i događaje iz naše antifašističke borbe kao što je i ova danas proslava dana pobjede nad fašizmom. Uređujemo i obilježavamo grobove žrtava fašizma. Istodobno smo osudili komunističke zločine odmazde i represije i terora.

Prepuna dvorana „Vatroslav Lisinski“

Obilježavamo i te grobove i grobove tih žrtava. Ali osudili smo zločine počinjene u bilo čije ime i u ime bilo koje ideologije.

Danas, jednako kao i tijekom Drugog svjetskog rata, zvuće zastrašujuće svi oni koji su nastojali umanjiti, ograniciti ili zabraniti prava pojedinih skupina ili nacionalnih zajednica. Zato i danas ovdje želim, u ime Hrvatskog sabora istaknuti značaj upravo hrvatskog antifašizma za stvaranje današnje, neovisne, samostalne i demokratske Hrvatske države o kojoj su stoljećima sanjali naši preci. Upravo zahvaljujući snazi i brojnosti hrvatskog antifašističkog pokreta, Hrvatskoj su vraćeni teritoriji koji su prije Drugog svjetskog rata bili pod tuđinskom vlašću, a na tim područjima ugnjetavani su upravo pripadnici hrvatskog naroda. Svatko tko danas na bilo koji način pokušava negirati značaj antifašističkog pokreta u kojem su sudjelovali pripadnici naroda i narodnosti, radi na štetu današnje demokratske hrvatske države. Snaga antifašizma i njegovih vrijednosti jest u tome što je on sastavni dio demokratskih vrijednosti danas. Danas antifašizam znači borbu za ljudska prava za slobodu, za zaštitu prava nacionalnih manjina i drugih manjina. Danas antifašizam znači i borbu za socijalnu državu, socijalnu pravdu, razvoj demokratskih institucija države i društva. Antifašizam je zalažanje za demokratska načela, za načela vladavine prava i pravnu državu, toleranciju, uvažavanje drugih i drugaćijih. Sve to nasuprot autoritarnosti, samovolji i diskriminaciji. Zato svaki pokušaj negiranja vrijednosti antifašizma znači ujedno negiranje europskih vrijednosti,

bez kojih Hrvatska ne bi bila ono što jest – moderna, otvorena i demokratska država. Zato demokratska i europska Hrvatska je naša Hrvatska.

U želji da se Hrvatska nastaviti ponositi vojom antifašističkom prošlošću, da svoju budućnost gradi upravo na njegovim vrijednostima, svim pripadnicima antifašističkog pokreta u Hrvatskoj izražavam u ime Hrvatskog sabora i u svoje osobno ime, poštivanje i zahvalnost. Svim građanima Hrvatske čestitam 70. obljetnicu pobjede nad fašizmom!

Nakon prigodnih govora u Koncertnoj dvorani „Vatroslav Lisinski“ uslijedio je bogat kulturno-umjetnički program, posvećen Danu pobjede nad fašizmom i Danu Europe. Simfonijski i puhački Orkestar Oružanih snaga Republike Hrvatske i Akademski zbor „Ivan Goran Kovačić“ izveli su djela Giuseppea Verdija, Krste Odaka, Nataša Devčića, Nikice Kalodere i drugih autora, a pod ravnateljem dirigentom Luke Bukšića i Miroslava Vukovoja Dugana.

Dramski umjetnici Dora Lipovčan i Nikša Marinović recitirali su poemu Vladimira Nazora „Titov naprijed“ te odabранe dijelove iz poeme Ivana Gorana Kovačića „Jama“.

Svečanost je završena europskom himnom – Odom radosti iz Devete simfonije Ludwiga van Beethovena. I na taj način simbolički je označeno da se slavi 9. svibnja kao Dan Europe, čime je pokazano od kolikog je značaja pobjeda nad fašizmom i nacizmom u Europi i koliko je Europska unija utemeljena na antifašizmu.

K.S. i S.T.

Antifašizam je jedna od najvećih vrednota hrvatske povijesti

•U šumi Brezovici kod Siska svečano je obilježen Dan antifašističke borbe, u spomen na 22. lipnja 1941. godine kada je na tom mjestu osnovan Sisački partizanski odred, prva naoružana antifašistička postrojba u Hrvatskoj i okupiranoj Europi u Drugom svjetskom ratu

U sklopu obilježavanja Dana antifašističke borbe, vijence su u spomen-parku Brezovica položili predsjednica Republike Kolinda Grabar-Kitarović, premjer Zoran Milanović, potpredsjednica Hrvatskog sabora Dragica Zgrebec, zagrebački gradonačelnik Milan Bandić, izaslanstva HAZU-a, veleposlanstava u RH, Sisačko-moslavačke županije i Grada Siska, te Saveza antifašističkih boraca i antifašista RH i drugi.

Svečanost je otvorio Franjo Habulin, predsjednik Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske, upozoravajući da ekstremna desnica danas nastoji minorizirati ulogu Narodnooslobodilačke vojske, da su u Hrvatskoj prisutni pokušaji revizije povijesti, što pokazuju i izrazi poput Hrvatska domovinska vojska, iako takvo nešto nikad nije postojalo. „Pojava kukastih križeva i ustaških pozdrava na stadionima nisu tek izraz huliganskog nestalašluka, nego posljedica činjenice da se o antifašizmu u školama malo uči, da su knjižnice ispraznjene te da je porušeno 3000 spomenika borcima i žrtvama NOB-a“, kazao je Habulin.

U ime domaćina skup je pozdravila Kristina Ikić Banićek, gradonačelnica Siska i naglasila da je „crvena zvijezda petokraka bila jedini ispravan put 1941. godine“, ali da je hrvatski narod i 1991. godine znao prepoznati što je moralno ispravno te da je „i danas zvijezda petokraka ispravan put.“

Ivo Žinić, sisačko-moslavački župan istaknuo je da se u mjesecu lipnju tijekom povijesti na području Siska zabilo nekoliko važnih događaja. „Pored početka antifašističke borbe, koja je i danas identitet hrvatskog naroda, u tom se mjesecu 1693. vodila bitka protiv Turaka, a 1991. je osnovan 57. bataljun Hrvatske vojske“.

U ime zemalja Antifašističke koalicije svečanost je pozdravio Henrik Ofstad, veleposlanik Kraljevine Norveške i istaknuo da je Hrvatska bila dio svjetske politike protiv najužasnijeg političkog sustava koji je svijet ikada upoznao, jer je nacistička ideja počivala na zamisli da se neki ljudi rađaju superiorniji od drugih, što je opravdavalo pokušaj uništenja cijelih naroda.

Premjer Zoran Milanović rekao je kako se Dan antifašističke borbe svake godine slavi kao dan ustanka jer je tako odlučio prvi predsjednik Franjo Tuđman, koji je i sam bio partizan i to

Predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović i premjer Zoran Milanović na svečanosti u Brezovici

nikad nije zanijekao niti se toga sramio.

„Ustanak 1941. bio je sve, samo ne jednostavan. Na dan kad je Hitler napao Sovjetski Savez, sisački su se komunisti samoinicijativno maknuli u šumu. Bio je to legitiman ustanak i ti su ljudi bili jedini spremni reći – ne“, rekao je Milanović.

Premjer je posebno podsjetio kako su partizani u Hrvatskoj bili sastavljeni od svih naroda. „Pripadnici prvog odreda bili su uglavnom Hrvati, to je činjenica, iako ne volimo ta prebrojavanja. Nakon što su se povukli na Baniju, hrvatski partizani združili su sa Srbima koji su mjesecima trpjeli ustaški teror,“ što je dovelo do masovnog sudjelovanja u borbi.

Dragica Zgrebec, potpredsjednica Hrvatskog sabora naglasila je da je pred povjesničarima još uvijek težak i odgovoran zadatak da objektivnim vrednovanjem događaja iz Drugog svjetskog rata i njegovom poraću unesu glas razuma i svijest da je antifašizam jedna od najvećih vrednota hrvatske povijesti. Umjesto govora mržnje i neofašističkih ispada koji postoje u javnom prostoru, potreban je govor razuma“.

Dodata je kako se europske zemlje znaju nositi s pojavnama neonacizma i neofašizma, da takve pojave tamo nailaze na opću i kaznenu osudu.

„I u Hrvatskoj veličanje ustaštva i NDH, makar i u sporadičnim primjerima, mora naići na osudu politike, medija, civilnih udruga i građana. Svoju sreću trebamo graditi na svjetlim primjerima svoje prošlosti s pogledom na budućnost“, naglasila je Zgrebec.

Kolinda Grabar-Kitarović, predsjednica Republike Hrvatske, uputila je svim hrvatskim građankama i građanima čestitku u povodu Dan antifašističke borbe i staknula kako 22. lipnja 1941. sažima povijest antifašističke borbe u Hrvatskoj, kao jedne od važnih etapa povjesnog hoda ka hrvatskoj slobodi i neovisnosti. „Bio je to početak borbe za oslobođenje Hrvatske od okupacije kojoj je ustaški režim pružao podršku u ime ostvarenja hrvatske države, kompromitirajući je predajom dijela hrvatskih krajeva okupacijskim silama te zločinima i progonima na rasnoj i političkoj osnovi. To su povijesne činjenice koje danas, 74 godine od spomenutog događaja, možemo i moramo ustvrditi bez ideoloških i drugih prijepora“, poručila je Grabar-Kitarović.

„Antifašizam želimo čuvati kao povijesnu vrijednost, komunizam ne, kao niti jedan drugi totalitarni poredak. Govoreći o vrijednostima antifašizma potrebno je razlučiti opravданu borbu protiv okupacije i totalitarnih ideologija fašizma i nacizma te ustaških i četničkih zločina, od onoga što sav demokratski svijet odbacuje kao negativno naslijede totalitarne komunističke ideologije“, rekla je Grabar-Kitarović.

R.I.

(Napomena uredništva: Opširan izvještaj sa središnje proslave Dana antifašističke borbe u Brezovici s integralnim govorima, kao i izvještaje s drugih manifestacija, „Glas antifašista“ objavit će u idućem broju)

JUBILARNA OBLJETNICA OSLOBOĐENJA GLAVNOG GRADA HRVATSKE

•Brojnim događanjima kojima je obilježena 70. obljetnica oslobođenja Zagreba od fašizma, cilj je bio starije naraštaje podsjetiti, a mlađima ukazati na ono što se zbivalo tijekom Drugog svjetskog rata u hrvatskoj metropoli, ali i ovom dijelu Europe, kako se takvi događaji ne bi ponovili

Borci Posavskog partizanskog odreda iz 10. korpusa zagrebačkog, 8. svibnja 1945. godine prvi su ušli u Zagreb, a komesar bataljuna **Jure Devčić** preko Radio postaje obznanio je da je Zagreb oslobođen. Sutradan, 9. svibnja razdragni stanovnici glavnog grada Hrvatske pozdravili su svoje oslobođioce – svečani stroj partizanskih jedinica.

Jubilarna obljetnica oslobođenja Zagreba obilježena je brojnim događanjima – komemoracijama, svečanim programima i sjednicama, tribinama, izložbama, prigodnim kulturno-umjetničkim programima, ali i Trnjanskim kresovima, nekad tradicionalnom manifestacijom na mjestu na kojem su partizani 1945. godine prešli Savu.

U povodu obilježavanja 70. obljetnice oslobođenja Zagreba, 40. obljetnice od dodjele Gradu Zagrebu Ordena Nacionalnog heroja i 70. obljetnice pobjede nad silama nacifašizma – Dana Europe, u Starogradskoj vijećnici upriličena je prigodna svečanost u znak sjećanja na 8. svibnja 1945. Godine, kad su partizanski borci 10. korpusa zagrebačkog oslobođili grad, kao i na brojne Zagrepčane koji su, sudjelujući u ratu i drugim oblicima otpora, poginuli ili su ubijeni u borbi protiv nacifašizma i režima Nezavisne države Hrvatske.

Zagreb se nije dao pokoriti

-Nakon nacifašističke okupacije 1941. godine nije se dogodio pokret otpora nego općenarodni ustanak, istaknuo je **Franjo Habulin**, predsjednik SABA RH, te dodao kako je Zagreb dao ogroman doprinos NOB-u jer je od 220 tisuća njegovih građana, četvrtina sudjelovala u oružanoj borbi i drugim oblicima otpora. Podsjetio je kako je u NDH fašistički režim terorom, masovnim strijeljanjima i vješanjima antifašista i domoljuba, nastojao zaplašiti narod i držati ga u pokornosti. No, bez obzira na žrtve, Zagreb se nije dao pokoriti, zaključio je Habulin.

-Naslijede jugoslavenskoga, a time i hrvatskoga antifašizma u koje se upisujemo, tradicija je autentičnoga antifašističkog otpora, ali i klasne brobe, emancipacije žena i internacionalizma. Zbog toga se ono ne smije svoditi na fetišizaciju hrabre partizanske borbe, pažljivo pročišćene od sadržaja socijalističke revolucije. Gnjev radi svakoga uništenog spomenika NOB-u treba izjednačiti s gnjevom radi svakoga devastiranog proizvodnog pogona, rekao je predstavnik Mladih antifašistkinja Zagreba **Aleksandar Dujmić**.

-Dan oslobođenja Grada Zagreba je dan pobjede naših građana nad fašizmom, ali i dan sjećanja na završetak borbi u kojima je u četiri godine poginulo više od 26 tisuća Zagrepčana te dan sjećanja na sve žrtve fašističkog terora, kazao je gradonačelnik **Milan Bandić**. Dodao je kako se danas s ponosom može reći da je na ovim prostorima među prvima organiziran otpor fašizmu, a antifašistički borci koji su dali svoj život, simbol su slobode i otpora. Novi naraštaji moraju znati da je antifašizam svjetski demokratski pokret, nastao kao reakcija na fašizam, u cilju očuvanja mira i demokracije, štiteći ljudska prava i slobode, ustvrdio je Bandić.

Hrvatska je antifašistički orientirana

Predsjednik zagrebačke Gradske skupštine **Darinko Kosor** rekao je da svi europski narodi baštine antifašizam, па ga tako baštini i hrvatski narod, dodavši da se moderna Hrvatska temelji na tome što smo bili dio pobjedničke koalicije i u Domovinskom ratu. „Antifašizam nema veze ni s jednom ideologijom. To je bio svenarodni pokret većine naroda i većine zemalja u svijetu protiv fašizma. Kad bi raspravljalj o tome što znači biti protiv fašizma, to znači biti fašist. Hrvatska i Zagreb sigurno su antifašistički orientirani“, poručio je Kosor.

Zajegovanje i razvijenje antifašističkih vrijednosti zagrebački gradonačelnik **Milan Bandić** dodijelio je Medalje Grada Zagreba istaknutim članovima SABA RH – **Ivanu Fumiću**, **Dragici Lovreković**, **Jurju Hrženjaku** i **Vinku Šunjari**. Predsjednik Saveza veterana Ruske federacije **Mihail Moisejev** uručio je zagrebačkom gradonačelniku, u ime Saveza, priznanje Gradu za sudjelovanje njegovih građana u antifašističkom pokretu.

Obilježavanje obljetnica započelo je izložbom fotografija „Oslobođenje Zagreba“, koju je otvorio gradonačelnik **Milan Bandić**. „Izložba predstavlja vrlo zanimljive fotografije iz negativa koje je nakon Drugog svjetskog rata većina partizanskih jedinica i boraca, anonimnih

Svečanost u starogradskoj vijećnici

fotografa, darovala muzeju, te je tako taj bogati fundus sačuvan sve do današnjeg dana“, rekla je **Rhea Ivanuš** iz Hrvatskog povijesnog muzeja. Dodala je kako izložba prikazuje fotografije od 6. svibnja 1945. godine, kada njemačke, ustaške i četničke postrojbe napuštaju Hrvatsku i odlaze prema Bleiburgu te dolaze partizanske jedinice 10. korpusa zagrebačkog i Druge armije pred Zagreb. Autori izložbe su ravnateljica Hrvatskog povijesnog muzeja **Nataša Mataušić** i **Mario Šimunković**. Predsjednik ZUABA ZZ i GZ **Petar Raić** istaknuo je kako je nakana izložbe da građane podsjeti na obljetnicu oslobođenja Grada Zagreba, istaknuvši da se može pogledati dio materijala snimljenih zadnjih dana Narodnooslobodilačke borbe i ulaska partizana u Zagreb.

Domovinski rat nije nastavak NOB-a

Održana je tribina „Zagreb u NOB-u“, na kojoj su povjesničari **Dražan Markovina** i **Goran Hutinec**, te **Ivan Fumić**, potpredsjednik SABA RH govorili o poimanju (anti)fašizma danas. „Revizionizam povijesti i antifašizma, što provodi dobar dio sadašnjih političara, opasniji je od onoga koji je provodio HDZ tijekom 1990-ih i koji je išao za totalnim negiranjem i brisanjem povijesti, zbog čega i nije prihvaćen“, kazao je Markovina, ističući da aktualna Vlada provodi koncept pomirbe postavljanjem vijenaca nevinim žrtvama koje su bacane u Šaranovu jamu u ustaškom logoru Jadovno, ali i zarobljenim pripadnicima nacističkih jedinica koji su nakon oslobođenja Zagreba skončali u jami Jazovki. „Ta se dva mjesta ne mogu uspoređivati, a od 82 mjesta u Hrvatskoj na koja će se postaviti spomen-ploče nevino pobijenim, samo se dva ne odnose na ubojstva počinjena od strane partizana“, kazao je Markovina, prizivajući aktualne državne i lokalne vlasti radi nastavka uklanjanja imena ulica i spomenika u čast antifašističkoj borbi. Markovina je upozorio i na lažnost teze da je Domovinski rat nastavak NOB-a: „Partizanska borba težila je rješavanju nacionalnog pitanja u federalnoj Jugoslaviji, a u Domovinskom ratu sve se to razaralo“.

Hutinec je podsjetio na Karamarkovu izjavu da svatko ima pravo reći što hoće u četiri zida, ali ne i na javnom mjestu, pa javno zapitao kako bi se to moglo provesti: „Hrvatska nije izolirana i ako se budu negirali zločini NDH i zabranilo njihovo proučavanje, proučavat će ih povjesničari u Europi i svijetu. Hoće li Karamarko i njima to zabrani-

Izložba fotografija „Oslobođenje Zagreba“ pobudila je veliko zanimanje građana

ti?“ Ivan Fumić je na tribini istaknuo problem brojnih falsifikata o NOB-u te nastojanje rigidne struje HDZ-a i Katoličke crkve da se, uklanjanjem spomena na Tita, obračunaju s tim širokim antifašističkim pokretom.

Dan uoči godišnjice oslobođenja Zagreba održana je komemoracija na Dotrščini, ustaškom stratištu 7.000 ljudi, koja je okupila mnoge antifašiste, strane veleposlanike, nevladine aktiviste, ali ne i predstavnike gradskih i državnih struktura. Pored predsjednika ZUABA ZZ i GZ Petra Raića i voditeljice Documente Vesne Teršelić, nazočnima se obratio i počasni predsjednik Lige antifašista Hrvatske **Juraj Đuka Hrženjak**: „Više od 90 posto ovdje ubijenih bili su Hrvatice i Hrvati koji nisu imali veze s politikom i koji su mislili da imaju pravo reagirati kad su hapsili, odvodili, pljačkali i protjerivali njihove susjede Srbe, Židove i Rome ili im pomoći kakvim komadom odjeće ili hrane, iako je ni sami nisu imali. Ne dopustimo zbog njih da se blati čast Zagreba i da se u Hrvatsku uvodi fašizam“.

Nakon komemoracije za veleposlanike/ce je organizirana šetnja spomen-parkom, uz stručno vodstvo povjesničara **Marka Smokvina**.

Poslije polaganja vijenaca na grobniču 160 boraca poginulih u oslobođenju Vrbovca 6. i 7. svibnja 1945. godine, i u tom su gradiću antifašističke obljetnice obilježene prigodnim programom, za kojeg je borac Prve proleterske brigade i aktualni predsjednik beogradskog ogranka SUBNOR-a „Savski venac“ **Zdenko Duplančić** pred nazočnima evocirao svoje ratne uspomene, a sve je, kao i na Dotrščini uveličao nastup Parti-

zanskog zbora pod ravnateljem **Ivana Kačurova**, koji djeluje pri ZUABA ZZ i GZ.

Trnjanski kresovi na obali Save

Izaslanstva SABA RH, Grada Zagreba, udruga antifašista, ruskih veterana, boraca Prve proleterske brigade i Šeste ličke divizije položile su vijence pred grobnicom narodnih heroja na Mirogoju. Brojne manifestacije u povodu jubileja oslobođenja glavnog grada Hrvatske završile su Trnjanskim kresovima, nekad tradicionalnom manifestacijom na mjestu na kojem su partizani skelom prešli Savu. Na taj je način, u organizaciji Mladih antifašistkinja Zagreba, obnovljena tradicija održavanja Trnjanskih kresova, manifestacije koja se redovito organizirala od 1978. do kraja 80-ih, a koja je zadnjih 25 godina bila zaboravljena. Na skupu je skrenuta pozornost na zanemarene tekovine proizašle iz antifašističke borbe, kao što su ekonomска i politička jednakost, svima dostupan rad, pravo na stanovanje, pravo na besplatno obrazovanje i dostupnost kulture. Na nasipu su dijeljeni primjeri najnovijeg broja časopisa Mreže antifašistkinja Zagreba – „Nepokoren grad“. Sve je dodatno začinjeno paljenjem kresova i koncertom na otvorenom. Uz revolucionarne pjesme, grah i paljenje kresova pored savskog nasipa okupilo se oko 3000 ljudi svih generacija, a program je nastavljen u Močvari. Događanja u povodu jubilarne obljetnice oslobođenja Zagreba završili su prvim Festivalom poezije otpora u Dotrščini.

B. M.

Predsjednicu Grabar-Kitarović dočekali s Titovom bistom i pjesmom “Bella ciao”

•Svečanom sjednicom Skupštine Istarske županije 8. svibnja je u pazinskom Spomen-domu Istarska županija obilježila 70. obljetnicu pobjede nad fašizmom, a predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović tom je prilikom istaknula velik doprinos hrvatskog naroda pobjedi antihitlerovske koalicije, dok je premijer Zoran Milanović naglasio kako je antifašizam civilizacijska vrijednost protiv velikog zla

Prije svečane sjednice predsjednica Grabar Kitarović i premijer Milanović su položili vjence i zapalili svijeće kod Središnjeg spomenika u parku Narodnog ustanka u Pazinu, a vijence je položilo i zajedničko izaslanstvo Istarske županije i Saveza antifašista Istre.

Predsjednica Grabar-Kitarović koja je u Pazin stigla netom nakon što je nazočila svečanosti obilježavanja 70. obljetnice završetka Drugog svjetskog rata u Gdansku, dočekana je u Spomen-domu uz pjesmu talijanskih partizana “Bella ciao” i Titovu bistu.

Grabar-Kitarović: Velik doprinos hrvatskog naroda pobjedi antihitlerovske koalicije

U svom obraćanju predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović izrazila je svim sudionicima antifašističke borbe zahvalnost na doprinosu pobjedi nad

nacizmom i fašizmom te svima uputila čestitku u povodu Dana pobjede, Dana Europe i 70. obljetnice oslobođenja Istre i Hrvatske.

Predsjednica Republike istaknula je važnost činjenice da je hrvatski narod, zajedno s pripadnicima svih nacionalnih manjina u našoj domovini, dao razmjerno vrlo velik doprinos pobjedi antihitlerovske koalicije.

„Naš antifašistički pokret smatramo povijesno, politički i moralno opravdanim, s pravom uvrštenim u hrvatski Ustav kao jedan od temelja stvaranja moderne hrvatske države“, rekla je predsjednica Grabar-Kitarović.

Dodata je kako je ponosna što ponovno može istaknuti da su i „njeni nono i nona (djed i baka) dali svoj udjel toj povijesnoj baštini“.

„U Istri hrvatski antifašizam ima najdulju tradiciju“, rekla je predsjednica Grabar-Kitarović, dodavši kako Istrani imaju posebno pravo biti ponosni, pokazujući zajedništvo, slogu i slobodarski duh, bez obzira na nacionalne i idejne razlike.

„Znali ste prepoznati povijesni tre-

nutak i ciljeve za koje se treba opredjeliti. Jednako ste postupili u Domovinskom ratu, u velikom broju sudjelujući u obrani i oslobađanju Hrvatske“, istaknula je predsjednica Grabar-Kitarović.

Na kraju svog obraćanja predsjednica Republike rekla je kako smo dužni biti veliki u svemu - „kako u radosti zbog pobjede, tako i u žaljenju zbog svih nevinih žrtava rata i porača. Dužni smo stoga reći da je bilo nepravednih i neopravdanih postupaka prema pripadnicima poraženih vojski i prema civilima. Činimo to ne umanjujući opravданost naše antifašističke borbe, bez ikakva politiziranja, s civilizacijskom sviješću da svatko ima pravo na grobni spomen i sjećanje najbližih“, zaključila je predsjednica Republike.

Dodata je kako mlade treba učiti etici mira i nenasilja, ali ih poticati da budu osjetljivi na pojave neofašizma i svakog totalitarizma i da im se usprotive.

Milanović: Antifašizam je civilizacijska vrijednost protiv velikog zla

Predsjednik hrvatske Vlade Zoran Milanović na svečanoj sjednici Istarske županije istaknuo je kako je antifašizam kao temeljna vrijednost društva, jedina od civilizacijskih vrijednosti u Europi, da počinje s pojmom „anti“ i da je bazirana na protivljenju nečemu.

„Svi drugi sustavi vrijednosti su afirmativni, jedino antifašizam je protiv nečega, protiv velikog zla“, kazao je premijer Milanović ispričavši priču o svojoj obitelji i njenom sudjelovanju u partizanskom pokretu tijekom Drugog svjetskog rata.

Ocijenio je kako je suživot velika vrijednost u Istri i stoga mu je, kako je rekao „drago što Istra inzistira na suži-

Predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović govori u Pazinu pored Titove biste

Svečana sjednica skupštine Istarske županije u povodu 70. obljetnice pobjede nad fašizmom

votu s pripadnicima drugih manjina".

"Jedino tako ja osobno vidim naše zajedništvo", zaključio je premijer Milanović.

Istarski župan **Valter Flego** istaknuo je kako je 70. obljetnica pobjede nad fašizmom jedan od najsvjetlijih dana istarske burne prošlosti, kada je Istra izabrala „put slobode, jednakosti i tolerancije“.

Istaknuo je da Istra danas po mnogočemu prednjači u Hrvatskoj, ali, kako je rekao, najviše na području poštivanja ljudskih prava, po vrednovanju antifašizma, ali i kada je riječ o sustavnom planiranju razvojnih projekata.

„Sloboda govora ne smije prerasti u govor mržnje, upravo zato trebamo njegovati antifašizam koji utjelovljuje slobodu. Istra treba iz tog razloga biti putokaz koji će nas usmjeriti“ – poručio je Flego.

Rekavši kako pobjeda nad fašizmom nije bila samo vojna pobjeda oružja već i pobjeda civilizacije nad barbarstvom, predsjednik Saveza antifašista Istarske županije i potpredsjednik SABA RH **Tomislav Ravnić** upozorio je da se „zbog neprimjerenog odgoja u školama punih 25 godina ustašoidni sindrom zadržava u svijesti mnogih mlađih ljudi koji javno glorificiraju simbole zločinačke ideologije. Javnost se sustavno indoktrinira nacionalističkim idejama, a prešućuju se sva ona zla koja su prouzročile te ideje“.

„U zadnje vrijeme se u djelu hrvatskih medija pojačavaju napadi, i to uglavnom neopravdani, na antifašizam i na Josipa Broza Tita, što produbljuje

podjele u hrvatskom društvu. Mi smo legalisti i također želimo zajedništvo hrvatskog naroda i svih građana Republike Hrvatske, ali se to zajedništvo ne može graditi na reviziji povijesti i na povjesnim falsifikatima, već na povjesnim činjenicama. Osnovu za to imamo u Ustavu Republike Hrvatske u kojem se navodi ZAVNOH i u Saborškoj deklaraciji o antifašizmu, koja steđe već punih 10 godina pod neprincipijelnim pritiskom radikalne desnice, diskriminirajući borce NOR-a“, rekao je Ravnić i dodao: „Ocenjujemo da su i micanjem Titove biste iz ureda na Pantovčaku povrijedeni osjećaji većine hrvatskih građana, što još više remeti naše uistinu potreбno zajedništvo i toleranciju. Nikada Istra, Rijeka i ostali krajevi ne bi bili pripojeni matici domovini bez naših velikih žrtava i Tita koje ne smijemo zaboraviti. Te se povjesne istine mora uvažavati i one koji su tu povijest stvarali“.

„Optužuje se Tita da je bio diktator“, kaže Ravnić i ističe da je Tito „bio djelotvoran i korisan za radnika, seljaka i velike većine stanovništva. Često je bio prinuđen presjeći. Kad su saveznici od njega tražili da reasturira kraljevinu Karadordevića, nije dao. Kad ga je posjetio 5. svibnja 1945. u Beogradu načelnik savezničkih snaga u Italiji američki general Morgan i tražio da se naše jedinice povuku iz Istre i Slovenskog primorja, Tito je odlučno odbio, nije dao Istru i druge dijelove domovine jer je znao za osjećaje našeg življa. Hrabro i odgovorno suprotstavio se 1948. rigidnom staljinističkom boljševizmu“. „Pozivamo na argumentiran,

otvoren civilizirani dijalog što je poželjna norma ophođenja i međusobnog uvažavanja. Mi smo spremni djelovati na depolitizaciji fenomena osveta i revanšizma kako bi rane tog razdoblja zacijelile, educiranjem mlađih generacija za suživot, solidarnost i toleranciju“, poručio je Ravnić.

Po završetku svečane sjednice novinari su upitali predsjednicu Republike Grabar-Kitarović kako komentira izjavu predsjednika Saveza antifašista Istre Ravnića, da su premještanjem biste Josipa Broza Tita iz Ureda predsjednice na Pantovčku ‘povrijedeni osjećaji većine hrvatskih građana’, hrvatska predsjednica je kratko izjavila da simboli nisu zabranjeni te kako nije zabranjeno isticati njegovu bistu.

„Svako od nas ima pravo na svoje mišljenje, ali ne i na povjesne činjenice“, poručila je hrvatska predsjednica Grabar Kitarović.

Po završetku sjednice premijer Zoran Milanović najavio je da će obići rodnu kuću mons. Bože Milanovića u Kringi, u općini Tinjan.

Msgr. Božo Milanović (Kringa, 1890. - Pazin, 1980.), hrvatski je katolički svećenik, pisac filozofiskih i povjesnih djela, izdavač te politički djelatnik iz Istre. Za vrijeme talijanske fašističke uprave u Istri bio je jedan od rijetkih koji su političkim djelovanjem promicali prava metalijanskog stanovništva, posebice hrvatske i slovenske inteligencije, koja je bila proganjana ili joj je prijetila asimilacija. Najpoznatiju ulogu imao je kao jedan od predstavnika Istre na Mirovnoj konferenciji u Parizu 1946. na kojoj se odlučivalo o sudbini Istre nakon rata.

Podatke koje su prikupili mons. Božo Milanović, Zvonimir Brumnić i drugi hrvatski svećenici bili su jedan od glavnih argumenata da Istra pripadne matici Domovini. Glavni dokument po kome se u Parizu postupalo, bila je Spomenica hrvatskog svećenstva u Istri Savezničkoj komisiji za razgraničenje Julijanske krajine, donesena u Pazinu 12. veljače 1946. godine. Spomeniku je donio „Zbor svećenika sv. Pavla za Istru“, a potpisali su je predsjednik Tomo Banko, tajnik Miro Bulešić, odbornici Božo Milanović, Leopold Jurča, Josip Pavlišić, Antun Cukarić i Štefano Štifanić, kao i 48 članova odbora. Svećenici su u spomenici prikazali sve strahote koje su od Talijana podnosili Hrvati, naročito svećenici od 1918. do 1943. godine, ali je Istra i pored toga ostala nastanjena u velikoj većini Hrvatima, pa zbog toga treba zauvijek pripasti jedino Hrvatskoj.

Svečanost u povodu 70. obljetnice oslobođenja grada

• U Hrvatskom narodnom kazalištu Ivana pl. Zajca 4. svibnja održana je Svečana akademija u povodu 70. obljetnice oslobođenja grada Rijeke kojoj su prisustvovali predsjednik Hrvatskog sabora Josip Leko, župan Primorsko-goranske županije Zlatko Komadina, gradonačelnik Rijeke Vojko Obersnel, predsjednik Udruge antifašističkih boraca i antifašista grada Rijeke Rastko Schwalba i predsjednik Saveza antifašističkih boraca i antifašista Primorsko-goranske županije Dinko Tamarut

Predsjednik Hrvatskog sabora **Josip Leko** istaknuo je kako su se u Drugom svjetskom ratu Riječani i svi stanovnici ovog kraja digli protiv nacističke i fašističke ideologije, najvećeg terora s kojim se Europa ikad srela. Poručio je kako žrtve Drugog svjetskog rata nisu pale uzalud, jer ne samo da je nakon oslobođenja Rijeka napokon pripojena matici domovini, već je vraćena svim Riječanima, i to ne samo pripadnicima većinskog naroda, već i pripadnicima nacionalnih manjina i svim ljudima dobre volje.

“Borba za slobodu nikad ne prestaje i slobodu valja znati čuvati. Danas je borba za slobodu borba za ljudska prava, nacionalne i druge manjine, temeljne slobode, načela vladavine prava te izgradnju demokratskih institucija,” poručio je Leko.

Zlatko Komadina, župan Primorsko-goranske županije kazao je kako Dan oslobođenja Rijeke, 3. svibnja, nije samo datum, niti samo povijesna činjenica, već simbol velike pobjede antifašističkih snaga protiv sila zla, ideologije rasnih zakona, imperijalizma i podjela.

“Možemo glasno reći da smo mi Riječani, Primorci, Gorani bili u prvima redovima izgradnje države na temeljima antifašizma, demokracije i tolerancije. Jednako kao što smo uvijek spremni glasno reći kako u toj našoj Domovini, u ovoj

našoj lijepoj Županiji i našoj Rijeci nema mesta za one koji ne cijene ljudski život, koji žele otimati, dijeliti i koji ne poštuju pravo na slobodu. Kod nas mržnja, zlo i netolerancija ne prolaze, nikada nisu i neće uhvatiti korijene,” poručio je župan Komadina.

Uz prisjećanje na sve žrtve stradale u obrani Rijeke prije 70 godina, gradonačelnik Rijeke **Vojko Obersnel** istaknuo je kako zahvaljujući borcima narodno-oslobodilačkog rata danas uživamo pravo na slobodu, suživot, različitost, toleranciju i multikulturalnost.

“Danas smo ovdje jer ne želimo okrenuti glavu od iscrtanih kukastih križeva i ustaškoga znakovlja, jer ne zatvaramo uši pred govorom mržnje, jer ne vjerujemo u isključivost, neravnopravnost, nasilje i razaranje. Danas smo ovdje jer ne prihvaćamo one koji ušutkuju, ignoriraju, zatiru i negiraju antifašističku borbu i žrtve koje su dali antifašistički borci, kao jedan od temelja naše domovine. Danas smo ovdje jer imamo odgovornost istinu prenijeti novim generacijama, a znamo da neznanje i manipulacije povješću vode u nove ratove,” kazao je gradonačelnik Obersnel, dodajući kako našoj djeci moramo reći da je poruka koju šalju antifašizam i pobjeda nad ustaštvom, nacizmom i fašizmom, poruka koja se baštinila i u Do-

movinskom ratu, a ugrađena je i u temelj europske Rijeke.

Predsjednik Saveza antifašističkih boraca i antifašista PGŽ **Dinko Tamarut** kazao je kako je oslobođenjem Rijeke u Drugom svjetskom ratu završio dugi i teški period u povijesti našeg grada.

“Slaveći slobodu, pobedu i završetak 2. svjetskog rata, pridružili smo se ratnim saveznicima, onima, s kojima smo u savezničkoj koaliciji, na antifašističkim temeljima osnovali današnju Europu. Nemjerljiv je doprinos boraca NOV u savezničkoj pobjedi, a našoj Rijeci, ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju, pruža se mogućnost bržeg razvoja i bolje budućnosti”, kazao je Tamarut.

Predsjednik Udruge antifašističkih boraca i antifašista grada Rijeke **Rastko Schwalba** podsjetio je kako je kazališna zgrada za vrijeme Drugog svjetskog rata bila pretvorena u bunker s teškim oružjem, a nakon oslobođenja u njoj je održana svečana akademija u povodu oslobođenja Rijeke. Tom je svečanošću u kazališnu zgradu prvi puta ušla i hrvatska riječ.

U svečanom programu sudjelovali su združeni zborovi Jeka Primorja i zbor Opere HNK Ivana pl. Zajca, Žarko Radić te Pjevački zbor mladih “Josip Kaplan”.

Na spomen-obilježja antifašističke borbe položeni vijenci

Upovodu 70. obljetnice oslobođenja Rijeke, izaslanstva Grada Rijeke, Udruge antifašističkih boraca i antifašista grada Rijeke i Saveza antifašističkih boraca i antifašista Primorsko-goranske županije položila su vijence na spomen-obilježja antifašističke borbe.

Vijenci su položeni na Partizanskom groblju na Kozali i na spomeniku kod spomen-kosturnice na Trsatu, a potom su se izaslanstva okupila ispred zgrade Grada Rijeke te u pratnji Gradske glazbe Trsat krenula prema Spomeniku oslobođenja na Delti.

U izaslanstvu Grada Rijeke bili su gradonačelnik Rijeke **Vojko Obersnel**, predsjednica Gradskog vijeća Grada Rijeke **Dorotea Pešić Bukovac**, pročelnik Odjela za gradsku samoupravu i upravu **Mladen Vukelić**, pročelnica Odjela financije **Jasna Liker**, predstavnica Odjela za odgoj i školstvo **Marija Japundža Broznić**, pročelnik Zavoda za informacičku djelatnost **Željko Jurić** te pročelnik Odjela za sport i tehničku kulturu **Igor Načinović**.

Izaslanstvo UABA grada Rijeke predvodio je predsjednik **Rastko Švalba**, a SABA Primorsko-goranske županije predsjednik **Dinko Tamarut**.

Vijence su položila i izaslanstva Primorsko-goranske županije, Policijske uprave primorsko-goranske, političkih stranaka zastupljenih u Gradskom vijeću Grada Rijeke, kao i udruge proizašle iz Domovinskog rata.

Polaganjem vijenaca obilježen je Dan oslobođenja Rijeke u spomen na 3. svibnja 1945. kada je odlaskom posljednjega neprijateljskog vojnika taj grad vraćen matici

domovini i izbrisana umjetno stvorena granica na Rječini.

U protokolu polaganju vijenaca na Delti počasnim vodom i mirozovom sudjelovali su i pripadnici Oružanih snaga Hrvatske vojske.

Tijekom jutarnjih sati položen je i vijenac na spomen-obilježje Lubanj – Veli vrh, mjesto najžešćih vojnih borbi za oslobođenje Rijeke.

OKRUGLI STOL U GRADSKOJ VIJEĆNICI

Usuorganizaciji Saveza antifašističkih boraca i antifašista Primorsko-goranske županije, Udruge antifašističkih boraca Rijeka, Povjesnoga društva Riječka, Primorsko-goranske županije i Grada Rijeke, 28. travnja 2015. u Vijećnici Grada je održan Okrugli stol u povodu 70. obljetnice oslobođenja Rijeke.

Uz akademika **Petra Strčića**, uvođena obraćanja održali su zamjenik gradonačelnika **Marko Filipović**, predsjednik županijske Skupštine **Erik Fabijanić**, riječki nadbiskup mons. prof. dr. sc. **Ivan Devčić** i predsjednik SABA Primorsko-goranske županije **Dinko Tamarut**.

Na skupu su govorili prof. dr. sc. **Tvrtko Jakovina** (Filozofski fakultet, Zagreb), prof. dr. sc. **Hrvoje Klasić** (Filozofski fakultet, Zagreb), doc. dr. sc. **Dragan Markovina** (Srpsko narodno vijeće, Zagreb), prof. dr. sc. **Željko Bartulović** (Pravni fakultet, Rijeka), doc. dr. sc. **Snježana Koren** (Filozofski fakultet, Zagreb) i dr. sc. **Milan Radošević** (Područna jedinica u Puli Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU u Rijeci), **Rajko Samuely-Kačić** (Hrvatski časnički zbor, Rijeka), **Milan Gor-**

janc (umirovljeni pukovnik, Ljubljana), **Luka Nekić** (profesor OŠ «Luka Perković», Brinje), **Matija Tomac** (nekadašnji učenik OŠ «Luka Perković», Brinje i državni prvak na natjecanju iz povijesti) i mr. sc. **Ana Anić Opašić** (ravnateljica OŠ «Eugen Kumičić», Rijeka).

Među porukama sa skupa moglo se čuti da nam povijest ipak nije učiteljica,

i to ponajprije zahvaljujući revizionizmu u odnosu prema prošloj zbilji, obzirom na to da smo kroz prizmu 90-ih godina počeli procjenjivati čitavo 20. stoljeće, kao i to da svi oni koji pozivaju na reviziju povijesti, ne samo da ne razumiju što se dogodilo Evropi po završetku Drugog svjetskog rata, nego i ne shvaćaju u kakvom svijetu živimo.

ZAGORJE SLIJEDI TEKOVINE ANTIFAŠIZMA

♦ U Narodnooslobodilačkom, ali i u Domovinskom ratu, zagorski je narod dao veliki obol – rečeno je, među inim, na svečanoj akademiji povodom 70. obljetnice pobjede nad fašizmom i oslobođenja Hrvatskog zagorja

Ukino-dvorani u Zaboku upriličeno je svečano obilježavanje 70. obljetnice pobjede nad fašizmom i oslobođenja Hrvatskog zagorja. Skupu su nazočili preživjeli borci, predstavnici braniteljskih udruga, izaslanstva Zagajednica udruga antifašističkih boraca i antifašista iz Zagrebačke, Međimurske, Varaždinske, Bjelovarsko-bilogorske i Krapinsko-zagorske županije, te brojni poklonici antifašizma, među njima i poveća skupina mlađih. Pozdravne riječi uputili su Željko Kolar, župan Krapinsko-zagorske županije, Franjo Habulin, predsjednik SABA RH i Dunja Špoljar, saborska zastupnica. Istakli su veliki doprinos partizanskih boraca ovog kraja ne samo u Zagorju, već i diljem Hrvatske tijekom Narodnooslobodilačke borbe. Jednako tako, njihovi nasljednici – branitelji u Domovinskom ratu dali su obol za slobodu Hrvatske.

Gradonačelnik Grada Zaboka **Ivan Hanžek** također je povukao paralelu između partizana u NOR-u i branitelja u Domovinskom ratu. Dodao je da su svi oni antifašisti. Preko 11.500 Zagoraca sudjelovalo je u Domovinskom ratu, među njima su i djeca i unuci partizanskih boraca. Iznio je podatak da je Zabok „jedini grad u Hrvatskoj koji je nakon 2000. godine dobio ulicu Josipa Broza Tita“ (uslijedio je veliki pljesak nazočnih).

Poruke Stjepana Mesića

Pljeskom je za govornicom dočekan i **Stjepan Mesić**, bivši predsjednik RH (u dva mandata) i aktualni počasni predsjednik Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske.

-Sada četnici za Tita govore da je ustaša. Ustaše da je Tito bio masovni ubojica. Na temelju čega? Na temelju nekoga iz Argentine, kojemu je netko tko je pobegao iz Jugoslavije, pisao tako. Tito je najveća ličnost koju su Hrvati imali u svojoj povijesti. Pobijedio je u Drugom svjetskom ratu, izveo je Jugoslaviju kao federaciju republika s pokrajinama, rekao je Mesić, pa ocijenio micanje Titove biste s Pantovčaka. „Tuđman je bio za to da se održi Titova

Počasni predsjednik SABA RH Stjepan Mesić govori na svečanosti u Zaboku

bista, ja sam bio za to, Josipović je bio za to. Na temelju toga se može reći što je Tito bio. Ne slažem se s potezom predsjednice. Ona se distancira od povijesnih činjenica. To je popuštanje jednoj nacionalističkoj euforiji za koju ne znamo kako će završiti“.

Izjednačavanje Jasenovca i Bleiburga je, kazao je, „van pameti“. Ponudio je mišljenje o tajnom posjetu Kolinde Grabar Kitarović Jasenovcu, a javnom Bleiburgu. „Nisu svi bili nevini u kapitulaciji kvislinške vojske. Na Bleiburgu je zločinačka organizacija kapitulirala. Možda ni tamo nisu bili svi krivi, ali su mnogi stradali bili krivi za Jasenovac. Niti jedna žrtva u Jasenovcu nije kriva ni za koga u Bleiburgu. To je poruka, razumijem o čemu se radi, ali ne razumijem da netko tu poruku šalje. Jasno je da je poražena ona vojska koja je služila fašizmu i nacizmu. U njihovoј službi su ubijali četiri godine. Izjednačiti Jasenovac s Bleiburgom, gdje su mnogi krivi, je van pameti. Nema ni sa zdravim razumom veze da je sto tisuća ljudi stradalo na Bleiburgu. Ne može se preuvjerljivati u toj mjeri. Gdje ćete sahraniti sve te ljudi? Protivnik sam pretjerivanja“, zaključio je Mesić.

U sklopu svečane akademije (moderator **Dubravko Sidor**, dramski umjetnik), upriličen je bogat i sadržajan kulturno-umjetnički program uz sudjelovanje Puhačkog zборa iz Zaboka, operne dive **Barbare Othman** (klavirska pratnja **Tajana Lazović**), te dramskih umjetnika **Dore Lipovčan** i **Nikše Marinovića**.

Titova zahvalnost Zagorcima

Kad je riječ o razvoju partizanskog pokreta u Zagorju, podsjećamo na proslavu 8. obljetnice Zagorske brigade kada ih je posjetio Josip Broz Tito (1952.godine). Tito je na narodnom zboru u Krapini, uz ostalo, kazao: „U velikom oslobodilačkom ratu, zagorski narod je zauzeo ono mjesto koje mu pripada u redovima boraca naše oslobođilačke borbe. Ja zbog toga zahvaljujem narodu Zagorja jer mi je omogućio da se ne stidim kraja gdje sam se i sam rođio.“

Poslije stvaranja NDH uspostavljena je ustaško-domobraska vlast u svim kotarskim mjestima i većim nase-

snimio: Josip Kota

ljima. Znatan utjecaj HSS-a i katoličkog klera i blizina i mogućnost intervencije jakih neprijateljskih snaga, poglavito iz garnizona u Zagrebu i Varaždinu, znatno su utjecali na razvoj oslobođilačkog pokreta u Zagorju. Nakon dolaska **Ede Leskovara** (poginuo kolovoza 1942.) za novog sekretara OK KPH Krapina, kolovoza 1941. godine, pojačan je rad partijskih organizacija, a ubrzo su formirane i prve diverzantske grupe, koje su izvele nekoliko akcija...

Prosinca 1941. godine održan je sastanak OK KPH Zagreb, na kojem su prisustvovali i **Vladimir Bakarić** i **Dragutin Sali**, koji je neposredno rukovodio pripremama oružanog ustanka na širem području sjeverne Hrvatske. Na sastanku je odlučeno da se poduzmu mјere za otpočinjanje oružanih akcija u Zagorju. Koncem ožujka 1942. godine

osnovan je Štab partizanskih jedinica Hrvatskog zagorja (komandant **Marko Belinić**). Formiran je i prvi partizanski odred. Dijelovi Zagorskog odreda napali su početkom svibnja ustaše i žandare u Oroslavljiju i Bedekovčini. Odred je zbog protuudara neprijateljskih snaga ubrzo razbijen (osim 4. voda koji se uspio izvući na Žumberak). Taj 4. vod ubrzo je narastao u četu, prebacio se u Zagorje, kasnije je formiran bataljun koji je ušao u sastav Kalničkog NOPO i nastavio borbenu djelovanja.

Od čete do brigade

Na Kalniku je u svibnju 1943. godine formirana zagorska udarna četa, od nje u srpnju udarni bataljun „**Matija Gubec**“. Također, borci s područja Zagorja ušli su u sastav brigade „Bra-

ća Radić“, Zagrebačkog odreda i Zagorskog (Krapinskog) odreda. Stizali su novi borci, pa je 10. svibnja 1944. godine formirana Prva zagorska udarna brigada koja je borbeno djelovala u Zagorju i Podravini, sve do veljače 1945. godine kada je ušla u sastav 33. divizije. U završnim operacijama, jedinice 1. i 3. armije i 10. korpusa zagrebačkog (u čijem su sastavu bili zagorski partizani) oslobođili su Hrvatsko zagorje početkom svibnja 1945. godine.

Prema nepotpunim podacima, stanovništvo Zagorja dalo je u NOR-u oko 4200 boraca u jedinice Narodno-oslobodilačke vojske Hrvatske (poginulo je više od 1000 boraca). Kao žrtve fašističkog terora pale su i 742 osobe, a spaljeno je oko 850 stambenih zgrada.

B. M.

Koprivnica

Dan pobjede na Spomen-području Danica

♦U organizaciji Udruge antifašističkih boraca i antifašista Grada Koprivnice, a pod pokroviteljstvom Grada Koprivnice i Muzeja grada Koprivnice, na Spomen-području Danica na Dan Pobjede i Dan Europe 9. svibnja obilježena je 70. obljetnica pobjede nad fašizmom

Prigodnim riječima okupljenima se obratio ravnatelj Muzeja grada Koprivnice **Marijan Špoljar** istaknuvši europski primjer njemačke kancelarke **Angele Merkel** koja u svojim javnim nastupima, u nikad završenom kontinuitetu, ističe potrebu za jasnom distinkcijom od nacističke prošlosti u Njemačkoj u Drugom svjetskom ratu i današnjih desnih ekstremnih neonacističkih pojava i poruka.

O prigodnoj izložbi desetak crno-bijelih fotografija snimljenih 4. svibnja 1945. godine, koje je muzeju poklonio **Željko Matiša**, s prikazom odmora partizana iz jedne od vojvođanskih brigada 3. jugoslavenske armije na imanju kod poznatog koprivničkog mlinara **Frana Matiša** u Miklinovcu, neposredno pred završne borbe i sutrašnji ulazak u Koprivnicu, govorio je viši kustos muzeja **Dražen Ernečić**.

Svoja sjećanja na ratne dane s posebnim naglaskom na sam kraj rata i dane pobjede nad fašizmom s okupljenima je podijelio **Ivan Povijač - Pipa** – nekad najmladi partizan na ovom području.

Gradonačelnica **Vesna Želježnjak** i predsjednik Gradskog vijeća **Zoran Gošek** te **Ivan Povijač** položili su vijence ispred Spomen-područja Danica.

„Pokušat ćemo revitalizirati ovo područje kako bi sve buduće generacije koje

Gradonačelnica govori na Spomen-području Danica

će živjeti u Gradu Koprivnici znale što se ovdje dogodilo. Da je ovdje bilo dovedeno preko pet tisuća ljudi koji su drugačije mislili. Pobjeda nad fašizmom je tekovina koju svi, a posebice mlađi naraštaji moraju znati i cijeniti“- istaknula je u svom obraćanju gradonačelnica **Vesna Želježnjak**.

Logor „Danica“ bio je prvi koncentracijski logor u NDH, osnovan 15. travnja 1941. godine. Logor se nalazio na prostoru zatvorene istoimene tvornice kemijskih proizvoda. Prvi zatvorenici počeli su se dovoditi iz okolice Kopriv-

nice već 18. travnja. Broj zatvorenika procjenjuje se na više od 5600 dok su za 3358 utvrđeni osobni podaci.

„Danica“ je prvenstveno služila kao sabirni logor iz kojeg su zatvorenici, po nacionalnosti Srbi, Zidovi, Romi i Hrvati bili transportirani u druge logore: Gospic i Jadovno, a kasnije u Jasenovac i Staru Gradišku. Život je u samom logoru „Danica“ izgubilo tridesetak zatvorenika.

Zbog blizine Koprivnice te jačanja partizanskog pokreta, ustaške vlasti logor su zatvorile 1. rujna 1942. godine.

I.P.

SEDAM DANA PROGRAMA ZA 70. OBLJETNICU OSLOBOĐENJA

•Udruga antifašističkih boraca i antifašista grada Opatije, u suorganizaciji s Gradom, pripremila je prigodna dogadanja vezana za obilježavanje značajne obljetnice - 70 godina od oslobođenja Opatije. Prošlo je mnogo godina od oslobođenja, ali sve ono što se tada događalo na ovim prostorima, mora ostati u našim sjećanju zauvijek – poručila je Marina Gašparić, zamjenica opatijskog gradonačelnika najavljujući sedmodnevni program od 22. do 28. travnja, kojim je Opatija obilježila 70 godišnjicu oslobođenja od fašizma

Fernando Kirigin, zamjenik opatijskoga gradonačelnika, podsjetio je na to da Udruga antifašističkih boraca i antifašista puno radi i s djecom. – Programom želimo poručiti da Opatija ne želi da se ikad više ponovi fašistički zločin, rekao je Kirigin te u ime Grada Opatije pozvao sve građane da se pridruže i da sudjeluju u programu obilježavanja oslobođenja Opatije. **Oleg Mandić**, predsjednik opatijske Udruge antifašista, govorio je o važnosti edukacije mladih o antifašističkom pokretu. Mandić, koji zadnjih desetak godina educira mlade o značenju antifašizma, podsjeća da UABA Opatija danas broji oko 500 članova, od kojih polovinu čine upravo mladi ljudi.

Sedmodnevni program počeo je 22. travnja svečanim otvaranjem izložbe „Naš kraj u NOB-u”, u Umjetničkom paviljonu „Juraj Šporer“ na kojoj su autori **Mirjana Kos** i **Oleg Mandić** postavili zanimljive fotografije, dokumente i prikazali filmove o oslobođenju Opatije.

Drugi dan uslijedila je, u Kulturnom domu „Zora“, promocija zbirke pjesama **Marine Česen** „Crna noć je šapićala...“ u kojoj su stihovi posvećeni stradanjima u ratu, nevinim žrtvama i ljubavi prema domovini.

Za Grad Opatiju 24. travanj je poseban, jer se tada dogodio najveći zločin Drugog svjetskog rata na tom području. U Vili Antonio održan je sat povijesti za učenike na temu Jama Ičići. Prezentaciju su održali sami učenici uz vodstvo prof. **Ivane Černeha**. Svečana komemoracija je upriličena kao i uvijek u 17 sati, ovogodišnji prigodni program obilježila je i nazočnost zapovjednika Vatrogasne postrojbe Opatija **Gordana Filinića** u znak sjećanja na vatrogasnou postrojbu koja se istakla pred 70 godina pri otkrivanju i iskapanju žrtava iz Jame. Na svečanosti su nastupile članice klape „Kamelija“.

Četvrtog dana na programu je bila plovidba Brodom „Jolly“ kojim su članovi Udruge, njih 40-tak, otišli do Mošćeničke Drage na obilježavanje obljetnice iskrčavanja 4. jugoslavenske armije pred 70. godinu. To je bio svojevrsni Dan

Posjetitelji sa zanimanjem prate program pod nazivom "Veprinac va NOB-e"

D za ovaj kraj jer su tu počele završne operacije za oslobođenje i protjerivanje neprijatelja, uz konačni završetak rata. Na brodu su bili kao gosti i prijatelji iz Udruge invalida. Na otvorenom moru ispred Medveje, odana je počast žrtvama i u more položen lоворov vijenac.

Nakon polaganja vijenaca na spomenik, u dvorani Hotela Marina održano je predavanje o tom povijesnom događaju, a zatim su u kulturno-umjetničkom programu nastupili učenici, a bio je priređen i program o **Rikardu Kataliniću Jeretovu**.

Polaganjem vijenaca na groblju Veprinac 26. travnja započeo je program pod nazivom „Leprinac va NOB-e“. Značaj Veprinca u NOB-u je veliki jer su se u šumi pod Učkom nalazili partizani, a narod im je pomagao. U programu u kojem su učestvovali KUD „Maestral“ iz Veprinaca, učenici PŠ Veprinac i **Marina Česen**, svim su prisutnima približili te ratne dane i prisjetili se mnogih koji su položili život za slobodu. Kratke priče o tadašnjim zgodama i nezgodama, na domaćoj čakavštini, koje je pročitala **Zorica**, a pripremila **Darinka Martinčić**, dirnule su u dušu. Nakon programa bilo je druženje uz istarsku maneštricu od bobići i harmoniku.

Šesti dan je posvećen ratnom filmu. Za učenike je bio predviđen susret s preživjelim borcima.

Učenici su pogledali film „U gori raste zelen bor“, a u poslijepodnevnim satima za građene su bili prikazani filmovi „Sutjeska“ i „Valter brani Sarajevo“. Sve su to kulturni filmovi koji odražavaju ratno vrijeme, ali ih je uvijek zadovoljstvo ponovno pogledati i uvijek izmame suze u očima. Svakoj je projekciji nazočilo tridesetak gledalaca.

Na sam Dan oslobođenja Opatije, 28. travnja u jutarnjim su satima položeni vijenci i zapaljene svijeće na spomenicima, a u večernjim je satima organiziran prigodni program u Umjetničkom paviljonu „Juraj Šporer“. Gradonačelnik **Ivo Dujmić** je u uvodnoj riječi naglasio značaj ovog datuma i podsjetio na sve žrtve koje su dale svoje živote za slobodu. **Oleg Mandić** pročitao je referat koji govorí o završnim fazama za oslobođenje Opatije.

Uz Puhački orkestar Lovran, **Marinu Česen**, zbor DVD i voditelja **Maria Lipovšeka Battifiace** odan je pijetet tom vremenu i ljudima koji su doprinijeli da danas živimo u miru i slobodi.

Na svim događanjima bili su prisutni zamjenici gradonačelnika **Marina Gašparić** i **Fernando Kirigin**, a gradonačelnik **Ivo Dujmić** je bio na završnom obilježavanju, za što im je u UABA izraženo posebno HVALA.

Suzana Cvjetković

Sramni potez pokušaja revizije povijesti

•Odluka Višeg suda u Beogradu ulazi u red sramnih poteza i pokušaja revizije povijesti koja blati borbu svih jugoslavenskih naroda protiv fašizma i nacizma

Temeljem vijesti da je Viši sud u Beogradu rehabilitirao vođu četničkog pokreta Dražu Mihailovića, Savez antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske objavio je 14. svibnja 2015. godine priopćenje za javnost u kojem ističe:

„Ovom prilikom izražavamo najenergičniji protest i zgražanje prema odluci Višeg suda u Beogradu. Tom odlukom poništена je presuda od 17. srpnja 1946. godine kojom je Draža Mihailović osudjen na smrt strijeljanjem.

Protest Saveza temeljimo na sljedećim povijesnim činjenicama:

Jedinice Draže Mihailovića su se krajem 1941. godine za vrijeme njemačke

opsade „Užičke republike“ borile na njemačkoj strani i zarobile 250 partizana te predale njemačkom okupatoru. Četničke jedinice D. Mihailovića napravile su pokolj Muslimana u Foči koji po zvjerstvu ne zaostaje za ustaškim pokoljima. Jedinice D. Mihailovića su s njemačkim i talijanskim okupatorima na Neretvi i Sutjesci sudjelovale u poduhvatu da definitivno unište NOB i partizanski pokret.

Četnici su takođe organizirali i izvršili velika zlodjela i pokolje diljem Bosne i Hercegovine kao i diljem Hrvatske. I konačno, četnici i četnički konfidenti učinili su i strašne pokolje diljem Srbije i u Beogradu. Sve te činjenice su utvrđene na suđenju 1946. godine. Ti doka-

zi su i bili osnova na kojoj je Vojni sud 1946. godine i zasnovao osudu četničkog vođe u Beogradu. Podsjećamo takodjer na činjnicu da je na konferenciji velike trojke u Teheranu donesena odluka o prihvaćanju partizanske vojske i njenog komandanta Josipa Broza Tita kao člana antifašističke koalicije.

Odluka Višeg suda u Beogradu ulazi u red sramnih poteza i pokušaja revizije povijesti koji ponovo vrijedaju žrtve pobjijene i uništene od strane četničkog pokreta. Ona takodjer blati borbu svih jugoslavenskih naroda protiv fašizma i nacizma kao i njihov ukupni doprinos pobjedi koju su ostvarile snage demokracije nad snagama mraka.“

Split: ZUABA Splitsko-dalmatinske županije

Ovakve revizije povijesti vode samo u nove nesreće i sukobe

•Revizija povijesti u državama nastalim na području bivše Jugoslavije je pojava koja ima za cilj poništiti sve vrijednosti NOB-a, a od poraženih „uskršnućem“ učiniti pobjednike

Zajednica udruga antifašističkih borača i antifašista Splitsko-dalmatinske županije, reagirala je na rehabilitaciju Draže Mihailovića priopćenjem za javnost 15. svibnja 2015. godine.

„Zaprepašćeni viješću da je u Srbiji rehabilitiran ratni zločinac Draža Mihailović, vođa četničkog pokreta u Jugoslaviji, okupatorski suradnik koji je i nakon završetka II. svjetskog rata nastavio sa zločinačkim terorističkim aktivnostima protiv naroda i legalne i legitimne vlasti na tlu FNRJ, Zajednica udruga antifašističkih boraca i antifašista Splitsko-dalmatinske župnije izražava svoju zabrinutost zbog jačanja ekstremnog nacionalizma u Srbiji, a što će se neminovno odraziti i na cijeli prostor bivše Jugoslavije.

Rehabilitacija Draže Mihailovića protivna je svakom zdravom razumu, predstavlja pucanj u prsa antifašizmu, atak na suživot naroda i njihovu slobodu

te zabijanje glogovog kolca svim žrtvama četničkog pokreta – Srbima i nesrbima.

I datum donošenja rehabilitacijske presude, 13.5.2015.g. nije slučajan jer je to datum 74. obljetnice osnivanja Ravnogorskog pokreta, poznatijeg kao četničkog, što dovoljno govori da određene snage u Srbiji danas svjesno negiraju antifašizam, žrtvu 305.672 mrtva i 399.800 ranjenih boraca, od kojih je antifašistička Hrvatska dala više od 1/5 svih poginulih boraca NOVJ.

Revizija povijesti u državama nastalim na području bivše Jugoslavije učestala je pojava koja ima za cilj poništenje svih vrijednosti NOB-a, ne bi li ta borba postala strašilo na polju II. svjetskog rata, a od poraženih „uskršnućem“ učinila pobjednike.

Koliko još treba vremena i žrtava da se shvati da ovakve revizije povijesti ne donose ništa dobrog nego samo nove nesreće i sukobe?!

Viši sud u Beogradu rehabilitirao ratnog zločinca Dražu Mihailovića

Vođa četničkog pokreta Draža Mihailović rehabilitiran je odlukom Višeg suda u Beogradu 14. svibnja 2015. godine.

Zahtjev za rehabilitaciju podnijeli su 2006. g. njegov unuk Vojislav Mihailović, profesori beogradskog Pravnog fakulteta Smilja Avramov i Kosta Čavoški, Srpski liberalni savjet i Udruženje Jugoslovenske vojske u otadžbinu, tražeći poništenje presude od 15. srpnja 1946. godine kojom je Mihailović osuđen na smrt zbog kolaboracije s nacističkim okupatorima i kojom su mu oduzeta sva građanska prava.

Na ovu odluku Višeg suda ne postoji pravo žalbe, tako da je ona konačna. Sud je usvojio zahtjev za rehabilitaciju i poništilo presudu iz 1946. g. s obrazloženjem „da je sporna presuda donijeta u nezakonitom procesu iz političkih i ideo-loških razloga“.

Vijenci na spomen-obilježje Srijemskog fronta

Izaslanstvo SABA RH na komemoraciji

U subotu, 18. travnja, na spomen-obilježju Srijemskog fronta kod Šida, svečano je obilježena 70. obljetnica jedne od najvećih bitaka u Drugom svjetskom ratu. Tom prilikom brojne delegacije položile su vijence i cvijeće kod Spomenika.

Vijence su, među ostalim položili i ministar u Vladi Srbije **Aleksandar Vučić**, veleposlanik Ruske federacije u Srbiji **Aleksandar Čepurin**, delegacije Vlade Vojvodine, Saveza antifašističkih boraca iz republika bivše Jugoslavije, te izaslanici savezničkih snaga koje su sudjelovale u toj vojnoj operaciji.

Među izaslanstvima koja su položila vijence i cvijeće na Spomen obilježje bilo je i izaslanstvo Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske u kojem su bili **Nikola Opačić**, potpredsjednik SABA RH i predsjednik Zajednice antifašističkih boraca i antifašista Osječko-baranjske županije i **Lazo Đokić**, član Predsjedništva SABA RH i predsjednik Zajednice antifašističkih boraca i anti-

fašista Vukovarsko-srijemske županije. Izaslanstvu SABA RH pridružio se i zastupnik u Hrvatskom saboru **Dragan Crnogorac**.

K.S.

Sudbinski datum – 6. travnja

Dubrovački i makarski antifašisti u posjetu Sarajevu

•Delegacije dubrovačkih i makarskih antifašista su na poziv SABNOR-a sarajevskog Kantona prisutstvovale nizu manifestacija i događanja kojima je obilježen 6. travnja – Dan oslobođenja Sarajeva

Kako je često isticano, 6. travnja je gotovo sudbinski datum u novijoj povijesti Sarajeva: početak nacifašističke okupacije 1941., oslobođenje od fašizma i dolazak slobode prije sedamdeset godina 1945. te tužni i tragični početak četničke agresije i potpune blokade koja je od 1992. trajala više od tisuću petsto dana.

Obnovljeno i uređeno Sarajevo, ali i s još vidljivim ranama, obilježilo je ponosno i dostojanstveno svoj Dan oslobođenja, kada su 6. travnja, prije sedamdeset godina jedinice NOV i POJ, poslije teških i dugotrajnih borbi, kroz Višegradsку kapiju ušle u okupirani grad i poslije četiri teške ratne godine potjerale okupatore, donijevši Sarajevu toliko žuđenu slobodu u koju su utkani životi oko 11 tisuća poginulih boraca.

U Sarajevo su na jubilarnu proslavu pristigli brojni gosti, poštovatelji i prijatelji grada na Miljacki - iz Slovenije, Njemačke, iz Barcelone, Pule, Makarske, Dubrovnika... i uz prigodna prijećanja, polaganje vijenaca i cvijeća na spomen-obilježja: na Višegradskoj

kapiji, Vječnom plamenu i na Vracašu, odana je počast poginulim partizanima, oslobodiocima ponosnog i nikad pokorenog grada, u kome su strah i trepet okupatorima, sve vrijeme zločinačke okupacije, bili sarajevski mladići i djevojke, brojni skojevci, komunisti i drugi rodoljubi koje je u akcijama predvodio legendarni Valter Perić, od čijeg su spomena imena nacifašisti bijesnil i ludili, jer je zapravo cijelo Sarajevo bilo „Valter“.

Pred spomen-obilježjem na mostu preko Miljacke u središtu Sarajeva, polaganjem vijenaca i cvijeća odana je počast i Suadi Dilberović, mlađoj dubrovačkoj studentici u Sarajevu i Olgi Sučić (most nosi njihovo ime) koje su, pokošene snajperom zlikovaca pale kao prve civilne žrtve četničke agresije iz prošlih devedesetih.

Vijencima i cvijećem na Spomen-fontani, koju su učenici sarajevskih škola okitili i vijencem od mnogobrojnih bijelih balona, uslijedilo je prisjećanje i na stravični podatak da je u toku te zločinačke četničke agresije u opkoljenom gradu od 1992. – 1995.

među oko jedanaest tisuća žrtava poginulo i 1641 sarajevsko dijete. Uz duboki uzdah i tužno sjećanje i misao vodilja ponosnih ljudi napačenog grada: „Ne dogodilo se nikada više!“

Središnji dio programa šestotrajanjskih sarajevskih obilježavanja bila je svečana sjednica Gradskog vijeća u velebnjoj zgradici obnovljene Vijećnice, koja je 1992. zapaljena četničkim zapaljivim bombama i u kojoj je izgorio vrijedan povjesni fundus. Ta poznata sarajevska građevina smještena do čuvene Baščaršije, koja će uskoro obilježiti 114. obljetnicu izgradnje, simbol duhovnog otpora grada na Miljacki i njegovih ljudi protiv ubijanja, destrukcije i mržnje, a kao spomenik kulture obnovljena je prema izvornom projektu i sredstvima međunarodne zajednice, a u punom svjetlu i ljepoti ponovno je simbolično zasjala upravo na Dan pobjede nad fašizmom.

U svečanom programu prigodno je govorio sarajevski gradonačelnik **prof. dr. Ivo Komšić** te su dodijeljene grupne i pojedinačne Nagrade Grada.

Krešimir Ladik

•Tradicionalna proslava 17. travnja, Dana oslobođenja otoka Krka, kojoj je ove godine, pored inicijatora, Udruge antifašističkih boraca i antifašista otoka Krka, domaćin bio i Grad Krk, u jutarnjim je satima započela polaganjem vijenaca i svjeća na spomen-obilježja, a nastavljena je središnjom priredbom u Srednjoj školi Hrvatski kralj Zvonimir

Svoj prilog svečanom programu proslave 70. godišnjice oslobođenja otoka Krka, ujedno i 70. godišnjice pobjede nad fašizmom, čije je vođenje bilo povjerenju Gordani Gržetić, dali su Gradska glazba Krk, osnovnoškolska klapa Puntarke, srednjoškolski pjevački zbor, gimnazijalke Anamarija Fugošić i Marija Vančina, mladi folkloriši Kulturno-umjetničkog društva Vrh te vokalna skupina Bona forma, a pred okupljenih četiristotinjak otočana govorili su Darko Fanuko, predsjednik Udruge antifašističkih boraca i antifašista otoka Krka, Dario Vasilić, gradonačelnik Grada Krka, Dinko Tamarut, izaslanik predsjednika Saveza antifašističkih boraca Republike Hrvatske, Erik Fabijanić, predsjednik Županijske skupštine Primorsko-goranske županije te Zdenko Petrac, predsjednik Udruge veterana Domovinskog rata.

Ovo je dan kada se s posebnim pijetetom prisjećamo svih rodoljuba, antifašista i heroja koji su krenuli u oružanu borbu svjesni da će mnogi od njih željenu slobodu platiti vlastitim životom, istaknuo je Darko Fanuko. Ovo je dan kada se prisjećamo i velikog broja Krčana i Krčanki, aktivnih sudionika pokreta otpora, koji su djelujući iz pozadine često bili odlučujuća podrška borcima Narodnooslobodilačke borbe, a ne smijemo zaboraviti ni sve one koji su zbog vlastite antifašističke opredijeljenosti prolazili torture fašističkih zatvora, logora, progonstva ili drugih oblika stradanja. Fašistička okupacija, rekao je Fanuko, trajala je ravno četiri godine i dva dana, od 15. travnja 1941., kada su ga preplavili Musolinijevi vojnici, pa sve do 17. travnja 1945., kada su ga oslobodile jedinice Narodnooslobodilačke vojske. Te su godine progona, hapšenja i ubijanja nevinih te pokušaja odnarođivanja i zatiranja kulture, ujedno bile i godine kada se kao

Antifašizam je naše trajno opredjeljenje

nikad prije pokazao masovni patriotsam otočana, njihova ljubav prema slobodi te žilavost i spremnost da se odupru fašističkom nasilju. Stoga sa sigurnošću i ponosom možemo konstatirati kako je upravo antifašistički pokret na Krku imao masovan, općenarodni karakter. Antifašizam je otad, dodaje Fanuko, naše trajno i doživotno opredjeljenje, mimo bilo koje političke opcije, institucije ili pojedinačne svojine. Za antifašizam vrijedi da je bio i ostao civilizacijska tekovina, univerzalna humanistička vrijednost, ali i sjećanje na povijest i povjesne činjenice, sjećanje na fašizam i njegove žrtve, kao i heroje antifašističke borbe. Nažlost, priznaje Fanuko, danas kao da se sve to zaboravlja, kao da nije bilo dovoljno stradanja, pa uvijek moramo nekome

i jedinice II. POS-a. U tim bitkama za grad pored 165 poginulih i 55 ranjenih njemačkih vojnika, poginulo je sedam i ranjeno 29 partizana. Danas smo se u gradu Krku, kazuje Vasilić, prisjetili onih koji su za slobodu našeg otoka svoje živote položili na oltar domovine, a poznato mi je da su moje kolegice i kolege, načelnice i načelnici otočnih općina, u suradnji s Udrugom antifašističkih boraca i antifašista otoka Krka, također posjetili spomen-obilježja na svojim područjima, prisjetivši se poginulih otočana iz jedinica što su sudjelovale u Narodnooslobodilačkom ratu. Sloboda je naposljetku ostvarena, dodaje Vasilić, a iako se s pijetetom prisjećamo poginulih, na današnji dan moramo se veseliti upravo slobodi, jer kako se kaže i najopasnija sloboda bolja je od najmirnijeg rostva. Ona ujedno predstavlja temelj svakog čovjeka, kako prema sebi, tako i prema drugima, ona je nešto bez čega danas ne bismo mogli živjeti, a nju su potvrdili i naši borci iz Domovinskog rata. Antifašizam je kao pokret, nakon punih 70 godina, preživio sve do danas, jer se i nadalje, zaključuje Vasilić, moramo držati njegovih vrijednosti, što znači zagovarati demokratsko i liberalno društvo bez segregacije i totalitarizma, bez nasilja i mržnje.

Kao Savez antifašističkih boraca Primorsko-goranske županije, navodi Tamarut, ovih dvadesetak dana proslavit ćemo oslobođenja pojedinih područja naše županije, što će završiti svečanom akademijom u prigodi obilježavanja 70. obljetnice oslobođenja Rijeke koja će se, 4. svibnja, održati u Hrvatskom narodnom kazalištu Ivana pl. Zajca, a još jedno veliko druženje bit će, povodom proslave Dana pobjede, upriličeno u Zagrebu, i to 9. svibnja. Ako se prisjetimo 1945., nastavlja Tamarut, jedinice IV. armije na svome ratnom putu dobjive su zadatak da oslobođe naše krajeve, jednim dijelom krenuvši iz zaleda Primorja, a drugim preko otoka. Naša mladost i otočani, Pažani, Rabljani i Krčani, bez obzira kojem sektoru pripadali, dali su značajan doprinos oslobođenju naše domovine, zato im i na ovaj način odajemo počast jer sloboda koju su omogućili značila je slavu i veselje te udarac temelja modernoj Europi. Međutim, u isto je vrijeme značila i tugu, jer u Drugom svjetskom ratu stradal je ukupno 60 milijuna ljudi, zaključuje Tamarut.

Igor Gržetić

Sudionici Središnje svečanosti u povodu Dana oslobođenja Krka

dokazivati tko smo, što smo, odakle dolazimo, gdje pripadamo, protiv koga smo se i zašto borili u Narodnooslobodilačkom ratu. Međutim, tom smo borbom Hrvatsku uvrstili u veliku, demokratsku porodicu naroda i država antifašističke koalicije Europe i svijeta, a vjerujem da će to i nadalje biti jedna od važnijih konstanti politike naše zemlje. Ideal borbe za slobodu i demokraciju, drugim riječima poriv protiv diskriminacije po bilo kojoj osnovi, nema ni nacionalni niti stranački predznak, zaključuje Fanuko. Radi se o općoj civilizacijskoj vrijednosti, idealu onih koji su i 1941., i 1991., otišli u rat. Zato i jedni i drugi zaslužuju naš pijetet, kako u sadašnjosti, tako i u budućnosti.

Govoreći o događajima koji su se odigrali pred 70 godina, Dario Vasilić je podsjetio da je u večernjim satima, 17. travnja 1945., uz ostatak otoka oslobođen i grad Krk. Upravo u ovo vrijeme njemački garnizon koji se dobro zaštitio gradskim bedemima savladale su partizanske jedinice XI. dalmatinske brigade

Godišnjica oslobođenja i sat povijesti u Spomen-parku

♦ Prigodnim svečanostima obilježena je 70. godišnjica oslobođenja Buzeta, a u Spomen-parku održan sat povijesti za učenike buzetske Srednje škole

Svečanosti su počele u Narodnom domu u Buzetu, a nastavljene polaganjem vjenaca i cvijeća te paljenjem svijeća u Spomen-parku. Predsjednik antifašista Buzeta **Edo Jerman** tom je prilikom podsjetio da je Buzeština dala 2800 boraca od čega je 621 osoba izgubila život. Ta se prošlost, kazao je Jerman, ne smije mijenjati, krivotvoriti, niti zaboraviti, ako želimo živjeti u lijepoj budućnosti.

- Sedam desetljeća kasnije, kada živimo nekakvu demokraciju, odnos prema borcima NOR-a je više nego sramotan, naročito ako se njihova prava usporede s pravima koja imaju borci Domovinskog rata. Stalno se ugrožavaju egzistencijalna i ljudska prava, a ponižavajući je i odnos prema doprinosu u pobjedi nad fašizmom. Borci NOR-a tretiraju se kao građani drugog reda, a u pravima koja ostvaruju svrstani su u socijal, čime se gazi njihovo ljudsko dostojanstvo, kazao je Jerman. Također, smatra kako bi zaboraviti događaje iz 1945. značilo negiranje svega dobrog.

A na temeljima antifašizma i s postignutom slobodom počinje i razvoj Buzeta, pa je obilježavanje 70. obljetnice oslobođenja prilika iskazivanje odanosti svim zaslužnima. Buzetski gradonačelnik **Siniša Žulić** zahvalio se tako onima

koji su zasluzni da je danas Buzet takav kakav je. Podsjetio je na uspješno i kvalitetno provođenje socijalnih programa. Posebno ga veseli „povratak“ na stopu nezaposlenosti kakva je bila prije ekonomске krize.

Svečanosti je prisustvovao istarski župan **Valter Flego**. Smatra da antifašizam valja prenosi na mlađe naraštaje jer su to temeljene vrijednosti. Zbog toga je važan i ulazak zavičajne nastave u vrtice, a od jeseni i u one škole koje to budu htjele.

U povodu obilježavanja 70. obljetnice oslobođenja Buzeta, Udruga antifašista održala je 5. svibnja u Spomen-parku sat povijesti za učenike buzetske Srednje škole.

- Buzeština je dala veliki doprinos u ratu, čak je 177 događaja obilježilo ratno razdoblje, poput osnivanja Prve istarske partizanske čete, održavanja Prve konferencije KPH za Istru u Račicama, Prvog partizanskog učiteljskog tečaja u Istri, rekao je tom prigodom predsjednik antifašističke udruge **Edo Jerman**.

Jerman je gimnazijalcima govorio zbivanjima na buzetskom području od 1941. do 1945. godine, a koja su doprinijela oslobođenju, ne samo Buzeštine nego i Istre i zemlje u cjelini.

- Cilj je bio i da se mladi upoznaju s velikanima Buzeštine koji su dali veliki doprinos tijekom NOR-a, a čija su spomen-obilježja podignuta u Spomen-parku. Ovo je treća godina zaredom da za osnovce i srednjoškolce održavamo sate povijesti, ne samo u učionicama već i na terenskoj nastavi. Rezultati su odlični, na zadovoljstvo svih antifašista prenosimo mladim naraštajima događaje iz NOB-a temeljene na argumentima i istini, što je posebno važno danas kada se suočavamo s pokušajima revizije povijesti, izjavio je Jerman.

Da je terenska nastava zanimljiva potvrdili su nam buzetski maturanti **Karlo Jakac i Martina Butarić**.

- Ovakvi sati povijesti vrlo su poučni, na njima možemo ponoviti sve ono što o antifašizmu učimo na nastavi, rekli su uglas buzetski gimnazijalci.

Zavičajnom nastavom zadovoljan je i njihov profesor povijesti **Božo Tolušić**.

- Na satima povijesti obrađujemo antifašizam i zbivanja iz Drugog svjetskog rata, a u sklopu zavičajne nastave nešto opširnije obrađujemo i zbivanja iz NOR-a na buzetskom području, prema nastavnom planu i programu, izjavio je Tolušić.

Stojan Jermaniš

Sat povijesti za učenike srednjih škola u Spomen-parku u Buzetu

ZUABA SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE

NAZIV „HRVATSKA DOMOVINSKA VOJSKA“ JE KRIVOTVORENJE

Zajednica udruga antifašističkih boraca i antifašista Splitsko-dalmatinske županije reagirala je 3. lipnja 2015. i povodom emisije na HTV-u, „Nedjeljom u 2“ od 17.5.2015.g. u kojoj je gost bio prof. dr. Hrvoje Klasić, povjesničar na Filozofskom fakultetu u Zagrebu.

U emisiji je, između ostalog, konstatirano da je „Zastupnički dom Sabora RH, krajem 1993.g. utemeljio i ozakonio nazivlje „Hrvatska domovinska vojska“ (mobilizirana od 17.4.1941. do 15.5.1945.g.) čijim pripadnicima je omogućeno da ostvare radni staž i pravo na mirovinu.“

„Istina je da je Zastupnički dom Sabora RH, u listopadu 1993.g., donio Izmjenu i dopunu Zakona o mirovinskem i invalidskom osiguranju kojom se utemeljuje i ozakonjuje „Hrvatska domovinska vojska“ (od 17.4.1941. do 15.5.1945.), radni staž u dvostrukom trajanju, odnosno u zarobljeništvu to-

kom rata i nakon 16.5.1945.g. do otpuštanja iz zarobljeništa. Sa svih aspekata, utemeljenje i ozakonjenje naziva nepostojeće vojske je povjesno-znanstveni falsifikat koji je neodrživ i protivan načelima Ustava RH.“

„Povjesno je neuništivo i nepromjivo da je, od dana okupacije (fašističke Italije i nacističke Njemačke) i proglašenja NDH (10. travnja 1941.), do završetka rata 15.5.1945.g., tzv. NDH imala oružane snage: domobranstvo, ustaške-vojnica, oružništvo i druge manje segmente poluvojne i civilne strukture koje su se borile na strani Hitlera i Mussolinija i doživjele poraz od pobjedničke Savezničke antifašističke koalicije koju su uz SAD, SSSR, Veliku Britaniju, Francusku... činili i pripadnici NOV i PO Hrvatske.

Krivotvorene imena sustava OS NDH nije ništa drugo nego društveno-politički interesni plašt koji u sebi

krije, ili ima ima za cilj, da se takozvanoj NDH oduzme fašističko-kvislinška sadržina i time promijeni njeno mjesto, uloga i sadržaj u fašističkom sustavu bloka Sila osovine, koje su se borile protiv NOP-a i NOV i PO Glavnog štaba Hrvatske od 1941.-1945.g. Mada to nigdje ne piše, ovakvo utemeljenje i ozakonjenje nepostojeće oružane sile, rezultiralo je izjednačavanjem s pripadnicima OS RH u agresiji i ratu 1990.-1995.g. kojeg je nametnuo velikosrpski režim Slobodana Miloševića.

S obzirom da je nazivlje „Hrvatska domovinska vojska“ vrlo precizno pozicionirano i u novom Zakonu o mirovinskem osiguranju RH, koji je stupio na snagu 1. siječnja 2015.g., čijim pripadnicima, u bitnim elementima, pripada više postotnih prava od pripadnika NOV Hrvatske, jednostavno to predstavlja jedan vid nacionalne sramote i svojevrsni atak pobjedi i slobodnoj Hrvatskoj.“

Sv. Ivan Zelina

ZAHVALA HRVATSKIM I SLOVENSKIM PARTIZANIMA

•Održane komemorativne svečanosti kod spomen-obilježja poginulim borcima ispred zelinske Gradske vijećnice, te u naseljima Prepolno, Žitomir i Bedenica

Poveća skupina slovenskih i hrvatskih veterana i poklonika antifašizma posjetila je grobove i spomen-obilježja poginulim partizanskim borcima ispred zelinske Gradske vijećnice, te u naseljima Prepolno, Žitomir i Bedenica. Položeni su vijenci, te evocirana sjećanja na ratne dane. Susret partizanskih veteranova Slovenije i Hrvatske simbolizira poštovanje i zahvalnost poginulim i ranjenim borcima Kozjanskog NOP odreda i brigade Matija Gubec 10. korpusa zagrebačkog.

Sudionike su pozdravili **Hrvoje Koščec**, gradonačelnik Sv. Ivana Zeline, predsjednici Zveze boraca za vrednote NOB **Stane Preskar** (Brežice), **Alojz Štih** (Krško), **Maks Poplar** (Sevnica) i **Andrej Mavri** (Laško), preživjeli borac Kozjanskog NOP odreda **Oto Srebot**, te **Petar Raić**, predsjednik ZUABA GZ i ZŽ.

Kako je istaknuto na skupovima, prije 70 godina, 23. ožujka 1945. godine, u Žitomiru je u neravnopravnoj borbi

neprijatelj uspio iznenaditi naše jedinice i nanijeti nam gubitke: poginulo je 13 boraca Gupčeve brigade na čelu s komandantom **Mijom Bobetkom**. U graničnom području duž Sutle, zajedno s hrvatskim partizanskim jedinicama, borbeno je djelovao i Kozjanski NOP odred iz sastava 14. divizije NOV Slovenije. Sredinom rujna 1944. godine veći dio ljudstva iz Kozjanskog odreda ušao je u sastav brigada 14. slovenske divizije, koja je, među ostalim, borbeno djelovala i na hrvatskom teritoriju. Tijekom pohoda kroz Žumberak, Turopolje, Pošavini, Kalničko gorje, preko Hrvatskog zagorja do Štajerske, hrvatske partizanske jedinice osiguravale su vodiče i davale obavještajne podatke.

Već smo istaknuli da su osim pripadnika Kozjanskog odreda u borbama sudjelovali i partizanski borci Gupčeve brigade. Matija Gubec, brigada NOV Hrvatske, o njoj je ovdje riječ (djelovala je i 2. slovenska brigada istog imena) sudjelovala je u napadu na Zlatar počet-

kom siječnja 1944. godine i u borbama u Hrvatskom zagorju, kasnije na području Koprivnice i Kalnika. Nakon izvlačenja na Bilogoru i Moslavini, početkom rujna prebacila se u Hrvatsko zagorje. I na drugim područjima zajedno su se borili antifašistički borci Slovenije i Hrvatske, primjerice brigade „Tone Tomšić“, „Ivan Cankar“ i „Rade Končar“, te brojni partizanski odredi.

Ono što posebno raduje (a tako je bilo i ranijih godina) jest primjerena organizacija komemorativnih svečanosti na području Sv. Ivana Zeline te izvanredan prijem mjesnih tijela vlasti i njihovih čelnika koji su s velikim uvažavanjem prihvatali antifašističke borce iz Hrvatske i Slovenije i sve poklonike antifašizma i zajedno s njima obilježili uspomenu na događaje iz Narodnooslobodilačke borbe. I još nešto: spomen-obilježja poginulih slovenskih i hrvatskih partizanskih boraca primjereno se održavaju.

B. M.

TITO JE BIO SVJETSKI V

♦To je jedna od poruka koju je uputio Stjepan Mesić, počasni predsjednik SABA RH i predsjednik RH od 2000. – 2010. godine sa skupa u rodnom mjestu Josipa Broza Tita. Održao je dvadesetominutni govor u kojem je upozorio na demoniziranje NOB-a i Tita, na fašizaciju Hrvatske, bio kritičan i prema Srbiji i BiH, izrazio nezadovoljstvo politikom EU ... Njegov govor često je bio prekidan pljeskom nazočnih

Unatoč kiši i prohladnom vermenu na ovogodišnjem obilježavanju Dana mladosti – radosti (23. svibnja) ispred rodne kuće Josipa Broza Tita okupilo se oko osam tisuća poštovatelja Titova lika i djela iz cijele Hrvatske, Slovenije, Bosne i Hercegovine, ali i drugih područja bivše Jugoslavije. Zapazili smo i velik broj mlađih, a među njima je bilo puno onih koji su se rodili nakon Titove smrti. Svi su oni došli izraziti i svoje nezadovoljstvo i revolt zbog sve očitijeg djelovanja krajnje desnice u zemlji, zbog govora mržnje, zbog ustaško-četničkih simbola, zbog omalovažavanja i vrijedanja Tita i partizanskih boraca te negiranja antifašističke narodnooslobodilačke borbe i sve učestalijih zlokobnih parola i poziva na povratak ideologije opasne ne samo za Hrvatsku, već za cijelu Europu i svijet.

Pozdravne riječi na skupu uputili su **Franjo Habulin**, predsjednik SABA RH koji je govorio o značaju Dana pobjede nad fašizmom i nacifašizmom i **Jovan Vejnović**, predsjednik Saveza društva „Josip Broz Tito“ Hrvatske koji je u svom obraćanju rekao kako pobjeda nije bila samo hrvatska i jugoslavenska, već europska i američka. **Dragutin Ulama**, načelnik Općine Kumrovec kazao je da je Dan mladosti za Kumrovec poseban dan, „činjenica da se jedna tako velika povijesna osoba rodila u mjestu od 300 stanovnika je definitivno odredila put kojim ovdje idemo“. **Jasna Petek**, zamjenica župana Krapinsko-zagorske županije istaknula je da je „fašizam najveće зло koje se ikad dogodilo, a Josip Broz Tito je to prepoznao te između njega i antifašističke borbe stoji znak jednakosti“.

Demoniziranje NOB-a i Tita

Središnji dio manifestacije bio je govor **Stjepana Mesića**, počasnog predsjednika Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske i predsjednika Republike Hrvatske od 2000.-2010. godine, koji je posebno istaknuo:

- Formalni povod našega okupljanja je podsjećanje na nekadašnji Dan mladosti

kojim se u vrijeme Jugoslavije obilježavao rođendan njezinog predsjednika Josipa Broza Tita. No, mi nismo ljudi koji žive u prošlosti, slijepi i gluhi za sve što se događa oko nas. Mi nismo, kako će neki tvrditi, jugonostalgici koji ovim okupljanjem iskažuju svoje neprihvaćanje realnosti u kojoj živimo. Ne, mi smo itekako svjesni realnosti, svjesni smo svijeta u kojem živimo, što znači da smo itekako svjesni i agresije povijesnih revizionista, provlačenja kroz blato narodno-oslobodilačke borbe i – osobito – čovjeka koji joj je stajao na čelu, maršala Josipa Broza Tita. Ovdje smo da kažemo jasno, glasno i odlučno: ne! Ovako dalje ne može! To vrijedi i za Hrvatsku koja na političkoj razini sve više podilazi nacifašizmu, odnosno prihvata apsolutno neprihvatljivo izjednačavanje kao jednakih zala fašizma i antifašizma. Pri čemu se osuđivanje antifašizma vrlo prozirno nastoji maskirati osudom komunizma i takozvanih komunističkih zločina.

Dodao je da ove njegove ocjene vrijede i za Srbiju „koja ukida presudu četničkom vođi Draži Mihailoviću proglašavajući ga žrtvom komunizma“. To vrijedi i za Bosnu i Hercegovinu gdje je barem u nekim krajevima sve popularnije pohvaliti se pretkom koji je bio u zloglasnoj Handžar diviziji, a

zanijekati pretka koji je bio partizanski zapovjednik. Dok će u drugim dijelovima te iste države podići spomenik Draži Mihailoviću i veličati četništvo. Demoniziranje Tita prisutno je u svim državama nastalim iz bivše Jugoslavije, rekao je Mesić. Dodao je da je „trend revizije povijesti prisutan praktički od trenutka osamostaljenja ne-

sti – radosti

ELIKAN RATA I MIRA

kadašnjih federalnih jedinica“. Naime, put u budućnost tražio se i trasirao se na negiranju svega što je bilo. Ali i na veličanju svega što je do tada potpadalo pod osudu, bilo sudska, bilo društvenu. To je uključivalo smanjivanje prava boraca i invalida Narodnooslobodilačkog rata, izjednačavanje u pravima tih boraca za slobodu s onima koji su tu slobodu gušili, ustašama i četnicima.

Protiv povijesnog revizionizma

- Režim Jugoslavije koji jest bio jednostranački i autoritaran, mada protekom godina sve liberalniji, bez ikakvih se ograda proglašava zločinačkim. Besramno na istu razinu stavlju Jasenovac i Bleiburg. Time se izjednačavaju ubijeni u Jasenovcu, koji su svi bili nevini, s onima ubijenim na Bleiburgu, od kojih je dobar dio zaslužio smrtnu kaznu nakon četverogodišnjeg orgijanja u krvi, rekao je Mesić. Dodao je da ne opravdava ni jednu likvidaciju izvedenu bez sudjenja, a još manje negira. Napomenuo je da je takvih likvidacija, očekivanih mada neprihvatljivih, bilo u svim do tada okupiranim europskim zemljama. „I nikada nitko nije prozvao ni jednoga vođu pokreta otpora zbog toga. Dapače: vođe pokreta otpora tretirani su kao heroji, što oni i jesu. Iznimka smo samo mi. Mi, na ovoj povijesnoj vjetrometini, mi koji se stidimo – govorim o političkoj i medijskoj sceni, čak i dijelu tzv.

znanstvene scene – stidimo se, dakle, onoga čime bismo se trebali ponositi. Jer, ako postoji nešto što zasluzuje da bude označeno kao najsvjetlijia stranica naše novije povijesti, to je Narodnooslobodilački rat“.

Kazao je kako se „svim sredstvima treba boriti protiv povijesnog revizionizma i onih koji gubitnike u Drugom svjetskom ratu predstavljaju kao pobjednike. Pravu istinu treba prenositi generacijama koje dolaze te se suprotstaviti galopirajućoj fašizaciji u Europi. Stari kontinent naći će se u velikim problemima ako to na vrijeme ne shvati i ne spriječi“.

Maršal Tito koji nije bio spomenik, nego čovjek s vrlinama i manama, zaslzuje svoje mjesto u povijesti. I to nije ono mjesto na koje ga uporno guraju zapjenjeni propovjednici mržnje i netolerancije. Njima usprkos, nedvojbeno Tito zaslzuje mjesto jednoga od najvećih ratnih vođa i vođa mira, poručio je Mesić.

Izloženi smo danas teroru ljudi zaraženih mračnom i zločinačkom ideologijom naci-fašizma, teroru neznanica koji su spremni kao papige ponavaljati svaku nebulozu što im se servira i – napokon – teroru zlonamjernih, revanšistički raspoloženih oportunistika i karijerista koji povlađuju svakome tko je trenutno jači, upozorio je Mesić. E, „pa jednom i za svagda treba reći: bezočno lažu!“ Lažu kada tvrde da 1945. godine nije bilo oslobođenje. „Bilo je!“ Lažu kada izjednačavaju fašizam s antifašizmom, odnosno komunizmom koji ga je na ovim prostorima predvodio. To je izjednačavanje koliko monstruozno, toliko i apsolutno neutemeljeno, svejedno dolazi li ono iz vrha države, oporbe, ili Crkve. Lažu kada tvrde da je Tito zločinac. Lažu kada stavlju znak jednakost

st i između zločina koji su bili jedini sadržaj i svrha tzv. NDH i onih koji su se dogodili na početku poslijeratnog razdoblja, ali nisu bili ni program, ni cilj nove vlastil, rekao je Mesić.

Antifašizam i dalje živi

Mesić je odaslao i poruku: Tito i njegova veličina daleko će nadživjeti sve one koji ih nastoje negirati, odnosno umanjiti. Tito je dio povijesti koju je i sam stvarao. A oni, negatori antifašizma, Narodnooslobodilačke borbe i njegovog vrhovnog zapovjednika nisu ništa drugo, nego sramotna mrlja na povijesti. I ponavljam svima i svuda: „Antifašizam, kao ljudsko i civilizacijsko opredjeljenje, na ovim prostorima i dalje živi. Tito je bio velikan narodnooslobodilačke borbe i jedan od najznačajnijih svjetskih državnika 20. stoljeća“. Mesić je završio svoje izlaganje usklikom: „Smrt fašizmu – sloboda narodu!“ (uz burno odozivanje prisutnih).

U sklopu svečanosti (moderator Dubravko Sidor, dramski umjetnik), upriličen je bogat i raznovrstan kulturno-umjetnički program. Nastupili su Barbara Othman, operna diva, Danijel Kolak, Saša Horvat i Darko Nikolovski, KUD „Jusuf Sabljaković“ (BiH) te Partizanski zbor iz Zagreba pod ravnateljem Ivana Kačurova. U vili Kumrovec otvorena je izložba „Pokloni Josipa Broza iz vile Zagorje“ u kojoj se našlo 105 predmeta koje je predsjednica RH Kolinda Grabar Kitarović „počistila“, a među njima i Titova bista u mramoru, rad kipara Antuna Augustinčića, koja je izazvala veliko zanimanje posjetitelja.

B. M.

Svečana akademija povodom 70. godišnjice oslobođenja

•Pod pokroviteljstvom Grada Varaždina i Varaždinske županije, u zgradi HNK održana je svečana akademija koja je okupila antifašiste iz sjeverozapadne Hrvatske. Pripreme su počele mjesecima ranije, a osim svečanosti, bilo je niz drugih aktivnosti jer je Predsjedništvo ZUABA cijelu 2015. godinu proglašilo obiljetničkom

Tako je u ožujku održano javno predavanje o varaždinskim heroinama, po kojima su nekad nazivane ulice i institucije, u travnju je obilježena 70. godišnjica oslobođenja logora u Lepoglavi, a neposredno pred akademiju, u Gradskom je muzeju održano iznimno posjećeno povijesno izlaganje „O varaždinskom području prije 70 godina“. Svečana akademija održana je 6. svibnja, a prije toga je položeno cvijeće na spomen-kostruni u gradskom groblju.

U Koncertnoj dvorani program je započeo „Lijepom našom“, u izvođenju operne solistice **Barbare Othman**, a zatim su uslijedili pozdravni govorovi **Gorana Habuša**, gradonačelnika Varaždina te **Alena Kišića**, dožupana Varaždinske županije. Nazočnima se obratio **Franjo Habulin**, predsjednik Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske koji je u svom govoru naglasio vrijednosti antifašističke borbe i neopravdanost izjednačavanja prava boraca s pravima pripadnika poraženih formacija, bilo u Hrvatskoj, bilo u Srbiji. Četnički pokret nije bio antifašistički, ne možemo prihvati njegovu rehabilitaciju, baš kao ni slične pokušaje s ustaštvom u Hrvatskoj i belogardejcima u Sloveniji. Nikakva relativizacija fašističkih režima ne dolazi u

obzir, jer to vodi podjelama u društvu, razdoru, širenju mržnje i nesnošljivosti – ustvrdio je Habulin, koji je uvjeren da Hrvatska mora postati mjesto za primjeren život svih građana. Potom je govorio povjesničar **Milivoj Dretar**, predsjednik Zajednice udruga antifašističkih boraca i antifašista Varaždinske županije: Kada je početkom 1945. probijen Srijemski front, iluzije o opstanku NDH u potpunosti su nestale. Nikakva Zvonimirova linija, ni Poglavnikov tjelesni zdrug, ni brojne njemačke trupe, nisu mogle sprječiti pobjedonosno nadiranje partizana. Oslobođeni su redom Osijek, Slatina, Virovitica, a Koprivica je opet oslobođena 5. svibnja. Ustašama i Nijemcima odstupnicu se držali Čerkezi koji su se borili na strani Osovine. Ti su vojnici u narodu ostali poznati po velikom zlu: paleži i pljački, ubojstvima, silovanjima, klanjima. Svi su oni bježali prema Austriji, nadajući se predaji Britancima. Pratile su ih 51. i 36. vojvođanska divizija. U njima su bili i Hrvati i Srbi, Mađari, Slovaci, Crnogorci. Pomagala je Crvena armija te bugarska vojska. U predvečerje 6. svibnja oslobođen je Ludbreg, a zatim se teška bitka vodila između sela Kelemen i Kaštelanec.

Prije ulaska u grad Varaždin, partizani šalju ultimatum neprijateljskoj posadi

u gradu – predajte ga bez borbe i sačuvajte ljude i spomenike! No, odgovor je bio negativan, stoga su 7. svibnja, u 19 sati, partizani ušli u grad. Nakon uličnih borbi koje su potrajale nekoliko sati, oko ponoći, Varaždin se mogao nazvati slobodnim gradom. U bitci za grad, preko 1000 neprijateljskih vojnika je zarobljeno ili ubijeno. Istog su dana oslobođene Varaždinske Toplice, a narednog dana sela Petrijanec i Vinica. Borbe su bile teške i stradao je velik broj ljudi. No, sredinom svibnja konačno je zavladala sloboda.

U kulturno-umjetničkom programu koji je uslijedio, nastupio je KUD „Anka Ošpuh“ iz Ludbrega (jedini hrvatski KUD koji je zadržao ime po jednoj partizanki), glumac **Jan Kerekeš**, maturanti Prve gimnazije Varaždin i pjevač **Danijel Kolak**. Dodijeljena su i priznanja učenicima Gospodarske škole Varaždin za uspješno sudjelovanje u projektu „Sjene prošlosti“ gdje su sudjelovali radom o varaždinskoj židovskoj obitelji Krajanški. Priznanje je dobila i kustosica Gradskog muzeja **Spomenka Težak** koja je u predvorju Koncertne dvorane priredila fotoizložbu „Varaždin 1945.“ U naredne dvije večeri održana je projekcija antifašističkih filmova u kinu Galerija.

M.D.

Udruga antifašističkih boraca i antifašista Grada Splita

Pridružujemo se osudi istupa neofašizma na poljudskom stadionu

Uoči svečanog obilježavanja Dana antifašističke borbe, jednog od najznačajnijih državnih praznika, javnosti se obratila Udruga antifašista i antifašističkih boraca grada Splita. Prisjetivši se slavne povijesti i dana kada je Hrvatska obranjena od okupatora, splitski antifašisti osvну su se i oštro osudili zloglasni kukasti križ koji je prošlog vikenda osvranuo na poljudskom travnjaku te sramotnu sliku koja je pritom obišla svijet.

-Pridružujemo se demokratskim snagama u osudi najnovijeg istupa neofašizma na poljudskom stadionu, a koji je posljedica stalne tolerancije i ignoriranja sve učestalijih i sve agre-

sivnih javnih manifestacija ideoloških sljedbenika poraženih snaga u II. svjetskom ratu. Također, posljedica je to omalovažavanja, pa čak i osuđivanja tekovine antifašizma kao civilizacijske vrijednosti na kojoj se temelji Europa i Hrvatska. Smatramo da službene vlasti u državi konačno trebaju poduzeti hitne aktivnosti na oživotvorenju Deklaracije o antifašizmu iz 2005. godine koju je donio Sabor, a time bi se, vjerujemo, barem dijelom osigurale pretpostavke za sankcioniranje javnog promicanja neofašizma i svih oblika diskriminacije - kazao je u četvrtak prof. emeritus dr.sc. **Josip Milat**, predsjednik splitskih

antifašista, dodavši kako ne misli kako je čitavo hrvatsko društvo zahvatio duh neofašizma.

-Dapače, samo što su predstavnici te strane postaju sve glasniji, dok ostali šute. Isto tako, mi ne mislimo da je komunizam isto što i antifašizam, budući da velika većina antifašističkih boraca uopće nije bila u partiji. Naime, antifašizam nije ideologija, već pokret koji upozorava na prošlost i veliku svjetsku tragediju koja nas je sve skupa zadesila. Naša uloga je da vrijednosti antifašizma prenesemo na mlade - zaključio je dr. Milat.

L. K.

Mošćenička Draga

♦Na komemorativnom skupu održanom 25. travnja 2015. godine kraj spomenika borcima 4. armije JA uz himnu „Lijepa naša“ i polaganje vijenaca, odana je počast poginulim borcima NOR-a i braniteljima Domovinskog rata. Skupu su se obratili općinski načelnik Mošćeničke Drage Ratko Salamon, predsjednik Skupštine Primorsko-goranske županije Erik Fabijanić i predsjednik SABA PGŽ-a Dinko Tamarut

Oni su podsjetili na događaj od prije 70 godina kada su se na obalu Istre upravo ovdje, na strmim liticama Brseča i na plaži Sipar u Mošćeničkoj Dragi 25. travnja iskrcale prve jedinice 9. dalmatinske udarne divizije uz pomoć Kvarnerskog odreda mornaričke pješadije.

Ocjenujući to povijesnim događajem za sudbinu Mošćeničke Drage, Liburnije i Istre, zahvalili su se delegacijama UABA Buzeta, Labina, Rovinja i Pule, na čelu s predsjednikom SABA Istarske županije **Tomislavom Ravnićem**, brojnim članovima UABA Krka i Opatije koji su stigli brodovima, i svima koji su svojim dolaskom uveličali ovaj Komemorativni skup i svečano obilježavanje 70. godišnjice oslobođenja

Sjećanje na iskrcavanje jedinica 4. armije

Svečanost u Mošćeničkoj Dragi

Općine Mošćenička Draga od fašizma.

Govoreći u ime UABA Liburnije, Podružnice Mošćenička Draga, **Dragica Sterle** i **Mateo Rudan** istakli su da je to bio početak oslobođenja Mošćeničke Drage, Liburnije i Istre, čiji su žitelji pod fašističkom okupacijom proveli 25 godina te da nikada ne smijemo zaboraviti žrtve koje su obilježile jednu svjetlu stranicu naše.

U nastavku programa **Rajko Sameli Kačić** je za prezentaciju „Desantiranje 4.armije JA u Istru“ nagrađen pljeskom od oko dvije stotine posjetitelja.

Uzvanike je oduševio i zamjenik općinskog načelnika **Ricardo Staraj**,

koji je na vrlo emotivan način govorio o svom mještaninu Rikardu Kataliniću Jeretovu, o njegovom životu i stvaralaštvu, što je glumom i govorom u ulozi Rikarda Katalinića Jeretova uspješno upotpunio mladi talentirani glumac **Mateo Rudan**.

Recitirao je i najupečatljiviju Jeretovu pjesmu iz 1940. godine, „Sipar“ koja odiše domoljubljem i tugomi.

Program su nastupom obogatili i učenici OŠ „Viktor Car Emin“ - Lovran i učenici Područne škole „Eugen Kumičić“ - Mošćenička Draga, kao i članovi KUD-a „Maretina“.

D.Š.

Tjedan antifašizma i Dan oslobođenja grada

Udruga antifašista Raba organizirala je „Tjedan antifašizma na Rabu“ koji je započeo u nedjelju 12. travnja, u sjećanje na dan kad je krajem Drugog svjetskog rata, otok oslobođen. Toga dana položeni su vijenci na Spomenik NOB-u u Spomen-parku Boškopini i u Kamporu na Spomen-groblju, a cijeli tjedan je organiziran program posvećen antifašizmu.

Program je završio 18. travnja okruglim stolom „Baština antifašizma“ na kojem su govorili **Stjepan Mesić**, **Tomislav Jakić**, **Zdravko Zima**, **Zlatko Dizdarević**, **Drago Pilsel**, dr.sc. **Vanja Seršić**, mons.doc.dr.sc. **Leonardo Beg**, starokatolički biskup, profesor **Ivo Barić**, **Henrik Ofstad**, norveški veleposlanik i drugi.

„Moramo prepoznati opasnost fašizacije što se nadvija nad Hrvatskom. I moramo joj se suprotstaviti. Moramo reći: dosta je, tako dalje više ne može -

zbog palih boraca antifašističkog otpora, zbog žrtava fašizma, zbog nas koji živimo danas i zbog onih koji će doći poslije nas“, rekao je bivši predsjednik RH i počasni predsjednika SABA RH Stjepan Mesić.

„Mi smo i danas previše ležerni u odnosu na činjenicu da su nam knjižare i kiosci s novinama prepuni knjiga i publikacija kojima je jedna jedina svrha - revidirati povijest, odnosno rehabilitirati naci-fašizam i njegovu hrvatsku inačicu: ustaštvu“, rekao je Mesić. Pravimo se slijepi na poruke što dolaze s malih ekrana kojima sve više caruje jezik mržnje, tipičan za rane devedesete godine prošloga stoljeća. Pogledajte koga se poziva u televizijske studije, a razmislite malo i o tome koga se ne poziva. I sve će vam biti jasno, kaže Mesić. Po njegovim riječima, „uklanjanje Ti-tove biste iz ureda Predsjednice samo je

Dan grada Raba bez polaganja vijenaca s antifašistima

Dan grada Raba obilježen je 9 svibnja. Na proslavu je u riječkom Novom listu reagirao Ivo Barić, bivši predsjednik Udruge antifašista grada, upozoravajući da je tim povodom u službenom protokolu bilo polaganje vijenaca samo na centralnom križu na Gradskom groblju, ali ne i borcima NOB-a u Spomen-parku u gradu i na Spomen-groblju u Kamporu.

„Ove godine obilježena je, diljem svijeta, sedamdeseta godišnjica pobjede nad fašizmom. Jedino na Rabu je to bilo zabranjeno. Zašto? Vjerojatno jer se 9. svibnja na dan oslobođenja od nacifašizma slavi i Dan grada Raba »u spomen na obranu od Normana koji su 1075. opsjeli Rab i držali ga u šaci sve dok na spomenuti datum sveti Kristofor nije pomogao i oslobođio stanovnike prijetnje«. O 70. godišnjici pobjede nad nacifašizmom i poginulih 200 Rabljana u borbi za svoju domovinu u Drugom svjetskom ratu, gradonačelnik Nikola Grgurić nije rekao ni riječi, osim spomena na kraju kratkog referata, kaže Barić.

symbol politike koja je definitivno dobila pravo građanstva u hrvatskome društvu i koja se vodi bez ikakvih skrupula, otvoreno, pod plaštem demokracije“.

Samobor

Vijenac na spomenik palom borcu

Dan Europe, 9. svibnja i 70. godišnjica pobjede nad fašizmom obilježani su i u Samoboru. Rano ujutro izaslanstvo samoborske Udruge antifašista i drugih udruga, u pratinji samoborske dogradonačelnice **Sanje Horvat Ivezović**, položili su vijenac na spomenik palom borcu na Trgu Matice hrvatske.

Time su podsjetili na dan oslobođenja Samobora u Drugom svjetskom ratu. **R.S.**

NA PONOS SLAVONIJE

•Kod spomen-obilježja podignutih za sjećanje na antifašistički otpor, a u povodu 72. obljetnice formiranja 6. korpusa i 70. godišnjice pobjede nad fašizmom, upriličeni sati povijesti i prigodan skup

Papuk, niska planina u centralnom dijelu Slavonije između Save i Drave, u Narodnooslobodilačkom ratu bio je jedno od žarišta oružanog otpora i partizanska baza. Narod s područja Papuka masovno je sudjelovao u NOR-u. U šumama podno Papuka nalazi se cijeli niz spomen-obilježja žrtvama fašističkog terora i stradanju partizanskih boraca. Mnogi od njih uništeni su i devastirani tijekom Domovinskog rata.

Povodom 72. obljetnice formiranja 6. korpusa i 70. godišnjice pobjede nad fašizmom na nekoliko spomen-područja upriličeni su sati povijesti i prigodni skupovi sjećanja na antifašistički otpor. Događajima je nazočilo više od 500 polaznika antifašizma iz Požeško-slavonske, Virovitičko-podravske, Bjelovarsko-bilogorske i Zagrebačke županije, pripadnici Sekcije boraca 6. korpusa SABA RH, članovi Društva „Josip Broz Tito“ Hrvatske, preživjeli partizanski borci slavonskih jedinica...

Počast žrtvama fašizma

Položeni su vijenci i odana počast u Leštatu – na spomen groblju za 369 žrtava fašističkog terora i kod srušenog spomenika „Partizan“ (članovi UABA Požega uredili su okoliš). Također i na spomen-obilježju u Velincima gdje je jedno vrijeme boravio Štab 6. korpusa, te u Kamenskoj (na brdu Blažuj) na grobinci narodnog heroja Nikole Demonje (grobnica je obnovljena zahvaljujući dobrovoljnном radu i prilozima članova UABA Požega). Proslavljeni banijski partizan, koji je 1943. godine s proleter-

skom četom stigao u Slavoniju, kako bi pomogao ovdašnjim borcima i pospješio snažnije sirenje NOP-a u trenutku dok je bacao bombe u jednoj od borbi teško je ranjen rafalom iz neprijateljskog bunkera. Demonja je evakuiran u Orljavac u divizijsko previjalište. Međutim, zbog gubitka velike količine krvi, umro je 6. rujna 1944. godine. Po osobnoj želji pokopan je na berdu Blažuj kod Kamenske.

Na brdu Blažuj za vrijeme Domovinskog rata razoren je spomenik „Oslobodilačkoj borbi i pobjedi u Slavoniji“ (djelo Vojina Bakića), kojeg je koncem 1968. godine svećano otkrio maršal Tito.

U Đedovici gdje je jedno vrijeme tijekom NOR-a bila baza 6. korpusa upriličen je prigodan skup. Pozdravne riječi uputili su **Franjo Habulin**, predsjednik, **Ivan Fumić**, potpredsjednik, **Vladimir Jurić**, član Predsjedništva SABA RH, **Kazimir Semunović**, tajnik UABA Požega, **Veljko Džakula**, predsjednik Srpskog socijaldemokratskog foruma i **Darko Karanović**, predsjednik Srpskog narodnog vijeća Bjelovarsko-bilogorske županije. Osim povijesnih činjenica o djelovanju i razvoju antifašističke borbe u Slavoniji i 6. korpusu, govornici su poslali snažnu poruku mira, osudivši zatiranje i omalovažavanje antifašističkog otpora i partizanske borbe za slobodu Hrvatske.

Od odreda do korpusa

Do kraja rujna 1941. godine u Slavoniji je formirano devet partizanskih grupa, a od njih u listopadu partizanski odred „Matija Gubec“ i Papučko-krn-

dski, ali se gase krajem prosinca, ostaju bataljuni i čete. Slavonija je za nešto više od pet mjeseci, od kraja 1942. do sredine 1943. godine, doživljavala najveći domet u izgradnji oružanih snaga NOP-a Hrvatske. Osnovano je šest brigada, dvije divizije i korpus. U proljeće 1943. godine počela je velika ofenziva njemačko-ustaško-domobranskih snaga, poznata pod nazivom „Braun“. To je bila najveća napadna operacija koju su do tada izvele neprijateljske snage protiv NOVH u Slavoniji. Na području Slavonije od proljeća 1943. godine počinju se formirati posebne jedinice od pripadnika češke, slovačke, mađarske i njemačke pripadnosti koje žive na tom području. Sredinom 1943. godine osuđen je pokušaj da se u Slavoniji formiraju četničke jedinice.

U svibnju 1943. godine formiran je 1. slavonski, odnosno 2. korpus NOVH. Tek 7. listopada, Vrhovni štab je kod nove numeracije divizija i korpusa preimenovao 1. slavonski (2. hrvatski) u 6. korpus NOV. Za komandanta postavljen je **Petar Drapšin**, za komesara **Duško Brkić**, za načelnika **Mate Jerković**. Udarnim je proglašen 2. siječnja 1945. godine. Korpus je borbeno djelovao po Slavoniji, Podravini i Posavini. Osim 12. i 28. divizije imao je još i divizion teških minobacača, bateriju teških topova od 100 mm i bateriju brdskih topova od 65 mm. Bio je pod Glavnim štabom Hrvatske, a 6. srpnja 1943. godine imao je 6.496 boraca.

U ljeto 1944. godine jedinice 6. korpusa osigurale su sakupljanje ljetine i dio žita prebacile preko Save do jedinica 4. korpusa u Baniju. U kolovozu 6. korpus je oslobođio skoro cijelu Daruvarsku, a do sredine rujna i Požešku kotlinu.

Naredbom VŠ od 1. siječnja 1945. godine jedinice 6. korpusa stavljenе su pod komandu Štaba 3. armije. Nakon oslobođenja Velike, borbi oko Vetova i borbi za oslobođenja Našica i Đurđevovca 15.-16. travnja, Štab 6. korpusa je 21. travnja 1945. godine reformiran – 12. i 40. divizija ulaze u sastav 3. armije i sudjeluju u konačnom oslobođenju Slavonije.

Na završetku rata u slavonskim operativnim jedinicama nalazilo se oko 30.700 boraca. Narod Slavonije dao je 39 narodnih heroja, od kojih su 22 poginula u NOR-u.

B. M.

Sudionici svečanosti uz spomenik

OMALOVAŽAVANJE ANTIFAŠIZMA NEĆEMO DOPUSTITI

♦Obilježavanje 73. obljetnice proboga ustaškog obruča je i podsjetnik svima onima koji se usuđuju relativizirati i omalovažavati NOB i dovoditi u pitanje naše antifašističko opredjeljenje – poručeno je, među ostalim, na narodnom zboru podno spomenika žrtvama fašizma na vrhu Petrovac

Oslobodenje Vojnića početkom 1942. godine predstavlja najveću pobedu do tog vremena u Hrvatskoj. Krajem ožujka ustaše upadaju u Petrovu goru vršeći zvjerstva nad civilnim stanovništvom. Noću, 31. ožujka partizani 1. i 3. bataljuna 1. kordunaškog odreda, potpomoognuti sa 700 civila „roguljaša“, jurišaju na uporišta ustaša na vrhu Petrovac. Akcija nije uspjela.

Sistematsko stezanje obruča, u kojem sudjeluje oko deset tisuća neprijateljskih vojnika – ustaša, Talijana i domobrana, počinje 9. svibnja 1942. godine. U obruču se nalazilo 730 partizana i oko deset tisuća civilnog stanovništva u zbjegu. U toku napada 11. ustaška bojna pronalazi objekte Prve partizanske bolnice u Petrovoj gori, ali 80 ranjenika ostaje neotkriveno u zemunicama. Konačno, nakon nekoliko dana, munjevitim naletom partizana obruč je probijen. Nakon proboga obruča neprijatelj se povlači iz Petrove gore. Tih je dana stradalo i civilno stanovništvo (usmrćeno je i 1.300 žena i djece), a u proboru su poginula 23 partizanska borca.

Više od 1500 boraca, članova antifašističkih udruga iz Zagrebačke, Karlovačke, Primorsko-goranske, Sisačko-moslavačke županije i Cazinske krajine (BiH) ali i iz Slovenije, te brojni mlađi i stariji poklonici antifašizma s područja Vojnića,

Gvozda (Vrginmosta), Krnjaka i Topuškog na komemorativnom skupu podno vrha Petrovac na Petrovoj gori odali su počast poginulim partizanima i žrtvama fašizma. Bilo je to u sklopu 73. obljetnice proboga na Biljegu, u koji su u ranim jutarnjim satima 14. svibnja 1942. godine sa golorukim civilima krenuli i sasvim iscrpljeni partizanski borci. U podnožju devastiranog spomenika (rad kipara **Vojina Bakića**) brojna izaslanstva položila su vijence.

Govoreći na skupu, **mr. Ivan Fumić**, potpredsjednik SABA RH, je među ostalim istaknuo: „Zabrinjava što, upravo danas, u Bleiburgu kukaju za NDH oni koji su nas na ovim planinama nastojali uništiti. S njima zajedno kukaju i predstavnici katoličkog clera, čiji je dobar dio pristajao uz ustaški poredak. Jasenovac je prema njima bio radni logor. Diljem Hrvatske podižu se spomenici „žrtvama komunista“ i povijest se sustavno preinačava. One koji su podigli u Splitu spomenik Rafaelu Bobanu proglašavaju antifašistima, a isto tako Dražu Mihailovića, sramotu srpskog naroda proglašavaju antifašistom. Jedni i drugi nacionalisti itekako podupiru jedni druge, na štetu slobode i demokracije.

Predsjednik Savjeta za nacionalne manjine **Aleksandar Tolnauer** poručio je da danas svjedočimo prešućivanju i revi-

ziji povijesti, a Petrova gora je jedno od mjeseta na kojima se stvarala naša zemlja i antifašizam, na temelju kojeg smo i ušli u Europu.

-Nacionalizam nije samo na hrvatskoj sceni, već i u Europi. On je nažlost, u savezu s onima koji bi Europu trebali čuvati od tog istog nacionalizma – rekao je **dr. Milorad Pupovac**, predsjednik SNV-a i podsjetio kako je u Drugom svjetskom ratu u Hrvatskoj i tadašnjoj Jugoslaviji bio najsnažniji antifašistički, a često se prešućuje, i partizanski pokret. To nije bio neki apstraktni antifašizam koji se borio za teritorij, za koji danas kažu da mu je najveća zasluga što je pripojio Hrvatskoj Zadar i otoke. Ne, njegova najvrednija stvar bila je ideja koju je nosio sa sobom, ideja slobode, jednakosti, pravednosti i bratstva. Kad već predstavnici vlasti u RH u prigodnim situacijama govore kako je Hrvatska imala najsnažniji antifašistički pokret u Europi, zašto ih nema na mjestima gdje se gradila ta snaga, kao što su Petrova gora, Srb i druga? Opominjemo ih da je vrijeme da se trgnu, poručio je Pupovac.

U kulturno-umjetničkom programu svoje stihove kazivao je pjesnik **Enes Kišević**, a nastupili su i amaterski sastavi iz Krnjaka, Zagreba i Vojnića prigodnim izvedbama koje su nazočni oduševljeno pozdravili.

B. M.

Na Dan pobjede vijenci kod Spomenika Batinske bitke

Baranja je od nacističke vlasti oslobođena nakon krvave Batinske bitke, koja je završena krajem studenoga 1944. godine i u kojoj su jedinice Crvene armije i Narodnooslobodilačke vojske Jugoslavije iz smjera Bačke forisirale Dunav kod sela Batine i razbile njemačku utvrđenu odbranu na uzvišenju iznad sela. Potom je Baranja u slobodi dočekala kraj Drugog svjetskog rata, uz samo jedan ozbiljan pokušaj ugrožavanja te slobode u ožujku 1945. godine, kad su njemačke snage iz smjera Slavonije forisirale Dravu i zauzele selo Bolman. I tada su jedinice Treće jugoslavenske armije i Trećeg ukrajinskog fronta Crvene armije, nakon dvotjednih teških borbi, u Bolmanskoj bitci, pobijedile nacističke snage te Baranja nije ponovo došla pod njihovu vlast.

Sedamdeseta godišnjica Batinske bitke obilježena je 29. studenog prošle, a 70-godišnjica Bolmanske bitke 21. ožujka ove godine. U subotu, 9. svibnja, na Dan pobjede i ujedno Dan Evrope, na memorijalnom kompleksu Batinske bitke obilježena je i 70-godišnjica pobjede nad fašizmom. Tim povodom na Spomenik Batinske bitke vijence su, u tišini i uz vojne počasti, položili saborski zastupnik **Tomislav Ivić**, izaslanik predsjednice RH **Kolinde Grabar Kitarović**, saborski zastupnik **Domagoj Hajduković**, izaslanik predsjednika Hrvatskog sabora **Josipa Leke**, ministar **Ivan Vrdoljak** u

ime Vlade RH te brigadni general **Siniša Jurković** u ime Ministarstva obrane i OS RH. U službenom dijelu komemoracije vijence su također položili **Robert Markarjan**, ruski ambasador, **Živorad Simić**, generalni konzul Republike Srbije u Vukovaru, **Aslan Musin** i **Kamil Hasijev**, ambasadori Kazahstana i Azerbajdžana, delegacija SABA RH i **Veljko Kajtazi**, saborski zastupnik.

Nakon toga prisutni građani i gosti okupili su se ispred zgrade sa stalnim izložbenim postavom Batinske bitke, gdje su im se obratili gotovo svi službeni predstavnici koji su položili vijence, uključujući i ambasadore. Svi su oni isticali značaj pobjede nad fašizmom teasluge onih koji su u toj borbi izgubili život. Posebnu pažnju izazvalo je i obraćanje saborskog zastupnika **Tomislava Ivića** (HDZ), izaslanika hrvatske predsjednice:

- Izuzetna mi je čast i zadovoljstvo pozdraviti vas u ime predsjednice Republike Hrvatske i osobno u svoje ime i čestitati današnji veliki dan, Dan pobjede nad fašizmom i Dan Europe. Na današnji dan prije 70 godina izdahnula je fašistička zvijer, izvojavana je konačna i velika pobjeda u ratu protiv nacističke i fašističke Njemačke. Ono što možemo reći je da su i pripadnici hrvatskog naroda dali svoj značajan doprinos u toj konačnoj pobjedi. I neka je vječna slava i hvala

svima onima koji su na ovaj ili onaj način doprinijeli pobjedi nad najvećim zlom u povijesti čovječanstva.

Tom prilikom ruski ambasador Markarjan uručio je predsjedniku Saveza antifašističkih boraca i antifašista Osječko-baranjske županije i potpredsjedniku SABA RH **Nikoli Opačiću** iz Belog Manastira visoko odlikovanje Saveza ruskih ratnih veteranu za višedesetljetni angažman na promoviranju ideja antifašizma.

Istoga dana na spomenike u Branjinom Vruhu i Belom Manastiru te na belomanastirskom Partizanskom groblju, u organizaciji UABA Beli Manastir i uz učešće vojnih izaslanika ruske ambasade u Zagrebu, položeni su vijenci, kao znak sjećanja na poginule oslobođitelje Baranje. A uveče je u prepunom Domu kulture u Kneževim Vinogradima, u organizaciji Baranjsko-ruskog društva prijateljstva, održana Baranjsko-ruska večer. U programu, koji je trajao preko dva i pol sata i u kome se pjevalo i govorilo na russkom, mađarskom, romskom, srpskom i hrvatskom jeziku, nastupili su ruski ansambl "Kalinka" iz Čakovca, HKUD iz Darde, domaći KUD "Živojin Žiko Mandić", tamburaški sastav "Baranjski biseri", muzički sastav "Triliom", **Momčilo Laketa**, učenik Umjetničke škole Beli Manastir i recitatori iz OŠ Bobota.

Jovan Nedić

Polaganja vijenaca kod spomenika Batinske bitke

•Uz predstavnike Primorsko-goranske županije, na čelu sa županom Zlatkom Komadinom, općine Matulji, predvođene načelnikom Marijom Ćikovićem i delegacije iz istarskih, slovenskih i talijanskih mjesta te općina i gradova iz čitave županije, na komemoraciji su sudjelovale i brojne udruge antifašista

Nakon nedavnog otvaranja obnovljenog muzejskog prostora u Lipi, održana je tradicionalna komemoracija „Lipa pamti“ kojom se odaje počast žrtvama strašnog zločina, što su ga počinili nacisti, potpomognuti lokalnim fašističkim snagama, u ovom mjestu matuljskog zaleđa, 30. travnja 1944. godine. Tijekom pokolja koji je trajao satima ubijeno je 280 mještana, a srušeno je i spaljeno čitavo selo koje je jedno od tri „mješta-stradalnika“ Drugog svjetskog rata u Europi, uz francuski Oradour Sur Glane i češke Lidice.

– Ovogodišnja komemoracija održava se u novom ruhu Lipe. Uredili smo staru školu, zajedničkim je snagama opremili i u nju udahnuli sjećanje na ove događaje. Naša županija, uz Istru, rijetko je mjesto u kojem se ne sramimo i znamo o čemu govorimo. Ovaj kraj ne bi bio u Republici Hrvatskoj da nije bilo anti-fašističke borbe i naših partizana, i da nije vrhovni zapovjednik Josip Brzo Tito izdao zapovjed da se probije na Soču. To su bili dani, kada je trebalo mudrosti,

Tradicionalnom komemoracijom „Lipa pamti“ odana počast žrtvama krvavog zločina

snage i hrabrosti, ali jednako tako trebalo je u Domovinskom ratu imati mudrosti, snage i hrabrosti očuvati ono što je stvoreno u Drugom svjetskom ratu. S ponosom sam gledao danas da su vijence polagali predsjednici udruga antifašista i predsjednici udruga proizašli iz Domovinskog rata. „Lijepo je bilo vidjeti kako opatijska delegacija odaje poštu žrtvama – **Ivo Dujmić**, gradonačelnik, koračao je u sredini, a do njega, s desna, **Oleg Mandić**, predsjednik UABA, a s lijeva **Ante Josipović**, predsjednik Udruge dragovoljaca i veterana Domovinskog rata. Bio je to zoran primjer kako se i u našoj Hrvatskoj može provoditi časna tolerancija umjesto naprasnog isticanja dvojbenih razlika. Suživot umjesto antagonizma“, kazao je župan Zlatko Komadina.

Uz predstavnike Općine Matulji, predvođene načelnikom Marijom Ćikovićem i Primorsko-goranske županije, na čelu sa županom Zlatkom Komadinom, te delegacije iz istarskih, slovenskih i talijanskih mjesta te općina i gradova iz čitave županije, na komemoraciji su sudjelovale i brojne udruge antifašista.

– Moram poručiti svima, a naročito mladima, da vide strahote koje je radio nacifašizam u ovim krajevima, i ne samo ovdje, nego na čitavom našem području. Trebamo obilježavati takve događaje, trebamo se uvijek podsjećati na to i založiti se da se takvo nešto nikada više ne ponovi, kazao je **Dinko Tamarut**,

predsjednik Saveza antifašističkih boraca i antifašista Primorsko-goranske županije.

Po završetku komemoracije, posjetitelji su imali prilike razgledati i novo-otvoreni Memorijalni centar „Lipa pamti“ u koji je uloženo 5,6 milijuna kuna.

– Svake godine obilježavamo ovaj dan stradanja, ubijanja i gotovo potpunog uništenja naše Lipe. To činimo kako bismo našim glasovima koji se dižu iz ovog pepela podsjetili kako je mračna i izopačena sudbina čovječanstva kada prestanemo jedni drugima biti ljudi. Naša je poruka važna jer želimo ukazati Hrvatskoj i Europi da se ovdje dogodio zločin i razaranje za koje, ma koliko vremena prošlo, nema zaborava i oprosta, jer previše je žrtava koje bi to mogle dozvoliti. Kada gradimo vizije budućnosti, moramo biti svjesni prošlih iskustava, no Lipa ipak nije nestala u krvi i peplu, nego živi i dalje se obnavlja, kazao je načelnik Matulja **Mario Ćiković**, zahvalivši županiji i Ministarstvu kulture na pomoći u izgradnji memorijalnog centra. Dodao je kako je zadovoljstvo stajati pred takvim zdanjem koje će „glas o ovim događajima prenositi i kada nas više ne bude“.

Nakon Lipe, komemoracije su 3. svibnja održane u ostalim selima gornjeg matuljskog kraja – Munama, Žejnama i Pasjaku.

O.M.

Na komemoraciji „Lipa pamti“ okupio se velik broj mještana i gostiju

Na mjestu prvog masovnog pogubljenja Srba u tzv. NDH odana počast stradalnicima. Govornici osudili slijepu mržnju prema onima koji su drugaćiji. Pozvali su sve da svim snagama zajedno radimo na očuvanju povijesnog sjećanja i na otporu onima koji žele krivotvoriti povijest

Samo dvadesetak dana nakon proglašenja tzv. NDH, 28. travnja 1941. godine ustaške bande zvјerski su pogubile na najbrutalniji način 195 Srba. Od ukupno 200 uhićenih (199 Srba i jednog Hrvata) dovedenih na gubilište na poljani pokraj Gudovca, 195 ih je ubijeno na mjestu, dvojicu ranjenih u koloni ustaše hapse kasnije u bolnici i ubijaju, a pošto je život uvijek jači od smrti, trojica su nekim čudom preživjela: **Ostoja Sekulić, Ilija Jarić i Milan Margetić.**

Ispred obnovljenih spomen-ploča s imenima poginulih, na obljetnicu pokolja nevinih ljudi – 28. travnja, upriličen je komemorativni skup i odana počast stradalnicima, te su položeni vijenci i zapaljene svijeće. Komemoraciji su nazočili i: **Mile Horvat**, saborski zastupnik, **Saša Lukić i Igor Pavković**, dožupani Bjelovarsko-bilogorske i Virovitičko-podravske županije, **Bosa Prodanović**, otpravnica poslova veleposlanstva Republike Srbije u Zagrebu, **Rade Jovičić**, predsjednik ZUABA Bjelovarsko-bilogorske županije, **Saša Milošević**, potpredsjednik Srpskog narodnog vijeća, **Lidija Novosel**, zamjenica bjelovarskog gradonačelnika, **Vanja Posavec**, saborska zastupnica, brojni poklonici antifašizma iz Bjelovarsko-bilogorske i Zagrebačke županije i Grada Zagreba, kao i rodbina gudovačkih žrtava. Parastos stradalnicima upriličili su **Slobodan Lalić**, namjesnik bjelovarski i jerej **Ljubiša Miodragović**, paroh iz Narte.

Govoreći na skupu, **Damir Bajs**, bjelovarsko-bilogorski župan, prisjetio se vremena od prije tričetvrt stoljeća. To isto vrijeme donosi zaborav, to isto vrijeme donosi i trenutak kada kažemo - možda to i nije bitno. Međutim, zaborava i zastare danas i ovdje ne može biti. Kada govorimo o ratnim zločinima koji su počinjeni, 195 ljudi je ovdje poginulo, onda govorimo o činjenici da ratni zločini nikada ne zastarjevaju, i nikad se ne zaboravljaju. Ne samo zbog obitelji ljudi koji su ovdje stradali, nego i radi

OTPOR KRIVOTVORENJU POVIJESTI

drugih, istaknuo je Bajs. Dodao je kako je Hrvatska sada u Europskoj uniji i trebala bi imati i ima standarde koji se tiču demokracije. Mogućnosti da se dozvoli drugima da govore kako misle. Ja sam uvjeren kako ćemo ipak iznaći snagu kako da to tako i bude, i da se riječi koje smo ugradili u Ustav pretvore i u stvarnost. Kao što to, nadam se i jeste. Na području našeg kraja, naše županije ovo nije jedino mjesto gdje su ljudi pogubljeni, ovo je samo jedno od mesta. To pokazuje težinu toga rata, zločina koji su učinjeni i ne smijemo ih zaboraviti, poručio je župan Bajs.

Stjepan Gomerčić, potpredsjednik SABA RH u svom obraćanju kazao je da komemoracija ovog zločina nije samo prilika za sjećanje, ona istodobno otkriva određene činjenice koje se tiču preživjelih i prelamaju se na našu društvenu stvarnost. Upitao se: što se događa kada dođe do masovnog zločina, kada se jedna skupina naroda, druge nacionalnosti i vjere, bešćutno i bezrazložno fizički likvidira i kada se u sklop te činjenice i danas pojedine političke klase ponašaju kao da se ništa nije dogodilo, kada i danas postoje oni koji negiraju ovaj i slične zločine, koji ih minoriziraju i relativiziraju. Kada postoje i oni, ništa manje odgovorni, koji kao ravnodušni promatrači prešučuju postojanje zločina premda su svjesni posljedica neprepoznavanja zločina, svjesni da će zločin koji nije prepoznat potaknuti nove zločine, da će nasilje iz prošlosti potaknuti novo nasilje.

Gomerčić je upozorio da se u Hrvatskoj još uvijek nije u potpunosti uspjelo riješiti tragičnog nasljeda zločina počinjenih na ovim prostorima, iz naše prošlosti. Tu bolnu istinu često ponav-

ljamo kao frazu gotovo lišenu smislenosti, a ponajviše stoga nerijetko da bismo otklonili odgovornost – osobnu i kolektivnu. Međutim, ta istina je nepobitna, ali i neophodna. Dodao je kako istina nema iscjeliteljsku moć, i to danas, kada svjedočimo šutnji dijela naše akademiske zajednice nad rigidnim nasiljem nad poviješću od strane kvazipovjesničara koji isključivo selektivnim pristupom povijesnim događajima najprije nameću teze, pa tek onda selektivno traže izvore koji potkrepljuju njihov subjektivan stav ili pak negiraju stav koji je suprotan njihovom, premda ti izvori nisu povijesno utemeljeni.

Može li istina imati iscjeliteljsku moć, glasno se zapitao Gomerčić, kada podijeljeni oko povijesne uloge nedvojbeno najvećih ikona naše novije historije, jedne Josipa Broza Tita, kojeg ostrašeno s neskrivenom netrpeljivošću nazivaju diktatorom promatraljući ga isključivo u kontekstu Bleiburga i Golog otoka, i druge, Franje Tuđmana kojeg isključivo promatralju u kontekstu djelovanja od 1967. godine na dalje, pri čemu svjesno zaboravljaju da su i jedan i drugi djelovali zajedno do 1967. godine, te da stoga dijele i zasluge i odgovornost za društvenu zbilju tog vremena.

Unatoč svemu, mi hrvatski antifašisti vjerujemo da ćemo istinom razbiti šutnju naizgled nezainteresiranih promatrača. Također vjerujemo da samo u zajedništvu možemo savladati sve dvojbe i prijepore, u koaliciji široke demokratske javnosti suprotstaviti se svima koji već više od dva desetljeća u društvo unose kaos i mržnju potiskujući demokratski napredak Hrvatske, zaključio je Gomerčić.

B. M.

Komemorativni skup u Gudovcu na obljetnicu pokolja nevinih ljudi

Herojsku borbu antifašista ne smijemo zaboraviti

♦Kraj spomenika poginulim borcima i žrtvama fašističkog terora u parku kraj mula, održan je komemorativni skup kojim je započeo dio programskih aktivnosti na obilježavanju 70. godišnjice oslobođenja Lovrana od fašističke okupacije

Nakon Hrvatske himne u izvedbi Puhačkog orkestra „Lovran“ i položenih vjenaca uz spomenik, okupljene na skupu pozdravio je Općinski načelnik Općine Lovran **Alan Sanković** koji je između ostalog rekao: „Povijest je čudna, jer se lako zaboravljuju neke okolnosti i blijede sjećanja. No, mi nikada ne smijemo zaboraviti da je antifašizam omogućio da je Lovran danas u Hrvatskoj i da ovdje pričamo našim, hrvatskim jezikom.“

Predsjednik UABA Liburnije Podružnice Lovran **Dejan Galović** je rekao: „Na današnji dan, 26. travnja 1945. u 13 sati oslobođen je Lovran. Osloboidle su ga jedinice 2. brigade 9. udarne dalmatinske divizije nakon dvosatne borbe s njemačkim snagama koje su se povukle u utvrđeno uporište u rajonu Ičića.

Nakon uspješnog desanta u Brseč i Mošćeničku Dragu, Lovran je bio jedan od prvih gradova na Liburniji čiji su žitelji nakon 25 godina pod nacifašističkom okupacijom dočekali slobodu i priključenje matici zemlji – Hrvatskoj.

Bio je to početak oslobađanja Liburnije i Istre, a nastaviti će se šestokim borbama između snaga 97. njemačkog korpusa i jedinica 4. armije.

Mnogi od ovih boraca nisu dočekali kapitulaciju 97. njemačkog korpusa 07. svibnja 1945. kraj Ilirske Bistrice i kapitulaciju Trećeg rajha, ni slobodu za koju su se borili.

No, oni su svojom borbom, svojom žrtvom osigurali da danas u Lovranu, na Liburniji i Istri možemo govoriti svojim jezikom, u svojoj zemlji – slobodni.

Te antifašističke borce, njihovu herojsku borbu, njihove žrtve ne smijemo zaboraviti, a naša je dužnost da te povijesne istine prenosimo na mlađe generacije.

Galović je potom odao počast borcima 9. dalmatinske udarne divizije, poginulim borcima Lovrana, svim borcima NOR-a i poginulim braniteljima Domovinskog rata.

Predsjednik Saveza antifašističkih boraca i antifašista Primorsko-goranske županije **Dinko Tamarut** je naveo da se u našem društvu javljaju

Predsjednik Saveza antifašističkih boraca i antifašista Primorsko-goranske županije i potpredsjednik SABA RH Dinko Tamarut govori u Lovranu

revisionisti koji pokušavaju osporiti zasluge hrvatskog antifašizma. „Neki žele zatrati antifašizam, govoriti se da Hrvatsku nisu oslobodili antifašisti. Ali antifašizam je dio naše slavne prošlosti, a ovakva okupljanja najbolji su dokaz naše antifašističke tradicije i poštovanja prošlosti. U obilježavanju značajnih godišnjica ustrajat ćemo jer jedino tako možemo garantirati da će naša pokoljenja biti svjesna zla koje se dogodilo kako se ono više nikada ne bi ponovilo,“ istaknuo je Tamarut.

Programske aktivnosti na obilježavanju 70. godišnjice oslobođenja Lovrana nastavljene su u Galeriji „Laurus“ gdje je upriličena video - prezentacija zanimljivih fotografija iz NOB-a, iz fundusa Povijesnog muzeja Grada Rijeke.

Prezentaciju „Oslobođenje Liburnije“ održao je prof.dr.sc **Roberto Žigulić**, a pljesak publike bila je nagrada za njegov trud i priznanje uspješnosti.

Posjetitelji su uživali i u prezentaciji „Antifašizam u poeziji“ koji je vodila prof.dr.sc. **Vjekoslava Jurdana**.

Ona je prikazala životni put i pjesničko stvaralaštvo Drage Gervaisa koji je bio protkan antifašizmom i domoljubljem. U svojim pjesmama uvijek se vraćao istarskom kmetu i zavičaju.

To vraćanje zavičaju Jurdana je dočarala posjetiteljima recitirajući pjesmu Drage Gervaisa „Moja zemja“, a svoj odnos prema antifašizmu dočarala je kroz pjesme „Istarski partizan“, „Kmet se je stal“ i pjesmu „Mi smo ustali“ u kojoj su najupečatljiviji stihovi:

*Su misleli će nas zdrobit,
dušu nan pogubit,
ma mi smo ustali.
Zač kad smo trpeli,
mi smo se smeli,
a kad su nas ubijali,
mi smo i mrtvi zidali.*

Uz buran pljesak mnogi od posjetitelja i osobno su htjeli čestitati Jurdani te stiskom ruke iskazati svoje oduševljenje prikazanom prezentacijom.

Kulturno umjetničko društvo „Lover“ Lovran je svojim pjesmama obogatio program.

Branko Afrić

•Antifašistički borci i antifašisti iz Karlovačke i Zagrebačke županije, te predstavnici Srpskog narodnog vijeća odali počast nevinim žrtvama ustaškog pokolja ispred spomen-kosturnice u Veljunu

Šestog svibnja 1941. godine na Đurđevdan (pravoslavni vjerski praznik), u Hrvatskom Blagaju je mučki ubijeno 525 Srba iz Veljuna i okolnih naselja. Bilo je to vrijeme kada nije bilo nikakvih oružanih borbi. Nepuni mjesec dana nakon prvog masovnog zločina nad Srbima u Gudovcu kod Bjelovara, odjeknuli su prvi ustaški pucnji u selima oko Slunja na Kordunu. Bio je to uvod u masovno hapšenje i organiziranje prijekog suda kojim je na smrt osuđeno više od petsto pripadnika srpske nacionalnosti. Prema zapisima povjesničara **Dure Zatezala i Slavka Goldsteina**, riječ je o ubojstvima koja su dogovorili **Ivan Šajfer**, ustaški povjerenik za Veljun, župan **Blaž Tomljenović** i mlinar **Josip Paunović**. Njih trojica odlučila su ubiti lokalnog Hrvata **Josu Mravuncu**, a za taj su zločin okrivili Srbe iz Veljuna.

Tim je povodom (također na Đurđevdan, 6. svibnja o.g.) upriličena komemorativna svečanost. Položeni su vijenci i cvijeće, te odana počast nevinim žrtvama ustaškog pokolja ispred spomen-kosturnice u Veljunu, uz nazočnost brojnih članova udruga antifašističkih boraca i antifašista iz Karlovačke i Zagrebačke županije, predstavnika Srpskog narodnog vijeća i mještana okolnih naselja. Položeni su vijenci i zapaljene svijeće i u Hrvatskom Blagaju na mjestu gdje je izvršen

SJEĆANJE NA KRVAVI ĐURĐEV DAN

zločin ispred zajedničke grobnice. Poslije oslobođenja zemlje, iz te grobnice prenesene su kosti žrtava u spomen-kosturnicu u Veljunu, izgrađene u obliku bunkera na čijoj se prednjoj strani nalazi tekst o masakru ustaša i popis stradalnika. Zajednička grobna u Hrvatskom Blagaju je oskrvnuta u 2000. godini, počinitelj je poznat (a poznata je i „dama“ koja se javno ispred kamera pomokrila na spomen-obilježje). Spomenik (dvije brončane figure boraca i kosturnica) u Veljunu, također je oštećen 2000. godine.

Saša Milošević, zamjenik predsjednika SNV-a je podsjetio na nedavno izlaganje Milorada Pupovca u Jasenovcu koji je tada zapitao može li ova zemlja prepoznati znakove fašizacije: „Ovo je pravo mjesto i pravo vrijeme da se kaže koji su to zabrinjavajući znakovi, što nas brine i zašto upotrebljavamo ovako snažne riječi“. Naveo je cijeli niz primjera i konstatirao da je „antifašizam bio reakcija na zlo i crnilo koje je prije 80-tak godina krenulo uništiti slobodu i demokraciju, te koje je negiralo život i cijele narode“.

U Veljunu se do sada, osim lani kada je komemoraciji prisustvovao dogradonačelnik, službene osobe grada Slunja nisu pojavljivale. No ovogodišnji dolazak novog gradonačelnika **Jure Katića** (HDZ) bio je zasjenjen njegovim porukama. Naime, pokušavajući ga opravdati, Katić je zločin na Đurđevdan 1941. godine nazvao „*incidentom*“, i što je daleko gore, navodnom „*odmazzdom*“ za pretходno ubojstvo obitelji Mravunac. To je kod mnogih nazočnih izazvalo najprije suzdržane, a potom burne reakcije. Na njegov istup očitovali su se **Siniša Ljubojević**, dožupan karlovački, **Branko**

Božić, tajnik Sekcije boraca 1. hrvatskog korpusa i **Rade Kosanović**, predsjednik VSNM-a Karlovačke županije. Biranim, ali jasnim riječima, poručili su gradonačelniku Slunja da ovo nije mjesto ni vrijeme za takve polemike.

Izaslanstva antifašističkih boraca položila su vijenac i na još nekoliko spomen-obilježja: u Bročancu, Rakovici, Sadilovcu i Ličkom Petrovom Selu.

Prije Veljuna, antifašisti su obilježili 70. obljetnicu oslobođenja Karlovca, te položili vijence na centralnom spomeniku ustanka i žrtvama fašizma (rad kipara **Vanje Radauša**), nekadašnjeg Perivoja slobode, danas Šetalište Franje Tuđmana. „Grad na četiri rijeke je oslobođen u završnim operacijama 6. svibnja 1945. godine. U NOR-u je u Karlovcu bio jak ustaško-domobranski i talijanski garnizon, od 1943. godine i njemački, odakle su polazile brojne akcije protiv jedinica NOV i PO Hrvatske na slobodnom teritoriju (Kordun, Banija, Petrova gora, Četvrta neprijateljska ofenziva...), istaknuo je, među inim, **Mirko Miladinović**, predsjednik gradske udruge antifašista Karlovca.

Tom događaju nazočio je i **Damir Jelić**, karlovački gradonačelnik i potpredsjednik HDZ-a, koji je tom prilikom održao neobično izlaganje nadahnuto vjerskim motivima: „Nema boljeg ujedinitelja od Isusa Krista, bio on Hrist ili Krist. Na taj način sam se ja došao ovdje pokloniti žrtvama...“ i najavio da će Karlovac ubuduće 9. svibnja službeno slaviti kao Dan pobjede nad fašizmom, i to na obilježju poginulima u Domovinskom ratu.

B. M.

Revanšizam i diskriminacija traju i danas

•Predsjednik Podružnice Kluba vojnih umirovljenika Zagreb Sindikata umirovljenika Hrvatske Mili-voj Boroša uputio je nedavno Predsjednici RH Kolindi Grabar-Kitarović pismo s informacijom o statusu vojnih umirovljenika bivše SFRJ u RH, uz zamolbu za prijam izaslanstva Podružnice

U Republici Hrvatskoj 1991. godine, a i nešto ranije, na političku scenu stupili su hrvatski radikalni nacionalisti, povezani s vrlo utjecajnim sljedbenicima poraženih u Drugom svjetskom ratu. Pod udar tih snaga na vlasti i izvan nje, potpali su u prvom redu korisnici vojnih mirovina bivše Jugoslavenske narodne armije - borci i ratni vojni invalidi Narodnooslobodilačkog i antifašističkog rata 1941.-1945. godine. Nastala su teška vremena za vojne umirovljenike, koji su predstavljali vojni kadar iz Hrvatske u zajedničkoj JNA. Otpočeli su progoni, fizički napadi od strane uniformiranih osoba, saslušanja u policiji, otezanja sa izdavanjem domovnica, zbog čega pojedinci nisu primali mirovinu i do dvije godine, razne prijetnje, telefonska uznemiravanja, i sl. Stvaranjem Države otpočeo je revanšizam, koji nažlost i danas traje, sa svim štetnim posljedicama, kaže se, uz ostalo, u opširnom pismu Predsjednici Republike.

Na dan 1. siječnja 1992. godine kada nas je preuzeila Republika Hrvatska u svoju nadležnost, bilo je 18.098 korisnika vojnih mirovina, a prema podacima Središnje službe HZMO od 9.1.2015. godine, korisnika vojnih mirovina sada ima ukupno 8.222.

Republika Hrvatska je sve vojne umirovljenike, s prebivalištem u njoj, prihvatala kao sukcesor bivše države SFRJ, te svojim dokumentima o proglašenju samostalnosti i suverenosti zajamčila da sva prava stečena do 8. listopada 1991. godine vrijede u stečenom opsegu. Međutim, Republika Hrvatska prema vojnim umirovljenicima nije poštivala svoje obaveze, preuzete temeljnim dokumentima o proglašenju samostalnosti i suverenosti, već u nizu naknadnih propisa donijela diskriminirajuće odluke kojima je oduzela veliki dio njihovog zakonito stečenog i prvobitno zajamčenog prava. Radi toga su vojni umirovljenici postali neravnopravni u odnosu na sve, a ponajprije u odnosu na vojne umirovljenike Hrvatske vojske u Hrvatskoj Republici, čak su i naše mirovine prevedene u nižu kategoriju, u radničke mirovine, upozorava Boroša.

Republika Hrvatska preuzeila je nas

u svoju nadležnost 1. siječnja 1992. godine. Nakon tri mjeseca, 1.travnja 1992.godine dobili smo Uredbom Vlade RH Rješenje o akontaciji mirovine koja je određena u visini od 50% od pripadajuće iz prosinca 1991. godine. Ostatak akontacije nikada nismo dobili, niti primili bilo kakvo objašnjenje.

Mirovine smo stekli iz radnog odnosa s punim radnim stažom, mnogi imaju i preko četrdeset godina efektivnog radnog staža. Mi nikada nismo besplatno dobivali stanove, automobile, dionice, zemlju, nismo dobivali ni oprost kredita itd.

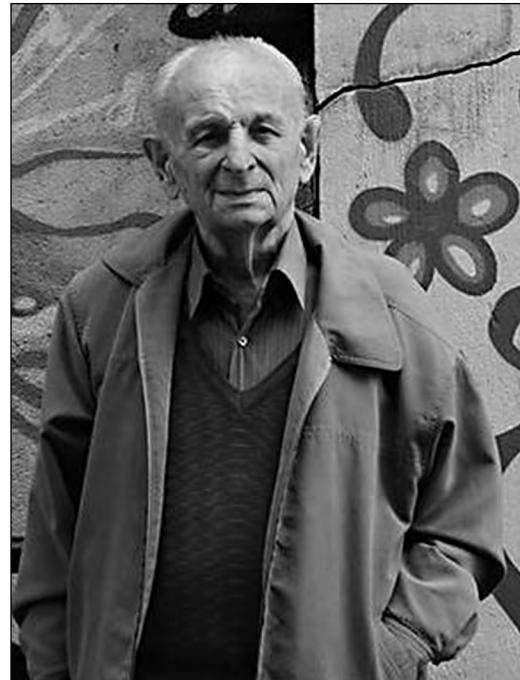
Vojne mirovine nisu jedina diskriminacija, ima ih čitav niz, koje se ne provode slučajno. Pri određivanju visine mirovina nije se radilo o nikakvoj socijalnoj politici i ekonomskim uvjetima, već čisto o političkoj odluci i mržnji uperenoj samo na vojne umirovljenike bivše države.

Ni jedna država u tranziciji nije se tako surovo obračunala s vojnim umirovljenicima bivše vojske kao Republika Hrvatska, kaže u pismu Boroša.

Mnogi vojni umirovljenici bili su fizički i psihički maltretirani. Bilo je miniranja vikendica i pri tome smrtnih slučajeva, poznate su mnogobrojne deložacije i nemogućnost otkupa stana. Mnogi sinovi i kćeri vojnih umirovljenika ostali su bez posla ili su na radnom mjestu bili maltretirani.

Vlade RH tvrde da su naše mirovine u skladu sa Zakonom o provođenju sukcesije. Međutim Međunarodni Zakon o provođenju sukcesije odnosi se na stanje pri raspadu SFRJ, to je početno stanje, a to znači da smo trebali primati mirovine koje su zatečene prilikom preuzimanja vojnih umirovljenika u nadležnost Republike Hrvatske, to jest 1.siječnja 1992. godine, odnosno mirovine koje smo imali 1. prosinca 1991. godine, a ne one koje su nam smanjivane nekoliko puta.

U Zakonu o provođenju sukcesije, Aneks E, Mirovine, članak 2, prvi stav,

Milivoj Boroša, Predsjednik Podružnice Kluba vojnih umirovljenika Zagreb Sindikata umirovljenika Hrvatske

stoji „Svaka država preuzet će odgovornost i redovno plaćati mirovine koje pripadaju njenim državljanima koji su bili javni ili vojni službenici SFRJ, bez obzira gdje je njihovo mjesto boravka ili prebivalište, ako su te mirovine bile finansirane iz saveznog proračuna ili drugih saveznih sredstava SFRJ, s time da u slučaju osobe koja je državljanin više država“. Znači pripadajuće mirovine su one iz prosinca 1991. godine.

Rješenjem HZMO Republike Hrvatske od 2. veljače 2015. godine стоји да су „mirovine pripadnika bivše JNA preuzete sukcesijom bivše SFRJ“.

Mi tražimo, da budemo ravнопravni po Ustavu RH i hrvatskim zakonima, a to znači da budemo povrnatni s Hrvatskom vojskom, a borci i ratni vojni invalidi NOR-a s Hrvatskim braniteljima i ratnim vojnim invalidima Hrvatske, jer smatramo da nismo ništa manje zaslužni za Hrvatsku od hrvatskih branitelja, poručeno je u pismu Predsjednici RH.

K.S.

Vijenci na spomenike borcima

Povodom 20. travnja, Dana oslobođenja Lošinja, organizirana su polaganja vijenaca kod spomenika u Velom Lošinju i na Velopinu u Malom Lošinju.

Vijence je položilo izaslanstvo Grada Malog Lošinja, na čelu s gradonačelnikom **Garijem Cappellijem** i predsjednikom Gradskom vijeća **Antom Nedićem**. Prisustvovali su još neovisni vijećnik Siniša Dakić-Barichiević, HDZ-ova **Đurđica Šimićić**, te SDP-ovi **Ljiljana Rukonić** i **Milan Pejić**.

Na Velopinu su istoga dana vijence postavili predstavnici lošinjskog SDP-a, na čelu s predsjednikom **Milanom Pejićem**, te gosti - predsjednik Savez antifašističkih boraca i antifašista Primorsko-goranske županije **Dinko Tamarut** i član Predsjedništva SABA RH i predsjednik Udruge antifašističkih boraca i antifašista otoka Krka **Darko Fanuko**.

Bojan Purić

Cres

Polaganjem vijenaca kod spomenika palim borcima u Cresu, Orlecu i Martinšćici obilježena je 70. godišnjica oslobođenja Cresa od fašističkog okupatora.

Kod Spomenika palim borcima na Šetalištu u Cresu vijence su položili predstavnici Grada Cresa - gradonačelnik **Kristijan Jurjako** i predsjednik Gradskog vijeća **Marcelo Damijanjević**, izaslanstvo Saveza antifašističkih boraca i antifašista Primorsko-goranske županije i otoka Krka, te predstavnici Udruge branitelja Domovinskog rata Grada Cresa.

Iako živih sudsionika rata više nema, bila je to prigoda za prisjećanja na dosadašnja obilježavanja Dana oslobođenja, pa je tako **Marija Rogić** pokazala fotografije načinjene za svečanog otkrivanja spomenika 1975. godine. Paralele između otpora fašizmu u II. svjetskom ratu i srpskoj agresiji u Domovinskom ratu povukli su **Sergio Negovetić** i **Petar Miočić**.

Pozdravne riječi uputili su gosti, **Dinko Tamarut**, predsjednik županijske organizacije antifašista i **Darko Fanuko** član Predsjedništva SABA RH i predsjednik krčke udruge antifašista, a poruke zajedništva uputio je i **Dinko Deželić**, župnik Orleca.

Dan oslobođenja otoka

Izaslanstva su se potom uputila u Orlec, gdje su u društvu mještana postavila vijence kod spomen-obilježja poginulim Orlečanima. U Martinšćici, vijenci su stavljeni kod Spomenika osloboditeljima, odno-

sno **Josipu Linardiću**, Martišnjanu koji je stradao od ustaša za studija u Zagrebu 1941. godine. O Linardiću je govorio **Fiorenco Pinezić**, član Gradskog vijeća.

Bojan Purić

Cetinska krajina je dala preko sedam tisuća boraca NOB-a

•Svečanom akademijom u Gradskom kinu u Sinju obilježen je Dan pobjede nad fašizmom i Dan Europe. Akademiji je prethodilo polaganje vijenaca kod Spomen-kosturnice poginulim antifašističkim borcima i žrtvama fašističkog terora u parku Đardin te kod Spomenika poginulim braniteljima iz Domovinskog rata

Svečanost su organizirali Udruga anti-fašističkih boraca i antifašista Cetinske krajine, Zajednica udruga antifašističkih boraca i antifašista Splitsko-dalmatinske županije i Grad Sinj. Svečana akademija održana je pod pokroviteljstvom predsjednika Hrvatskog sabora **Josipa Leke**. Prisutnim gostima obratili su se predsjednik Udruge antifašista i antifašističkih boraca Sinja i Cetinskog kraja **Stipan Samardžić**, dogradonačelnik Sinja **Zlatko Ugrin** i **Krešimir Sršen**, predsjednik Zajednice antifašističkih udruga Splitsko-dalmatinske županije. Svečanosti je nazario i zamjenik predsjednika Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske i predsjednik Udruge antifašističkih boraca grada Splita **Josip Milat**.

Domačin svečanosti **Stipan Samardžić** čestitao je 70. obljetnicu pobjede, a govoreći o doprinosu Cetinja u antifašističkoj borbi, naglasio je da je „Cetinska krajina dala preko sedam tisuća sudionika u NOB-u, a u borbama je poginulo 1338 sudionika, od čega na Sutjesci njih 143. Okupatori su ubili 1888 stanovnika, zapalili 59 sela Cetinske krajine i 2933 kuće. Cetinski kraj dao je

osam narodnih heroja, dok je u koncentracijskim logorima završilo 479 stanovnika sinjskog kraja, od čega se većina nikada nije vratila svojim kućama“.

Danas se govori da Tito nije isto što i antifašizam, kazao je Samardžić te citirao prvog hrvatskog predsjednika Franju Tuđmana: „Sa ZAVNOH-skom Hrvatskom i

Svečano polaganje vijenaca kod Spomen-kosturnice poginulim antifašističkim borcima i žrtvama fašističkog terora u Sinju

Ustavom iz 1974. Tito je omogućio pravne osnove za osnutak sadašnje neovisne, samostalne i demokratske Hrvatske.“ Na kraju je izrazio zahvalu i poštovanje braniteljima u Domovinskom ratu.

U ime gradonačelnika Ivica Glavana i

sinjske gradske vlasti okupljenima u gradskom kinu čestitke za današnji dan uputio je sinjski dogradonačelnik **Zlatko Ugrin**.

Obraćajući se okupljenima, **Krešimir Sršen** je istaknuo kako je hrvatski narod dao ogroman doprinos pobjedi nad fašizmom.

„Cijeli svijet priznaje nemjerljivu ulogu Tita u borbi za slobodu protiv fašističkih snaga“, kazao je Sršen, dodajući da je narodnooslobodilačka vojska bila četvrta vojska po snazi u Europi tijekom II. svjetskog rata koja se borila protiv fašizma.“

Iako je bilo najavljenko kako će ovoj svečanosti nazočiti saborski zastupnik i izaslanik predsjednika sabora **Marin Jurjević**, on nije bio na sinjskoj proslavi jer je tijekom noći bio hospitaliziran u splitskoj bolnici. Tijekom svečanosti je prikazan kratki dokumentarni film o antifašističkom pokretu u Hrvatskoj.

Svečanu akademiju svojim su kulturno-umjetničkim programom upotpunile klape Sinj i Ježinac, a program su vodili **Magdalena Šipić** i **Vito Perić**. Nakon svečanog skupa, upriličeno je druženje sudionika.

A.B.

Antifašistička borba donijela ono najvažnije - slobodu

•Nizom svečanosti i programa u utorak 5. svibnja obilježen je Dan grada Pule i 70. obljetnica oslobođenja grada

Obilježavanje je počelo polaganjem vijenaca na Giardinima na Spomen-ploču palim borcima i žrtvama fašizma, na spomenik palim borcima i žrtvama fašizma u Tito-vom parku te na spomenik poginulim hrvatskim braniteljima u parku Franje Josipa.

Vijenci su položeni i na Centralnom križu, na spomeniku hrvatskim braniteljima, spomeniku palim borcima Grada Pule na Gradskom groblju i na Mornaričkom groblju.

Nakon polaganja vijenaca u Gradskoj palači organiziran je pri-

jem za članove Udruge antifašističkih boraca i antifašista Grada Pule.

-Antifašistička borba i antifašisti donijeli su ono najvrijednije - slobodu. Na tome ćemo uvijek biti neizmjerno zahvalni, poručio je među ostalim predsjednik pulskog Gradskog vijeća **Robert Cvek**, čestitajući okupljenima dan oslobođenja.

Predsjednik UABA **Livio Blašković**, priključio se čestitkama, kazavši da ih ipak malo ljuti što se u prvi plan ističe Dan grada Pule, a ne dan oslobođenja. Osvrnuo se potom na učestale negativne kontekste o Josipu Brozu Titu kojeg

pojedini nazivaju diktatorom i zločincem.

Istaknuo je da nije bilo Tita, ni Pula ni Istra ne bi bile sastavni dijelovi maticе zemlje. Kazao je također da će nastaviti s "borbom" da se u školama održavaju sati zavičajne nastave.

Gradonačelnik **Boris Miletić** također je čestitao svima Dan grada Pule, kazavši da se taj dan slavi upravo povodom dana oslobođenja Pule. Istaknuo je da će i nadalje Pula njegovati tekovine antifašizma, suživota, tolerancije. „Mi znamo na kojoj smo strani“, naglasio je Miletić.

G.I.

U Pisku, najistočnijem nase-lju omiške rivijere, otkri-ven je obnovljeni spomenik palim partizanskim borcima i žrtvama fašizma koji je bio postav- ljen 1977. godine, ali je 1992. srušen.

Mještani Piska su dobrovoljnim prilo- zima najprije izgradili, a sada i obno-vili taj spomenik – istaknuo je Nedjelko Fistonović, član omiške Udruge antifašista. Obnovljeni spomenik, koji simbolizira mornara partizana, otkrio je Josip Milat, zamjenik predsjednika Saveza antifašističkih boraca i antifašista RH. „Dok se u proteklih 25 godina od samostalnosti Hrvatske porušeni spomenici antifašističkoj borbi našeg naroda broje u tisućama, dотле je broj obnovljenih spomenika, posebno u našoj županiji, premali, jer su do sada obnovljena samo tri”, istaknuo je Milat.

OBNOVLJEN SPOMENIK ŽRTVAMA FAŠIZMA SRUŠEN 1992.

Dodao je kako ot- krivanje obnovljenog partizanskog spome-nika zaslužuje divlje-nje, jer su se mješta-ni Piska to „usudili učiniti u vremenima kada se sve glasnije javljaju snage koje negiraju antifašizam i antifašističku borbu našeg naroda“.

Istaknuo je kako se spomenici podi-žu jer podsjećaju na određeno razdoblje povijesti te su civilizacijska vrijednost, „a njihovo rušenje nije samo barbarski čin, nego i htijenje da se dio povijesti zatre, da se povi-jest zaboravi i izmijeni.“

Gradonačelnik Omiša Ivan Kovačić ka-zao je da je spomenik obnovljen kako bi se

Svečano otvaranje obnovljenog spomenika u Pisku

njegovale tekovine antifašizma. „Ovo je ujedno prilika da s dužnim poštovanjem izrazi-mo veliku zahvalnost svima koji su dali svoje živote za oslobođenje od fašističkog okupato-ra, jer su osnove hrvatske državnosti stvore-ne u antifašističkoj borbi.“ S.K.

Susreti

Partizanski veterani Dragutin Mrkoci, Vladimir Jurak i Nataša Cibilić ponosno se prisjećaju najvažnijih dana u svom životu – sudjelovanja u operaci-ji oslobođenja Zagreba od prije 70 go-dina u sastavu 10. korpusa zagrebačkog

Po kazivanju prof. dr. sc. Tvrtska Jakovine, povjesničara – radio poruke koje su dvojica časnika – izgovorili u studiju Zagrebačkog radija u Vlaškoj ulici, odredile su noviju hrvatsku povijest. Prvo je Eugen Kvaternik u ime ustaškog vođe Ante Pavelića, 10. travnja 1941. proglašio osnivanje Nezavisne Države Hrvatske. Četiri godine poslije, 8. svibnja 1945. godine, Jure Devčić objavio je kako je „poslije četverogodišnjeg ropstva Zagreb oslobođen!“

Budući su se odredi luburićevaca povukli bez rušenja mosta preko Save, ulazak u Zagreb je bio razmjerno brz. Većina onih koji su mislili da trebaju otići, već se povlačila prema Austiji.

Kako ističe Dragutin Mrkoci koji je tada bio komandir čete u 32. diviziji 10. korpusa, „to je bila prava sreća, jer samo je moja četa tijekom zadnjih mje-seci borbi spala sa 55 na 35 borca. Moja se četa nalazila na prostoru Zeline, kada smo čuli vijest na radiju da je Zagreb oslobođen. Naravno, nastalo je veliko

SJEĆANJA NA DAN OSLOBOĐENJA ZAGREBA

oduševljenje. Tada je naišao komesar s visokim činom. Naredio mi je da postrojim četu jer je vrijeme da se krene prema Zagrebu. Pri ulasku u grad građani su nas stiskali i s oduševljenjem pozdravljali kao oslobo-ditelje – prisjeća se Mrkoci.

Vladimir Jurak je bio u brigadi „Matija Gubec“, u mitraljescu vodu, također kao pri-padnik 10. korpusa zagrebačkog. Mreža NOP-a funkcionirala je vrlo dobro. Nije bilo izdaje jer je narod živio s nama, kaže Jurak koji je u vrijeme ulaska partizanskih jedinica u Zagreb bio u osječkoj bolnici. „Kad smo čuli za oslobođenje Zagreba, grupa lakše ranjenih krenula je put Zagreba. Među njima i ja. Propješa-čili smo čak 280 kilometara!“

Nataša Cibilić prisjetila se svojih gimnazijskih dana i početka antifašistič-kog pokreta u Zagrebu. „Zagrepčani su 1941., 1942. pa i 1943. godine masovno ulazili u pokret otpora“, kaže prekaljena partizanka, koja je radila na terenu i or-

Nataša Cibilić, Vladimir Jurak i Dragutin Mrkoci

ganizirala omladinu. Tu su bile kazališne grupe, tečajevi za opismenjavanje, ističe Cibilić i dodaje: „Upće me kao ženu nije bilo strah. Narod nas je volio i bili smo sigurni.“ Nataša Cibilić u Zagreb je došla sutradan, nakon ulaska 10. korpusa, s Glavnim štabom Hrvatske.

Nataša Cibilić i Dragutin Mrkoci, da-nas kao članovi Izvršnog odbora Sekcije 10. korpusa zagrebačkog pri SABA RH i Vladimir Jurak, počasni predsjednik Zajednice udruga antifašističkih boraca i antifašista Zagrebačke županije i Grada Zagreba, koliko im već narušeno zdravlje dopušta i dalje su aktivni.

B. M.

Proglašeni najboji radovi učenika o antifašizmu danas

♦Udruga antifašističkih boraca i antifašista grada Zadra objavila je 6. lipnja 2015. rezultate Javnog natječaja za literarne radove učenika u školama na temu – Antifašizam danas. Tom prigodom se u uredu UABA nazočnim obratio Miljenko Letinić, predsjednik Udruge i proglašio pobjednike!

Javni natječaj je objavljen 30. travnja 2015., a zaključen je 20. svibnja 2015. Pristigle radove ocijenio je Prosudbeni odbor u sastavu: **Dinko Nobile, Miljenko Letinić, Grgo Ševerdija i Danijela Vukoša.** Posebno mi je zadovoljstvo što mogu objaviti imena autora najbolje ocijenjenih radova na temu Antifašizam danas. To su radovi **Marije Kalcina, Dragane Raić i Maje Vrsaljko**, učenica 3. razreda Srednje škole kneza Branimira, Benkovac,

Letinić je podsjetio da ove godine obilježavamo 70. obljetnicu završetka najvećeg ratnog sukoba u povijesti, završetka 2. svjetskog rata. „Ponosno se sjećamo naših dalmatinskih partizana, naših baka i djedova - partizana diljem Lijepe naše, koji su uz podršku naroda izborili pobjedu nad fašizmom, nacizmom, ustašama i četnicima. Danas smo dio onih naroda i pripadnika koji se ponosno nazivaju antifašistima. Pobjeda je donijela veliki napredak u svijetu i kod nas. Fašizam u svijetu, pa i kod nas, pokušava zauzeti svoje mjesto na političkoj pozornici. Danas, se to čini pod drugačijim krinkama, s drugačijim metodama i drugačijim pristupom. Ali uvijek s istim namjerama, s istim ciljevima širenja mržnje, ksenofobije, rasizma i uskogrudnog nacionalizma“ rekao je Letinić, a potom citirao odlomak iz rada učenice Maje Vrsaljko, koja je uz ostalo kazala: „Manipulacija povjesnim činjenicama naša je realnost. Pojedini političari koketiraju pojmom pomirbe fašizma i antifašizma. Jedno mora biti kristalno jasno: između te dvije ideje nikada ne smije biti pomirbe. Postoji jasna granica, civilizacijska, čovječna granica. Na strani fašizma nema demokracije, slobode, jednakosti. Nitko se ne rađa fašistom, fašizam se odgaja, uči. Edukacija i uključivanje mladih ljudi u borbu protiv modernog fašizma mora biti prioritet suvremenog hrvatskog društva.“

Mi, zadarski antifašisti uključili smo se u obilježavanje 70. obljetnice raznim aktivnostima. Želja nam je bila da uključimo i mlađe ljude u obilježavanje te velike obljetnice. Raspisali smo Javni natječaj za literarno djelo na temu Antifašizam danas i

„zamolili sve ravnatelje srednjih škola i Sveučilišta da upoznaju svoje učenike i studente s javnim natječajem“.

Za najbolje ocijenjene radove autorice su nagrađene besplatnim boravkom u Ljetnoj školi mira u Savudriji, koju organizira Savez antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske. Udruga antifašističkih boraca i antifašista Grada Zadra dodjeljuje 500 kuna za putne troškove i džeparac svakom nagrađenom učeniku.

Predsjednik SABA RH **Franjo Habulin** uručit će priznanja i prigodne

knjige najboljim učenicima u Školi mira u Savudriji.

Letinić je zahvalio svima koji su sudjelovali u natječaju, a „posebno Srednjoj školi kneza Branimira, Benkovac što je prepoznala našu udrugu i omogućila svojim učenicima da sudjeluju u natječaju.

Također želim zahvaliti svim medijima koji su objavili Natječaj i tako pomogli da ostvarimo naš dio programa obilježavanja 70. obljetnice pobjede nad najvećim zlom koji je zadesio svijet“.

Zadarske škole bojkotirale literarni natječaj o antifašizmu

Komentirajući raspisani natječaj „Antifašizam danas“, utjecajni portal Zadra i srednje Dalmacije „Zadarski.hr“ upitao je zašto su zadarske škole bojkotirale literarni natječaj „Antifašizam danas“.

Pravo na izražavanje mišljenja, jednakost u sudskom postupku, toleriranje i poštovanje drugih vjera i nacija, slobodno kretanje većim dijelom europskog kontinenta bez graniča – vrijednosti su kojima je Europska unija na simbolički način obilježila proslavu 70. godina od pobjede nad fašizmom. No, samo jedna srednja škola iz Zadarske županije (samo jedna!) odazvala se literarnom natječaju na temu „Antifašizam danas“! U Hrvatskoj, 28-oj članici EU koja navodno baštini sve njezine vrijednosti i antifašizam ima zapisan u svom Ustavu, ta je činjenica jednakom sramotna, koliko i poražavajuća za škole, nastavnike, ravnatelje i širu zajednicu. Što da se lažemo - bio je to potpuni bojkot, zaključuje se u komentaru.

Uz to upozorava da na pitanja što je u današnjoj Hrvatskoj demokratsko, a što ne, toleriraju li se pripadnici druge vjere ili nacije u društvu ili školi, živi li duh jednakosti u vlastitoj sredini ili ne, te kako mlađi učenici doživljavaju i što im znači antifašizam – odgovore nemamo, jer pitanja nisu niti postavljena,

„A ako je suditi po rezultatima zadnjeg velikog istraživanja o mlađima u Hrvatskoj, kojih više od 50 posto ne bi imalo ništa protiv državnog udara i vojne hunte, koji desnu političku opciju smatraju antifašističkom, a ljevičare ‘bliske nacizmu’, to ne proizlazi tek iz tipične mladenačke nezainteresiranosti za ‘teške teme’, već na primjeru Zadra – iz opasne nezainteresiranosti i nedostatka pedagoškog standarda koji bi mlađima u hrvatskom obrazovnom sustavu ponudio sistem vrijednosti EU.

O čemu to, 70 godina nakon završetka Drugog svjetskog rata, moderni obrazovni hrvatski sustav uči svoje učenike, kada njih 70 posto kao treći po redu najvažniji događaj u hrvatskoj povijesti, nakon Domovinskog rata i ulaska u EU, navodi razdoblje Nezavisne države Hrvatske (NDH). I pri tome ističe kako svoj stav prema Drugom svjetskom ratu formiraju pod utjecajem roditelja, dok neki o njemu nisu ni učili u školi?!“, ističe „Zadarski.hr“ i zaključuje:

Možda baš to najbolje pokazuje kakva je naša nastava povijesti i kakva je, na kraju, i sama historiografija prečesto udavljenja raljama ideološko-političkih obračuna hrvatskih “elita”.

Neki demokraciju koriste samo za napad na demokrate

Antifašizmu u Hrvatskoj kreće nabolje. U koncertnoj dvorani „Vatroslav Lisinski“ u Zagrebu je 9. svibnja prvi put održana Svečana akademija posvećena obiljetnici pobjede nad fašizmom, u Jasenovcu je bila tradicionalna komemoracija, a u Brezovici centralni skup u povodu Dana antifašističke borbe. Sve te i druge manifestacije koje se događaju u vremenu svibnja i lipnja, u znaku su antifašizma i ponosa, a i govornici su i s najviših državnih razina i visina.

Naravno, sve te obiljetnice vesele i zaslužuju da budu obilježene. I zabilježene. Tako bi trebalo biti i s prvom jubilarnom obiljetnicom od donošenja Deklaracije o antifašizmu Hrvatskog sabora i njenog neprovođenja. Donešena je točno prije deset godina, a to je okrugli jubilej dostojan državne proslave, recimo pod pokroviteljstvom nove Predsjednice. No, u saborskoj dvorani, ni u HNK, ni u Lisinskom, nije bilo svečanosti posvećene tom značajnom datumu hrvatske antifašističke povijesti i načinu i tijeku kako je punih deset godina ta Deklaracija svečano i uspješno neprovođena.

No, da ne budemo nepravedni gledati (ne)provođenja, možda se, ipak, može smatrati da je to dostoјno počela provoditi nova predsjednica RH, izbacivanjem iz svog ureda biste Josipa Broza Tita, jednog od svjetskih antifašističkih velikana.

I nakon što ga je Kolinda izbacila iz Ureda, u Šibeniku su poslušno Titovo ime izbacili s glavnog gradskog trga.

Šibenski vijećnici su nasjeli na sjednicu Gradskog vijeća 26. svibnja i uklonili Titovo ime s glavnog gradskog trga - Poljana maršala Tita. Preimenovana je u Poljanu. I tako ostala pusta poljana. U trenutku glasanja na sjednici je bilo 17 vijećnika od ukupno 25 članova Gradskog vijeća. Njih 12 je dakle, predvođeno HDZ-om, izglasalo odluku o poljani usred grada.

A i „Krug za trg“ u Zagrebu i dalje kruži. Glavni intelektualni govornik im je ove godine bio - Ante Beljo. I tamo su se okupljeni zverski beljili. Naime govornica je bila i slovenska povjesničarka Andreja Valić Zver iz Ljubljane, koju su doveli da agitira da se u Zagrebu izbací ime Trg maršala Tita.

Inače, poznato je da su u ime „demokracije“ u Hrvatskoj mirovine dodijeljene i onima koji su bili na strani nacizma i fašizma. I priznat im je „staž“. Od 1993. godine, kada je Sabor izglasao izmjene i dopune Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju, pravo na povlaštenu mirovinu osigurano je „pripadnicima hrvatske domovinske vojske mobilizirane od 17. travnja 1941. do 15. svibnja 1945.“, a Jutarnji list je objavio da je dobio potvrdu da „i ustaše primaju mirovinu“.

Naime, da bi stekao pravo na mirovinu, podnositelj je HZMO-u morao priložiti „izvornu vojnu ispravu“ iz toga doba. No, oni koji nisu imali tu ispravu koja bi dokazivala da su bili pripadnici „Hrvatske domovinske vojske“, morali su HZMO-u dostaviti „pisano uvjerenje o toj pripadnosti“ koje su izdavale dvije veteranske udruge: „Hrvatski domobran“ i „Društvo bivših vojnika regularne hrvatske vojske“, otkrio je Jutarnji list. Al' vidi vraka, ova druga udruga uopće nije evidentirana u registru udruga u Hrvatskoj. Po podacima HZMO-a, broj korisnika tih mirovina u 90-ima neprekidno je rastao. Iako je u obrazloženju Zakona iz 1993. pisalo da će ih zbog poodmakle dobi biti najviše 6.000, njihov se broj 1999. popeo na 34.090. To znači da su ustaše i ostali brojčano napredovali. Ipak se navodi „na kraju ožujka 2015., po podacima HZMO-a, bilo ih je 8.995.“

Obzirom da smo demokratska zemlja, dozvoljeno je napadati demokrate. Pa se tako sve više i više čuju napadi profašista na antifašiste, a i sve glasnije se antifašiste proglašava „komunističkim zločincima“. Čak i svijet prenosi naše slike i prilike u kojima se, posebno na stadionima, ali i u drugim (ne)prilikama, crtaju fašistički simboli, kukasti križevi, veliča nacizam i ustaški poredak.

A iz vrha Crkve u Hrvata čuju se suprotne tvrdnje, po kojima toga nema. Evo, recimo kardinal Bozanić je na Bleiburgu (neće valjda u Jasenovcu!) govorio o „novoj ideologiji antifašizma“ u Hrvatskoj i zaključio: „Izmišljanje neke fašizacije Hrvatske hrani tu ideologiju i daje joj priliku da se njezini promicatelji predstavljuju

borcima protiv tih navodnih pojava, skrivajući pravu narav svoga djelovanja i ne dopuštajući da hrvatsko društvo raste u slobodi“.

A što je još „sloboda“ za našu Crkvu? Evo primjera, koji nije samo iz jedne sredine. U Dubrovniku su u dječjim vrtićima, na roditeljskim sašticima, mamama i tatama mališana prezentirali ideju o uvođenja vjeronauka u dječje vrtiće, piše Dubrovački dnevnik i prenosi izjavu jedne majke čije dijete pohađa vrtić u tom gradu: „Nisam mogla vjerovati kakav je to prijedlog. Pa zar od najmlade dobi dječu treba stavljati u takav program naobrazbe? Vjernica sam, i cijela moja obitelj, ali u toj dobi vjeronauku nije mjesto u vrtićima“. „Pa zar je potrebno dijeliti dječu u najranijoj dobi?“, pitala je ona.

E sad se postavlja samo po sebi pitanje je li totalitarizam i to što je Crkva, napadajući osobito neke „totalitarizme“, ušla u sve pore društva, u škole i na fakultete, u vojne i civilne institucije i nametnula se kao nezaobilazan čimbenik koji sad čak prodire i u dječje vrtiće.

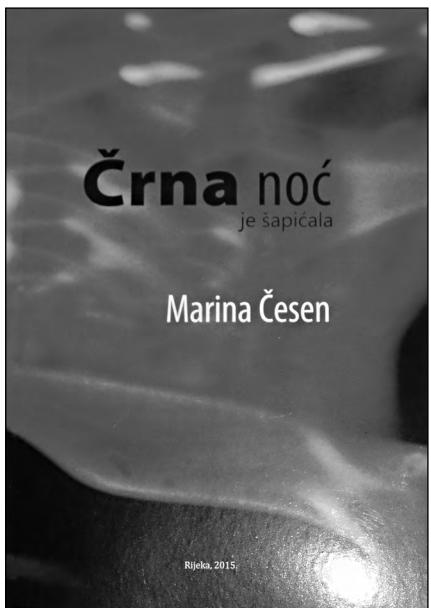
Istovremeno, u zadnje vrijeme se sve više u Hrvatskoj upozorava na opasnost od „crvenih vragova“. Uglavnom to ističu oni koji nose križeve. Neki metalne, a osobito crne i zlatne. Logički gledano onda im je, možda, najveća opasnost od članova Crvenog križa. Jer, upravo i u nazivu je tu spjeno „crveno“ i „križ“. A to je vjerojatno njima nespojivo i ne može im ići zajedno i skupa.

Idemo mi na kraju na malo vedriju temu. Dan prije zakazanog ročišta na zagrebačkom Općinskom kaznenom sudu, Ustavni je sud zabranio pokretanje postupka protiv bivšeg predsjednika Republike Ive Josipovića kojega su, u vrijeme dok je bio na dužnosti, za klevetu tužili Zdravko Tomac i Josip Jurčević. Obojica su pojasnili da su Josipovića tužili za klevetu jer je komentirajući njihove izjave, u kojima su ga optužili da je veleizdajnik, navodno rekao da su „luđaci“ i „bolesnici“.

Dakle, Ustavni sud je donio takvu odluku, iako ne znamo proceduru i da li je provjeravao „činjenično stanje“ u vezi s „klevetom“, ali uglavnom, Josipović je dobio spor.

NOVE KNJIGE

Marina Česen Črna noć je šapićala

ABA Grada Opatije je u svom projektu „7 događaja za 70 godina“, pri-godom obilježavanja 70. obljetnice oslo-bođenja, uprizorila u Kulturnom domu „Zora“ promociju zbirke pjesama s anti-fašističkim predznakom opatijske ča-kavske pjesnikinje **Marine Česen: Črna noć je šapićala** (Crna je noć šaptala), u kojoj su stihovi posvećeni stradanjima u ratu, nevinim žrtvama i ljubavi prema domovini.

Prezentaciju je priredila prof. **Gor-dana Zurak**, a učenici Gimnazije Eugen Kumičić su pročitali nekoliko pjesama. Uz njih su nastupili i njihovi priatelji iz škole koji su izveli glazbe-nu točku. Nakladnik ovog izdanja je UABA Opatija.

Knjiga je tiskana na originalnom ča-kavskom narječju, uz potporu PGŽ-a.

Oleg Mandić u ime izdavača u pred-govoru je napisao: „Godinama se nalazi-mo na godišnjicama, komemoracijama i sličnim manifestacijama: Jama Ićići, Me-mento, Mala Učka, strijeljane skojevke, Beograd, Osmi mart, Kumrovec, Matić Poljana i Lipa... Mi, antifašisti z Opatije, domaći judi ki nisu pozabili da saki žije (antifašisti iz Opatije, domaći ljudi koji nisu zaboravili da svatko živi), pre-ma riječima pjesnika, „tako dugo koliko

ostane u sjećanju onih s kojima je dijelio ovozemaljsku sudbinu“.

I na svakom takvom skupu susretali smo se sa **Marinom Česen**. Jer ona, bilo samoinicijativno bilo da ju organizator manifestacije to zamolio, uvijek imala stih da prisjeti i oplemeni tužni događaj zbog kojeg bismo se našli.

Svojim jednostavnim stilom, prostim jezičnim izrazom dostupnim svakome, gotovo stihovanom prozom, kako je to za Marinin uradak znao reći Zoran Kompanjet, dirnula bi prisutne svaki put iznova u najskrovitije kutke izvora emocija. Ko-liko smo samo puta skrivenom kretnjom znali ukloniti sramežljivu suzu s lica...

A Marina bi svaki put nastupila s novom pjesmom.

Stoga smo odlučili prikupiti iz bogate riznice Marininih pjesama upravo one, koje kao zajednički nazivnik imaju ro-doljublje, slobodu i antifašizam. Iznenadi-smo se kad smo ih nabrojili više od četrdeset, pa je tako nastala ova, četvrta knjiga zbirki pjesama **Marine Česen**.

Udruga antifašističkih boraca i anti-fašista Grada Opatije sa zadovoljstvom je prihvatala nakladništvo, a ime je nastalo uz neznatno parafraziranje naziva kultne izložbe – **Črna noć je šapićala...**“

O.M.

Grupa autora *Neofašizam – korjeni, oblici, sadržaji*

*Neofašizam –
korjeni,
oblici,
sadržaji*

Usredišnjici SABA RH u prepunoj dvorani predstavljena je knjiga – zbornik grupe autora: „*Neofašizam – korjeni, oblici, sadržaji*“ (izdavač: Društvo „Povijest izvan mitova“, recenzenti **Dragomir Vojnić i Petar Strčić**, grafički urednik **Zvonko Petri-njak**, tisak „5 boja“ Zagreb). O knjizi su govorili **Tomislav Badovinac, Dragutin Lalović i Bogomir Kovač**.

Kako je rečeno, nakon povijesnog poraza njemačkog nacizma i talijanskog fašizma u svjetskom ratu u su-vremenom društvu desničarske gru-pe, udruženja i stranke izbjegavaju da sebe nazivaju fašističkim ili nacio-nalsocijalističkim, nego se pojavljuju pod oznakama. Kao i u različitim oblicima i s raznovrsnim programima, čime se bitno otežava njihovo točno i pravodobno prepoznavanje. Tako da se pojave neofašizma ne nazovu pravim imenom, već se koriste oznaka-ma „radikalna desnica“ ili „ekstremna desnica“.

Više od zabrinutosti zbog posto-janja i djelovanja ekstremno desnih i militantnih grupacija, uključujući i neofašističke, zabrinjava suicidalna kvaziliberalistička floskula da je

demokracija ta koja je dužna omogu-ćiti postojanje i djelovanje čak i onih koji je osporavaju u načelu. Stoga sa-moodržanje suvremene države, kao ustavnopravne i pluralističke, zahtjeva zakonsku regulativu koja će bitno otežati i sprječiti svaki ekstremistički radikalizam.

Svjesni spoznajnoga i društvenoga imperativa da se razmatraju pojave novog fašizma u suvremenim uvjetima, napose u nas, pristupilo je te-orijski i kritički primjereno Društvo „Povijest izvan mitova“ i organiziralo je međunarodni znanstveni skup na temu „*Neofašizam – korjeni, sadržaji, oblici*“. Ovaj zbornik sadrži priloge su-dionika toga znanstvenog skupa: **Dragutina Lalovića, Luke Ribarevića, Aleksandra Molnara, Josipa Deželjina, Bogomira Kovača, Damira Veličkog, Tomislava Badovinca, Snježane Koren, Ante Lešaje i Zorana Petrova**.

Zbornik je sadržajno raščlanjen u tri problemska sklopa: Klasični likovi fašizma i nacionalsocijalizma; Neofašizam i desni ekstremizam u suvremenom svijetu i Neofašizam i desni ekstremizam u Hrvatskoj i Srbiji.

B. M.

**Antun Giron i
dr. Petar Strčić**

Zaobići Ingridstellung: Riječko područje u završnici drugog svjetskog rata

POVIJESNO DRUŠTVO RIJEKA

Antun GIRON
i
dr. Petar STRČIĆ

Zaobići Ingridstellung

Riječko područje
u završnici Drugog svjetskog rata

U sklopu obilježavanja 70. obljetnici
ce oslobođenja Rijeke u Gradskoj

vijećnici Grada Rijeke održano je predstavljanje trećeg izdanja knjige "Zaobići Ingridstellung: Riječko područje u završnici Drugog svjetskog rata". Knjigu su izdali Povijesno društvo Rijeke i Grad Rijeka, a autori su dvojica dobitnika nagrade Grada Rijeke za životno djelo: akademik dr.sc. Petar Strčić i pokojni dr.sc. Antun Giron.

Na predstavljanju knjige govorili su gradonačelnik Rijeke Vojko Obersnel, autor knjige akademik dr.sc. Petar Strčić, znanstvena suradnica Zavoda za povijesne i društvene znanosti u Rijeci i tajnica Povijesnog društva Rijeke dr.sc. Maja Polić te jedan od urednika knjige, dr.sc. Mihael Sobolevski, a predstavljanju su prisustvovali i mr.sc. Manon Giron, primorsko-goranski župan Zlatko Komadina, predsjednik Udruge antifašističkih boraca i antifašista grada Rijeke Rastko Schwalba i predsjednik Saveza antifašističkih boraca i antifašista Primorsko-goranske županije Dinko Tamarut.

Knjiga sa znanstvenog stajališta govori o događanjima u tadašnjim gradovima Rijeci i Sušaku u travnju i svibnju 1945. godine, kada nacistička-njemački okupator nije htio popustiti pred oslobođilačkim ovađnjim borcima i pripadnicima ostale vojske federalne Hrvatske kao dijela nove Jugoslavije te je čak formirao "Ingridstellung", vrlo čvrsto utvrđeno područje uz zapadnu obalu.

"Danas možemo razmišljati na različite načine, ali pitanje je kako bi završili pregovori oko granice Jugosla-

vije, a onda posljedično i Hrvatske, da osim pregovaračkih sposobnosti nisu postojali i vojni argumenti koje su 4. armije JA pod vodstvom vrhovnog zapovjednika Josipa Broza Tita itekako vješto iskoristile," kazao je gradonačelnik Obersnel, posebno se zahvalivši akademiku Strčiću i Manon Giron, koji su se odrekli pripadajućeg honorara u objavi trećeg izdanja ove knjige.

Knjiga na 60 stranica podrobno opisuje završne operacije u Drugom svjetskom ratu na ovom području. Kako je kazala dr.sc. Polić, riječ je o znanstvenom djelu, u kojem je bogatim korištenjem arhivske grade i dotad objavljene literature obrađen nedovoljno poznat ili uopće neistražen vremenski kratki, ali zato vrlo slojevit povijesni proces. Ova je tema po prvi put u domaćim historiografskim krugovima u ovom djelu cjelovito obradena, no kao i svako istraživanje, ostavlja prostor budućim istraživačima da prodube dostignute spoznaje.

Važnost ove knjige ogleda se ponajbolje u riječima akademika dr. se. Petra Strčića:

"Novo izdanje objavljuje se u povodu 70. obljetnice velike i konačne oslobođilačke oružane borbe za tadašnje gradove Rijeku i Sušak te okolicu, što je bitno pridonijelo da je međunarodnopravna Pariška konferencija donijela odluku da se tadašnja Rijeka pridružuje novoj Jugoslaviji, a to je značilo – njezinoj federativnoj jedinici Hrvatskoj."

K. S.

Robert Jay Lifton Liječnici nacisti Medicinsko ubijanje i psihologija genocida

U izdanju Tim pressa iz tiska je izašla knjiga Liječnici nacisti - Medicinsko ubijanje i psihologija genocida, autora Roberta Jay Liftona.

Nacistički liječnici u Auschwitzu bili su predvodnici ubojstava većine od milijun žrtava tog logora. Liječnici su razvrstavali žrtve – kako na logorskoj rampi, u pristiglim transportima logo-

raša, tako i poslije, u logorima i medicinskim blokovima. U knjizi se se, uz to navodi da su baš nacistički liječnici nadgledali ubijanje u plinskim komorama i određivali kada su žrtve mrtve i tako su provodili ubilačku epidemiologiju, šaljući u plinsku komoru skupine zaraženih, uključujući ponekad i sve ostale koji su se nalazili u istom medicinskom bloku.

Za sva ta ubojstva liječnici su održavali privid medicinske legitimnosti: za smrti zatočenika Auschwitza i ljudi dovedenih izvana da budu ubijeni potpisivali su lažne potvrde o smrti navodeći nepostojeće bolesti.

Sve u svemu, možemo reći da su liječnici nosili velik dio odgovornosti za ubilačku ekologiju Auschwitza – za biranje žrtava, mehaniku ubijanja te održavanje ravnoteže između ubijanja i radnih funkcija logora.

S.T.

Izložba - Partizanska štampa Hrvatskog primorja

♦ Sedam desetljeća od oslobođenja Kastva obilježeno je polaganjem vijenaca na gradskom groblju i otvaranjem izložbe Partizanska štampa Hrvatskog primorja

Muzejska zbirka Kastavštine je, zahvaljujući autorima **Mladenu Grguriću** i **Rastku Schwalbi**, pretvorena u vremeplov, koji posjetitelje vraća u teška vremena.

„Štampa dokumentira jedno od najslavnijih vremena ovog naroda. U to je vrijeme značila jako puno. Ljudi su u njoj učili čitati i pisati. Imala je veliku, ne samo propagandnu, nego i prosvjetiteljsku ulogu. Primorske štamparije bile su u šumama i bunkerima,” prisjeća se Rastko Schwalba, koji je i sam radio u štampariji.

No, da bi partizanska štampa mogla izlaziti i distribuirati se, mnogi su, svjesni opasnosti, riskirali svoje živote

“Strašno je bilo onima koji su nabavljali papire, matrice i boju, a najteže ženama koje su sve to u koševima prenosile iz Rijeke. Zamislite da ih na kontrolnom bloku uhvate s papirom ili matricama, pa zna se za što su. Nije to samo tako bilo, sve je trebalo organizirati i dovući. Za svakog od onih koji su pisali radilo je pedesetak ljudi,” napominje Schwalba, koji se, kako kaže, unatoč ratnim strahotama, najviše sjeća krasnih mlađih ljudi.

Istarska partizanska štampa, koja je nastajala na području Kastavštine po mnogima je bila najbolja u čitavoj Hrvatskoj.

Otvaranje izložbe – Partizanska štampa Hrvatskog primorja

“Imamo priliku prisjetiti se vremena u kojima je pisan dio povijesti značajan za osnivanje i stvaranje temelja naše Hrvatske države, koju danas imamo. No, to se često previđa i zaboravlja. Bila su to vremena velike боли i patnje za mnoge kastavske familije,” naglasio je kastavski gradonačelnik **Ivica Lukanić**, koji je izložbu otvorio.

Muzejska zbirka Kastavštine, koja je

2004. otvorena u obnovljenom izdanju, pokriva šire područje Kastavštine, ali i dijelova koji su joj nekada pripadali.

“Obnavljat ćemo ovaj postav, a nećemo zaboraviti ni Narodnooslobodilačku borbu, 2. svjetski rat i doprinos, koji je narod Kastavštine dao u oslobođenju od fašizma,” poručila je **Tea Perinčić**, ravnateljica Pomorskog i povijesnog muzeja Hrvatskog primorja.

IN MEMORIAM

ILIJA RADAKOVIĆ 1923.-2015.

U Kranju (Slovenija) 19. travnja u 92. godini preminuo je Ilija Radaković, general-pukovnik JNA, narodni heroj iz Hrvatske

Nosilac je Partizanske spomenice 1941., Ordina ratne zastave, Ordina bratstva i jedinstva sa zlatnim vijencem, Ordina za vojne zasluge s velikom zvijezdom, Ordina zasluga za narod sa srebrnim zracima, Ordina partizanske zvijezde sa srebrnim vijencem, dva Ordina za hrabrost i brojnih inozemnih odlikovanja. Ordenom narodnog heroja odlikovan je 20. prosinca 1951.godine.

U NOB-u se borio u sastavu 6. ličke proleterske divizije "Nikola Tesla" koja je na svom borbenom putu prevalila gotovo 17.000 kilometara. S tom divizijom sudjelovao je i u borbama za oslobođenje Beograda, gde je bio teško ranjen.

HEDA PILIŠ 1925.-2015.

Tri dana prije svoga 90. rođendana, 29.svibnja ove godine napustila nas je Heda Piliš, umjetnica i antifašistkinja koja je od svoje mладosti osjetila strahote fašističkog terora. Sa 16 godina Talijanii su je kao Židovku zatocili u logoru Kraljevica, a osam mjeseci kasnije obrela se u logoru na Rabu, otkud je s obitelji otišla u partizane. Već je u Kraljevici 1943. god. skladala plesnu glazbu „Za dugo sjećanje“ i za guslače „Proljetnu uvertiru“.

Bila je aktivna članica kazališne držine ZAVNOH-a i učesnica prvog Kongresa kulturnih radnika 1944. god. u Topuskom. Otada komponira zabavne i dječje melodije, piše tekstove, a kao poliglot prevodi tekstove i na njemački. Poslije oslobođenja diplomirala je pjevanje

na Muzičkoj akademiji u Zagrebu i radi la kao glazbena urednica Radio Zagreba. Za svoj rad dobila je mnoga priznanja.

JAROSLAV BOUŠE 1929.-2015.

Jaroslav je bio rođen 1929. godine u Bizovcu, nedaleko Đakova.

Učesnik je NOB-a od 1943.godine. Bio je borac XVI. Omladinske brigade „J. Vlahović“. U jednoj borbi je bio teško ranjen i tako postao ratni vojni inaktiv.

Nakon rata je završio fakultet i bio je društveno-politički aktivan. Prije umirovljenja radio je kao direktor Ugostiteljskog centra u Osijeku. Uključio se u rad Udruge antifašističkih boraca i antifasista Osijek, a bio je aktivan i u Savezu ratnih vojnih invalida u Zagrebu.

Akcije među mladima

PRVI ONLINE KVIZ O DRUGOM SVJETSKOM RATU

Učenici osnovnih i srednjih škola Republike Hrvatske 4. svibnja su imali prilike sudjelovati u prvom online kvizu o Drugom svjetskom ratu. Obzirom da svijet ove godine obilježava 70. godišnjicu pobjede nad fašizmom, kviz je proveden pod nazivom "70 godina od pobjede". Organizatori kviza su Udruga za edukaciju i promicanje ljudskih prava i Savez antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske.

Kviz je proveden uz upotrebu CARNetovog sustava za udaljeno učenje Loomen na koji se učenici prijavljuju korištenjem AAI@EduHr sustava identifikacije. Svaki natjecatelj je rješavao novi ispit koji se kreira slučajnim odabirom sustava Loomen iz baze pitanja. Pitanja je pripremio stručni organizacijski odbor u sastavu: Milivoj Dretar, prof. Miljenko Hajdarović, prof. Višnja Matotek, prof. Snježana Odak-Hrkač, prof. i Sanja Drakulić, prof. Članovi stručnog odbora su aktivni nastavnici povijesti, geografije i drugih predmeta, s deset i više godina iskustva rada u osnovnim i srednjim školama.

Na sudjelovanje u natjecanju se prijavilo 188 učenika iz sedamnaest županija.

Za ovo natjecanje u bazi je, od ukupno 101 pitanja – 80 pitanja bilo definirano za razinu osnovne škole i 21 za razinu srednje škole.

Testiranjem sličnog online kviza u razredu zaključeno je da je za davanje kratkih odgovora učenicima dovoljno 20-30 sekundi. Zato je vremensko ograničenje za ovo natjecanje postavljeno na ukupno 15 minuta.

Ovakav oblik natjecanja nije samo provjera znanja, već ujedno provjera vještina i snalažljivosti učenika.

Vrijedi istaknuti i veliku prednost ovakvog oblika kviza – transparentnost. Natjecatelji odmah po završetku svog ispita imaju povratnu informaciju i mogu vidjeti neslužbenu top listu 10 najboljih natjecatelja.

Natjecanju su pristupila 134 natjecatelja, od kojih 76 u kategoriji osnovne škole i 58 u kategoriji srednjih škola.

Ispite je sustav oblikovao slučajnim odabirom pitanja u dvije kategorije.

Prosječni rezultat svih pokušaja u kategoriji osnovne škole je 71 posto točnosti. Prosječna ocjena svih pokušaja u kategoriji srednjih škola je 72 posto točnosti.

Svim učenicima koji su sudjelovali u kvizu su upućene čestitke, a posebno onima koji su postigli najbolje rezultate. Svi sudionici i mentorji će na e-mail primiti potvrde o sudjelovanju, a najboljima će biti uručene nagrade. Upućene su im i želje za dobru i poučnu zabavu u kampu Ljetne škole mira.

"Spoznaje koje mladi imaju o Drugom svjetskom ratu danas su često iskrivljene pod utjecajem revisionističkog podučavanja naše prošlosti. Iz programa nastave Povijesti uklonjene su mnoge činjenice, opseg udžbenika je prilično smanjen, o Narodnooslobodilačkoj borbi na nastavi se govori vrlo malo. Upravo ovakva vrsta edukacije potiče mlade na do-

Pozivni plakat za sudjelovanje u online kvizu

Najuspješniji učenici u kategoriji osnovnih škola

Najuspješniji učenici u kategoriji srednjih škola

datno individualno istraživanje. Nadam se da će se e-kviz nastaviti i na rednih godina. Čestitke svim učesnicima, posebno pobednicima!" izjavio je Milivoj Dretar, član Predsjedništva Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske.

Spomenik palim borcima i žrtvama fašističkog terora u Puli, autora Vanje Radauša